

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I N F O R M A C I J A
O BANKOVNOM SUSTAVU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
31. 12. 2014.

Sarajevo, ožujak 2015.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankovnom sustavu Federacije BiH (stanje 31. 12. 2014. po konačnim nerevidiranim podacima) na temelju izvješća banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site financijske analize).

I. U V O D **1**

II. NADZOR BANKARSKOG SISTEMA **7**

1. AGENCIJA ZA BANKARSTVO	7
2. BANKARSKA SUPERVIZIJA	7
3. BORBA PROTIV PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA	11

III. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH **13**

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA	
1.1. Status, broj i poslovna mreža	13
1.2. Struktura vlasništva	13
1.3. Kadrovi	17
2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
2.1. Bilanca stanja	18
2.1.1. Obveze	24
2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost	29
2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive	34
2.2. Profitabilnost	45
2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope	50
2.4. Likvidnost	55
2.5. Devizni rizik	63

IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE **65**

P R I L O Z I **68**

I. UVOD

Poslovanje bankarskog sektora se i u 2014. godini odvijalo u nepovoljnom okruženju i u uvjetima stagnacije gospodarskog razvoja kao posljedice globalne financijske i dužničke krize, recesije i odsustva gospodarskog rasta u zemljama EU zone. Neznatan ekonomski rast, teško stanje u realnom sektoru i brojni unutrašnji problemi uzrokovani političkim stanjem u zemlji, ograničeni pristup novim stabilnim izvorima financiranja, te elementarne nepogode (poplave i klizišta) koje su u proljeće i ljeto pogodile gospodarske subjekte i stanovništvo u BiH, negativno su se odrazili na stanje i perspektive bankarskog sektora. I pored svih negativnih utjecaja, u 2014. godini zabilježeni su i pozitivni trendovi koji se ogledaju u rastu bilančne sume, kredita, depozita a posebno štednje stanovništva, kao i poboljšanje profitabilnosti ukupnog bankarskog sektora. Na temelju svega može se zaključiti da je bankarski sektor i dalje ostao stabilan, adekvatno kapitaliziran, a likvidnost je i dalje zadovoljavajuća.

Na dan 31. 12. 2014. u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 17 banaka, kao i na kraju 2013. godine. U 2014. godini nastavljen je trend blagog pada broja zaposlenih u bankama u F BiH. Broj zaposlenih sa 31. 12. 2014. iznosi 6.960, što je manje za 91 zaposlenika ili 1 % u odnosu na kraj 2013. godine.

U 2014. godini ostvaren je nešto veći rast bilančne sume nego u 2013. godini, što predstavlja pozitivan znak i za očekivati je da će se isti trend nastaviti i u narednom razdoblju. Bilančna suma bankarskog sektora sa 31. 12. 2014. iznosi 16,2 milijarde KM i za 719 milijuna KM ili 4,7% je veća nego na kraju 2013. godine. Rast bilančne sume prije svega je rezultat rasta depozita i ukupnog kapitala dok je i u 2014. godini nastavljen trend smanjenja kreditnih obveza. Struktura aktive imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: smanjenja udjela kredita sa 70,3% na 69,1% i novčanih sredstava sa 28,6% na 28,2%

Kreditni, kao najveća stavka aktive banaka, u 2014. godini zabilježili su rast od 2,9% ili 318 milijuna KM i na kraju godine iznose 11,2 milijarde KM. Krediti stanovništvu iznose 5,4 milijarde KM i zabilježili su rast od 5% ili 253 milijuna KM s udjelom od 48,8% u ukupnim kreditima. Krediti pravnim osobama iznose 5,8 milijardi KM i na istoj su razini kao i na kraju 2013. godine, sa udjelom od 51,2%.

Pokazatelji kvalitete kredita su prvi put, poslije dužeg razdoblja, na kraju 2014. godine poboljšani u odnosu na kraj 2013. godine, što se posebno odrazilo na sektor pravnih osoba. Prodaja dijela kreditnog portfelja (nekvalitetnih kredita) kod jedne banke i trajni otpis, imali su pozitivan efekt na koeficijent udjela nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima, koji je sa 14,6% koliko je iznosio na kraju 2013. godine, smanjen na 13,9% koliko iznosi sa 31. 12. 2014. Udio nekvalitetnih kredita odobrenim pravnim osobama u odnosu na ukupne kredite pravnim osobama i dalje je zabrinjavajuće visok i iznosi 17,9%, a udio nekvalitetnih kredita stanovništva u odnosu na ukupne kredite plasirane stanovništvu iznosi 9,7%. Navedeno je rezultat stanja u realnom sektoru i djelovanja ekonomske krize na gospodarstvo i ukupnu ekonomiju BiH, zbog čega kreditni portfelj pravnih osoba ima znatno lošiju kvalitetu od sektora stanovništva.

Novčana sredstava iznose 4,6 milijardi KM ili 28,2% od bilančne sume banaka u F BiH i zabilježila su rast od 3,2% ili 142 milijuna KM u odnosu na kraj 2013. godine.

Ulaganja u vrijednosne papire su stavka aktive koja je u 2014. godini zabilježila veoma visoki rast od 42,5% ili 239 milijuna KM i sa 31.12.2014. iznose 801 milijun KM, sa udjelom od 5% u aktivi bankarskog sektora u F BiH.

U strukturi izvora financiranja banaka depoziti u iznosu od 12,1 milijardi KM i s udjelom od 75,0% i dalje su najznačajniji izvor financiranja banaka u F BiH, a u 2014. godini porasli su za 5,3% ili 607 milijuna KM. Štedni depoziti, kao najznačajniji i najveći segment depozitnog i financijskog potencijala banaka, zadržali su pozitivan trend rasta i na kraju 2014. godine iznosili su 6,7 milijardi KM, što je za 7,9% ili 491 milijun KM više nego na kraju 2013. godine. Štedni depoziti, u odnosu na kraj 2008. godine kada su iznosili četiri milijarde KM, u proteklom razdoblju povećani su za 67,5% ili 2,7 milijardi KM.

Kreditne obveze banaka sa 31. 12. 2014. iznosile su jednu milijardu KM ili 6,4% od ukupnih izvora financiranja i manje su odnosu na kraj 2013. godine za 13 milijuna KM ili 1,2%. U posljednjih šest godina, zbog utjecaja financijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inozemstvu, a plaćanjem dospjelih obveza ovi izvori su smanjeni za 55% ili 1,2 milijarde KM (na kraju 2008. godine iznosili su 2,2 milijardi KM). U istom razdoblju izvori financiranja banaka u F BiH (uzeti krediti, depoziti i subordinirani dugovi) od strane svojih grupacija (banaka majki i ostalih članica grupacije), smanjeni su za 62% ili 2,1 milijarde KM. Evidentno je da je financijska podrška matičnih grupacija značajno reducirana, tako da će se kreditni rast i u narednom razdoblju u F BiH više bazirati na rastu domaćih izvora financiranja.

Ukupni kapital banaka sa 31. 12. 2014. iznosi 2,43 milijarde KM, što je za 5,5% ili 127 milijuna KM više nego na kraju 2013. godine. Najveći pozitivan utjecaj na kapital imalo je povećanje po osnovi ostvarene dobiti, te dokapitalizacije kod tri banke. Regulatorni kapital iznosi 2,2 milijarde KM i smanjen je za 5% ili 110 milijuna KM u odnosu na kraj 2013. godine, uz manje promjene u njegovoj strukturi. Na promjenu u strukturi kapitala utjecala je i primjena odredaba nove Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti.

Stopa adekvatnosti kapitala bankovnog sustava, kao jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka, sa 31. 12. 2014. iznosi 16,1%, što je za 1,9% postotnih bodova manje u odnosu na kraj 2013. godine kada je iznosila 18,0%, ali je i dalje znatno viša od zakonskog minimuma (12%), što predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

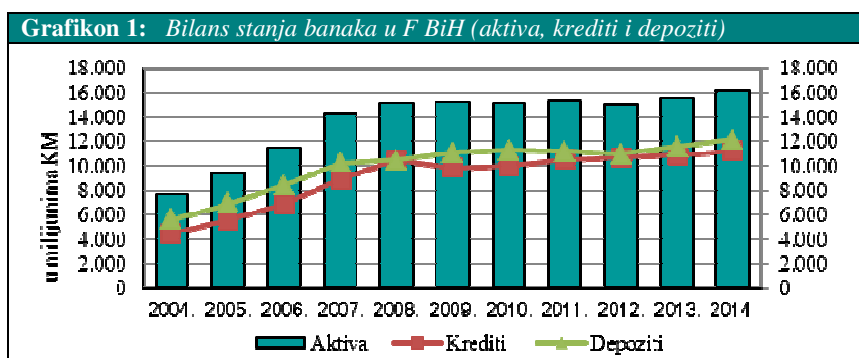
Prema nerevidiranim podacima iz računa dobiti i gubitka za 2014. godinu, banke u Federaciji BiH ostvarile su najbolji financijski rezultat do sada, dobit u iznosu od 131 milijun KM. Pozitivan financijski rezultat ostvaren je kod 15 banaka u ukupnom iznosu od 167 milijun KM, dok su dvije banke iskazale gubitak u iznosu od 36 milijuna KM.

• **Rast i razvoj bankarskog sektora i struktura prema vlasništvu:** U sljedećoj tablici daje se pregled promjena u broju i vlasničkoj strukturi banaka u posljednjih pet godina.

Tablica 1: Pregled promjena u broju i vlasničkoj strukturi banaka			
	Državne banke	Privatne banke	U K U P N O
31.12.2009.	2	18	20
Promjene u 2010. godini			
-oduzete dozvole	-1		-1
31.12.2010.	1	18	19
U 2011. godini nije bilo promjena			
31.12.2011.	1	18	19
Promjene u 2012. godini			
-oduzete dozvole		-1	-1
31.12.2012.	1	17	18
Promjene u 2013. godini			
-oduzete dozvole		-1	-1
31.12.2013.	1	16	17
U 2014. godini nije bilo promjena			
31.12.2014.	1	16	17

Bilanca stanja

Tijekom posljednjih pet godina, pod utjecajem ekonomske i financijske krize, bankarski sektor karakterizira stagnacija, s neznatnim promjenama u ključnim bankarskim kategorijama: bilančnoj sumi, depozitima, novčanim sredstvima, kreditima i ukupnom kapitalu. Blagi pozitivni trendovi iz 2013. godine nastavljeni su i u 2014. godini, odnosno rast bilančne sume, kao rezultat rasta depozita i kapitala, što se pozitivno odrazilo na razinu kreditnih plasmana i novčanih sredstva. Kreditni izvori, najvećim dijelom kreditne linije financirane od stranih kreditnih institucija, su u kontinuiranom padu, kao rezultat razduživanja, odnosno plaćanja dospjelih obveza i slabog dotoka novih investicija iz inozemstva. U segmentu kreditiranja nastavljen je pozitivan trend blagog rasta iz prethodne četiri godine. Aktiva banaka ostvarila je blagi rast od 4,7% ili 719 milijuna KM i iznosila je 16,2 milijarde KM. U razdoblju 2009.-2013. godina, bilančna suma se kretala između 15 milijardi KM i 15,5 milijardi KM, odnosno oscilirala je unutar +/-470 milijuna KM (najniža razina od 15 milijardi KM bio je na kraju 2012. godine), a stope unutar +/- dva postotna boda. U 2014. godini ostvarena je nešto veća stopa rasta (4,7%), što predstavlja pozitivan znak i za očekivati je da će se isti trend nastaviti i u narednom razdoblju.

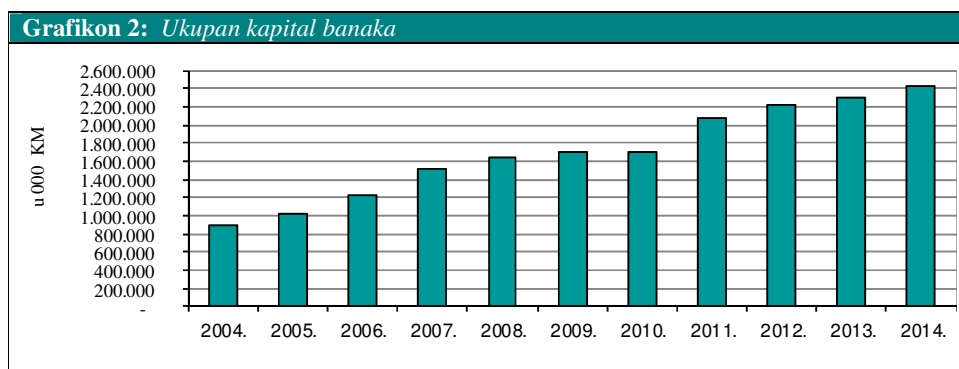
Rast bilančne sume od 4,7% ili 719 milijuna KM u odnosu na 2013. godinu rezultat je rasta depozita za 5,3% ili 607 milijuna KM, te ukupnog kapitala za 5,5% ili 127 milijuna KM. U 2014. godini nastavljen je trend smanjenja kreditnih obveza, ali sa znatno manjom stopom (1,2% ili 13 milijuna KM). Na kraju 2014. godine depoziti su iznosili 12,1 milijardu KM, ukupan kapital 2,4 milijarde KM, a kreditne obveze jednu milijardu KM.

U aktivi banaka, s udjelom od 69,1%, najznačajnija stavka su kreditni plasmani koji su u 2014. godini povećani za 2,9% ili 318 milijuna KM i iznose 11,2 milijarde KM. Najveće promjene se odnose na dva sektora. Krediti stanovništvu imali su rast od 5% ili 253 milijuna KM, iznosili su 5,4 milijarde KM, što je udio od 48,8% u ukupnim kreditima. Drugi sektor su krediti odobreni vladinim institucijama, sa značajnim rastom od 34% ili 48 milijuna KM, ali ovaj sektor s iznosom kredita od 190 milijuna KM na kraju 2014. godine ima i dalje niski udio od svega 1,7%. Privatna poduzeća, pored stanovništva, s udjelom od 46,7% su drugi dominantan sektor, s napomenom da je iznos kredita od 5,2 milijarde KM gotovo na istoj razini kao i na kraju 2013. godine.

Novčana sredstva imala su rast od 3,2% ili 142 milijuna KM, iznosila su 4,6 milijardi KM, što je udio od 28,2% u aktivi.

Depoziti, s udjelom od 75,0% u ukupnoj pasivi sektora i iznosom od 12,1 milijardu KM i dalje su najznačajniji izvor za financiranje banaka u FBiH, a depoziti stanovništva s udjelom od 56,6% i iznosom od 6,9 milijardi KM su najveći sektorski depozitni izvor.

Ukupan kapital banaka iznosio je 2,4 milijarde KM (dionički 1,2 milijarde KM) i veći je za 5,5% ili 127 milijuna KM, najvećim dijelom iz osnove ostvarene dobiti tekućeg razdoblja, te dokapitalizacije kod tri banke.

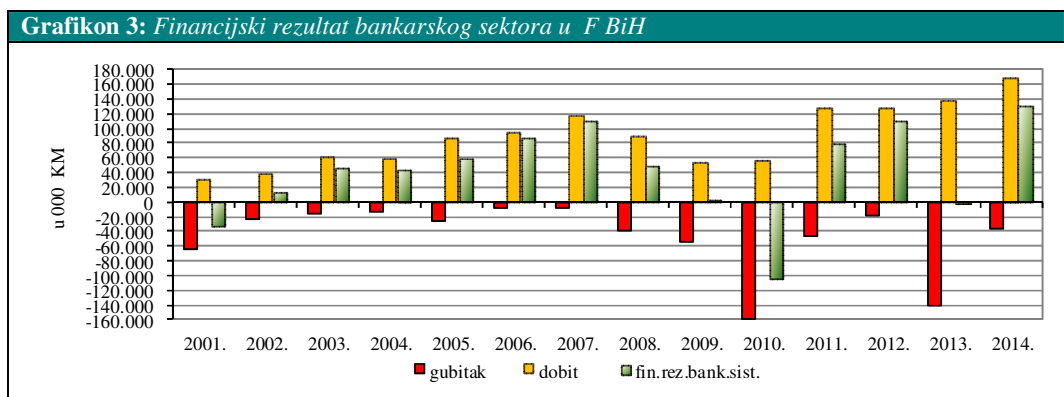
Račun dobiti i gubitka

Nakon 2001. godine, kada je na razini sustava ostvaren gubitak u iznosu od 33 milijuna KM, započeo je pozitivan trend uspješnog poslovanja, koji je zbog širenja globalne ekonomske i financijske krize u 2008. godini zaustavljen, tako da je došlo do značajnog pada profitabilnosti ukupnog bankovnog sustava u Federaciji BiH. U 2010. godini, kao posljedica negativnog utjecaja krize, pad profitabilnosti je bio najizraženiji. Međutim, u 2011. i 2012. godini zabilježena su pozitivna kretanja u segmentu profitabilnosti, u 2013. godini trend je suprotan i na razini sustava ostvaren je gubitak, da bi u 2014. godini bankarski sektor ostvario najbolji financijski rezultat od 1996. godine. Svakako treba istaknuti da je financijski rezultat ukupnog sustava zadnjih nekoliko godina pod ključnim pozitivnim utjecajem dvije najveće banke u sustavu, a negativnim jedne velike banke.

Prema podacima iz računa dobiti i gubitka za 2014. godinu, banke u Federaciji BiH ostvarile su financijski rezultat-dobit u iznosu od 131 milijun KM.

Positivan financijski rezultat od 167 milijuna KM ostvarilo je 15 banaka i isti je veći za 21% ili 30 milijuna KM u odnosu na 2013. godinu (14 banaka, 138 milijuna KM). Istovremeno, gubitak u poslovanju u iznosu od 36 milijuna KM iskazan je kod dvije banke i isti je četiri puta manji ili za 104 milijuna KM nego prethodne godine, što je najvećim dijelom rezultat značajno manjeg gubitka kod jedne velike banke.

Razlog značajnog rasta financijskog rezultata ukupnog sektora u 2014. godini prvenstveno je utjecaj ostvarenog znatno manjeg gubitka kod jedne banke (efekt je 106 milijuna KM), te veće dobiti kod banaka koje su pozitivno poslovale i u prošloj godini (efekt 31 milijun KM). Iako je većina banaka ostvarila bolji financijski rezultat-dobit nego prethodne godine, trend u kvarenju kvalitete aktive, iako usporeniji, nastavljen je u 2014. godini kod većeg broja banaka, što dovodi do sumnje da su ispravke vrijednosti kod nekih banaka podcijenjene, a financijski rezultat precijenjen.

Ukupan prihod u 2014. godini iznosio je 874 milijuna KM i za 2% ili 15 milijuna KM je veći nego u 2013. godini, neto kamatni prihod iznosio je 546 milijuna KM, s rastom od neznatnih 1% ili pet milijuna KM i smanjenim udjelom u strukturi ukupnog prihoda sa 63,1% na 62,5%. Operativni prihodi, kao druga komponenta ukupnog prihoda, imali su rast od 3% ili 10 milijuna KM, iznosili su 327 milijuna KM, što je skoro isti udio od 37% kao i na kraju 2013. godine. Na strani rashoda, troškovi ispravke vrijednosti manji su za visokih 41% ili 95 milijuna KM u odnosu na 2013. godinu, (od čega se samo na jednu banku odnosi 85% ili 81 milijun KM, a vezano je s prodajom dijela loših kredita ove banke), iznose 138 milijuna KM (15,8% ukupnog prihoda), zbog čega su i ukupni nekamatni rashodi imali značajan pad od 15% ili 123 milijuna KM, odnosno ostvareni su u iznosu od 721 milijun KM.

• **Vlasnička struktura:** Na kraju 2014. godine vlasnička struktura banaka u Federaciji BiH je bila sljedeća: jedna banka u pretežno državnom vlasništvu, a od 16 banaka u pretežno privatnom vlasništvu šest banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 10 banaka u većinskom stranom vlasništvu. Prema kriteriju zemlje porijekla vlasnika-dioničara, odnosno kriteriju izravno ili neizravno većinsko vlasništvo preko članica iz grupe, na kraju 2013. godine najveći je udio bankarskih grupa i banaka iz Austrije (52,6%), slijede talijanske banke (15,6%), dok ostale zemlje imaju udjele manje od 7,3%.

U 2014. godini došlo je i do manjih promjena udjela državnog, stranog i privatnog domaćeg (rezidenata) kapitala u ukupnom dioničkom kapitalu, koji je sa 31. 12. 2014. iznosio 1,2 milijarde KM. Udio državnog kapitala od 2,6% je smanjen za 0,1 postotni bod. Strani kapital nominalno je povećan za 21 milijun KM, i iznosi jednu milijardu KM, a udio je smanjen sa 84,5% na 84,2%. Privatni kapital (rezidenata) povećan je za devet milijuna KM, iznosio je 162 milijuna KM, a njegov udio u ukupnom dioničkom kapitalu povećan je sa 12,8% na 13,2%.

• **Koncentracije i konkurencija:** Što se tiče koncentracija i konkurencije na bankarskom tržištu Federacije BiH, u borbi za klijente i veći tržišni udio, banke su u godinama koje su prethodile krizi ulazile u akvizicije i integracijske procese kroz pripajanja/spajanja. Međutim, u zadnjih šest godina, dakle u razdoblju djelovanja ekonomske i financijske krize, nije bilo spajanja/pripajanja banaka, ali je broj banaka manji za tri zbog oduzimanja bankarske dozvole tim bankama, s napomenom da je na kraju 2014. godine u Federaciji BiH bilo 17 banaka. Ocjena financijskih stručnjaka je da će po završetku integracijskih procesa u sustavu ostati do 15 jakih banaka. Naime, šest do sedam velikih banaka u stranom vlasništvu kontrolirat će 90% tržišta, kojim već sada suvereno vladaju, dok će se manje banke profilirati kao banke lokalnog i/ili regionalnog karaktera.

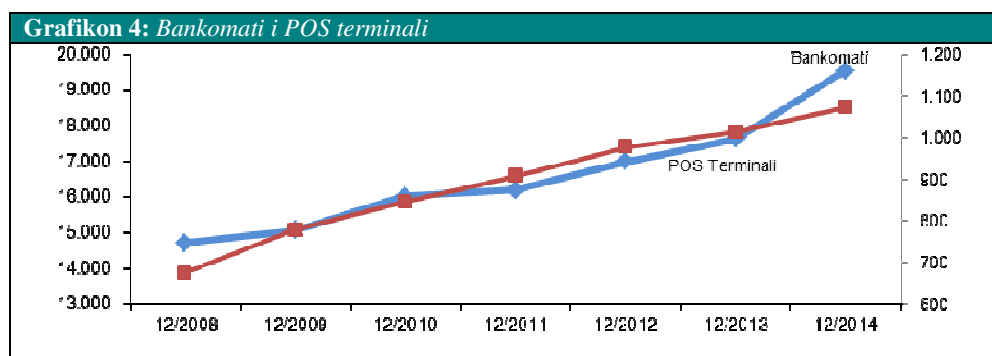
U sustavu dominiraju dvije najveće banke s ukupnim udjelom od 47,5% (na kraju 2013. godine 48,8%), s aktivom od četiri milijarde KM i 3,7 milijardi KM. Slijede tri banke (aktiva između jedne i 1,4 milijarde KM) s udjelom od 21,6%. Najveći broj banaka (osam) je s aktivom manjom od 500 milijuna KM i s tržišnim udjelom od 11,8%, od kojih jedna banka ima aktivu manju od 100 milijuna KM i neznatni udio od 0,5%. Četiri banke su s aktivom između 500 milijuna KM i jedne milijarde KM i udjelom od 19,1%.

Jedan od pokazatelja koncentracije u bankovnom sustavu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa¹ (dalje CR), koja pokazuje ukupni udio pet najvećih institucija u sustavu u odabranim relevantnim kategorijama. CR5 kao pokazatelj tržišnog udjela (aktive) na kraju 2014. godine u bankovnom sustavu u Federaciji BiH iznosio je 69,1%, a za kredite i depozite 70,6% (2013. godine aktiva 71,6%, krediti 71,1% i depoziti 72,5%), ali ipak je evidentna dominacija dvije najveće banke u sustavu koje „drže“ 50% tržišta.

U tržišnoj „utakmici“ banke koriste različite instrumente, od politike kamatnih stopa, unapređenja organizacije, kadrovskog jačanja, jakog marketinškog nastupa, do širenja poslovne mreže, financijske podrške „majke“ ili članica iz grupacije.

Kartično poslovanje u većini banaka u Federaciji BiH je značajna poslovna aktivnost, prvenstveno kreditnog karaktera, a reflektira se kroz sve masovnije korištenje kreditnih i debitnih kartica i povećanje opsega bezgotovinskog plaćanja.

Tijekom 2014. godine instalirano je 60 novih bankomata, a na kraju godine njihov broj iznosio je 1.072. Broj POS terminala, u odnosu na prethodne godine, značajno je povećan, odnosno za 15% ili 1.905, tako da je na kraju 2014. godine njihov broj iznosio 19.530.

¹ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

II. NADZOR BANKOVNOG SUSTAVA

1. AGENCIJA ZA BANKARSTVO

Agencija za bankarstvo FBiH (dalje FBA) dala je puni doprinos reformi bankarskog sektora iako je, nerijetko, bilo prisutno nerazumijevanje za mjere koje je poduzimala. Kao neovisna i samostalna institucija za nadzor i licenciranje banaka, osnovana je u drugoj polovini 1996. godine i njen rad od početka je usmjeren na stvaranje jakog i stabilnog bankarskog sistema, tržišno orijentiranog i oslonjenog na međunarodne standarde poslovanja i supervizije (nadzora) banaka.

Zakonom o FBA utvrđeni su njeni osnovni zadaci koji se, u najkraćem, odnose na izdavanje dozvola za osnivanje i rad banaka, donošenje regulatornih podzakonskih akata, nadziranje rada banaka, mikrokreditnih organizacija i leasing društava i poduzimanje mjera sukladno Zakonu, što uključuje i uvođenje postupaka privremene uprave i likvidacije banaka, odnosno iniciranje postupaka stečaja nad bankama.

U proteklih 18 godina FBA je, prema ocjenama i domaćih i stranih dužnosnika, dostigla visoku razinu profesionalnosti, sa zaposlenicima koji posjeduju stručnost i znanja iz oblasti supervizije, stečena kroz brojne edukacije u zemlji i inozemstvu.

FBA je i u protekloj godini uspješno djelovala s ciljem da banke u Federaciji BiH što kvalitetnije upravljaju rizicima, naročito kreditnim rizikom, a banke to čine u visokoj mjeri poštujući propisane minimalne kriterije opreza, ali i vodeći računa o interesima svih „stakeholdera“, uključujući i svoje finansijsko „zdravlje“.

S osnovnim ciljem da zaštiti interese deponenata, FBA je u razdoblju od svog osnivanja do kraja 2014. godine uvela mjere (privremene uprave, likvidacije i pokretanje stečaja) u 27 banaka. Po nalogu Visokog predstavnika za BiH, privremena uprava je uvedena u jednu banku. Mjere privremene uprave vođene su u 25 banaka.

Od 27 banaka u kojima su poduzete mjere, postupak je okončan u 20 banaka, a na dan 31. 12. 2014. pod mjerama se nalazi sedam banaka.

Od 27 banaka u kojima su uvedene mjere:

- u 10 banaka je pokrenut stečajni postupak kod nadležnih sudova. Stečajni postupak okončan je u sedam banaka. U tri banke stečajni postupak je u tijeku.
- u 10 banaka je pokrenut likvidacijski postupak. Likvidacijski postupak je okončan u šest banaka (u četiri banke su isplaćene sve obveze prema povjeriteljima i dioničarima, a dvije banke su prodane). U četiri banke likvidacijski postupak je u tijeku;
- četiri banke su pripojene drugim bankama;
- tri banke su sanirane i nastavile s radom. Jedna banka je dokapitalizirana i privatizirana, druga je dokapitalizirana, a u trećoj je riješen status banke, izabrani su organi upravljanja i banka je nastavila s radom.

2. BANKARSKA SUPERVIZIJA

Polazeći od potreba globalne makroekonomske i finansijske stabilnosti, Komitet za superviziju banaka iz Bazela je 1997. godine donio dvadeset pet osnovnih načela za efikasnu superviziju banaka koji se moraju poštivati kako bi supervizorski sustav u bankarstvu bio efikasan. Temeljna načela su „de facto“ minimalni standardi za dobru prudencijalnu regulativu i nadzor banaka i bankovnog sustava. Imajući u vidu značajne promjene koje su se desile na globalnim finansijskim tržištima i regulatornim okruženjima, kao i lekcijama naučenim iz krize od posljednje revizije iz listopada 2006.

godine, Bazelski komitet je u rujnu 2012. godine ponovo revidirao temeljna načela. Ovom revizijom osnovna načela spojena su zajedno sa osnovnim načelima metodologije (metodologije procjene) u jedan sveobuhvatan dokument. Broj osnovnih načela je povećan sa 25 na 29, reorganizirani su u dvije grupe: supervizorske ovlasti, odgovornosti i funkcije (Načela 1-13) i prudencijalna regulativa i zahtjevi (Načela 14-29), koji naglašavaju važnost dobrog korporativnog upravljanja, upravljanja rizicima kao i usklađenost s regulatornim standardima.

Načela su minimalni zahtjevi koje treba ispuniti i u mnogim slučajevima neophodno ih je dopuniti drugim mjerama kako bi se zadovoljili specifični uvjeti ili regulirali rizici u financijskim sustavima pojedinih zemalja. Načela se odnose na preduvjete za efikasnu superviziju banaka, izdavanje dozvola, opreznosne propise i zahtjeve, supervizorske pristupe i metode za stalnu superviziju banaka, neophodne informacije, ovlasti supervizora, prekogranično bankarstvo, korporativno upravljanje, procese upravljanja rizicima, interne kontrole i revizije, kao i financijsko izvješćivanje i vanjsku reviziju.

Općeprihvaćena međunarodna načela, standardi i prakse za bankarsku superviziju koje FBA sveobuhvatno i sve dosljednije primjenjuje, uz stalnu pojačanu pažnju prema aktualnim i lako prenosivim uzročnicima kriznih situacija, su bili glavna briga FBA za pripremu i aktiviranje raspoloživih obrambenih aktivnosti i mjera koje su rezultat vlastitih iskustava, ali i „naučenih lekcija“ u mnogo razvijenijim i snažnijim, krizom naročito pogođenim, bankovnim sustavima.

Tijekom 2014. godine, u BiH je proveden FSAP (Financial Sector Assessment Program - Program procjene financijskog sektora). U FSAP Misiji sudjelovali su eksperti MMF-a i SB-a. Osnovni cilj ove procjene bila je procjena financijske stabilnosti, identificiranje slabosti i razvoja ukupnog financijskog sektora, kvaliteta bankarske supervizije, razvoj pravnog okvira, standardi korporativnog upravljanja i dr. Pored FBA, predmet procjene u BiH su bile sve relevantne institucije financijskog sektora.

FSAP Misija je uključila u procjenu rizik financijskog sektora i njegovu ranjivost, samoprocjenu usklađenosti sa BCP-ima, kvalitetu supervizije financijskog sektora, upravljanje sistemskom likvidnošću, mehanizme zaštite financijskog sektora, okvir za rješavanje nesolventnosti i makroprudencijalna politika, otpornosti na stres bankarskog sektora; financijsku sigurnosnu mrežu, korporativno upravljanje, korporativno izvješćivanje, financijsku inkluziju, nesolventnost i režime prava kreditora, osiguranje depozita, korporativno financijsko izvješćivanje, tržišta kapitala i upravljanje bankama s državnim ili značajnim udjelom državnog vlasništva.

Propise, njihovo poboljšanje i dogradnju, kao i operativne odluke iz svoje nadležnosti, FBA je donosila uz poduzimanje svih propisanih koraka čiji je osnovni cilj bio da banke u svom radu u najvećoj mjeri osiguraju zakonitost, punu primjenu propisa FBA i svih općeprihvaćenih načela i praksi za njihov, naročito u uvjetima sveprisutne recesije, oprezan i uspješan rad. Pored navedenog, insistiranje i ciljevi svih napora FBA bili su usmjereni na jačanje kapitala banaka, poboljšanje njihovih kreditnih politika i njihova dosljedna primjena u praksi, podizanje opreza na najvišu moguću razinu u upravljanju kreditnim rizikom, koji je još uvijek dominantan u našem okruženju, i rizikom likvidnosti, ali i na jačanje sposobnosti za upravljanje potencijalnom kriznom situacijom. Uz sve ovo FBA je kontinuirano poticala banke, naročito one koje dominiraju sustavom, za jačanje njihovih financijskih potencijala i putem dodatne specijalne podrške njihovih roditeljskih stranih banaka.

Bankarska supervizija realizirala se kroz kontinuirani proces neposrednih (on site) i posrednih (off site) kontrola banaka i neposrednu komunikaciju s predstavnicima organa upravljanja i rukovođenja banaka, kako bi se sinkronizirale i koordinirale aktivnosti na stabilizaciji bankarskog sektora u Federaciji BiH. Svim kontroliranim bankama, nakon sačinjenih zapisnika, izdani su nalozi za izvršenje i otklanjanje uočenih nedostataka. Kontrolom je utvrđeno da su banke naloge FBA uredno i uglavnom na vrijeme izvršavale. Konkretan, stručan i profesionalan pristup od strane supervizije pri

kontroli banaka ima za cilj dalje unapređenje kvalitete poslovanja banaka, njihove profitabilnosti, solventnosti i sigurnosti u poslovanju, što je obostrani interes.

Aktivnosti vezano za adekvatnu primjenu MRS/MSFI u bankama su i u 2014. godini bile od značaja. Kao poseban supervizorski alat u 2014. godini, po preporukama misije MMF obavljani su AQR-ovi (detaljni pregledi aktive) u 4 banke od strane vanjskog revizora, a po posebnom okviru koji je propisala FBA. FBA je koristila nalaze iz AQR-ova u svojim postupcima nadzora tih banaka. U okviru off-site nadzora banaka unaprijeđen je sustav praćenja banaka kroz implementaciju dva značajna projekta, kao dodatnih alata off-site nadzora: „Sustav ranog upozorenja – SRU“ i „Matrica rizika“, što dodatno poboljšava konzistentnost metodologije za planiranje nadzora i kontrolu banaka.

Početak 2012. godine stupile su na snagu odluke FBA koje se odnose na upravljanje informacijskim sustavima i rizikom eksternalizacije u bankama, a tijekom 2014. godine kroz ciljane kontrole pratila se usklađenost banaka u ovom segmentu poslovanja.

Tijekom 2014. godine, nastavljene su aktivnosti na izgradnji regulatornog okvira kroz izradu nacrtu novog Zakona o bankama i zakonskog okvira za sanaciju banaka; Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti, izmjene i dopune Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama; Odluke o privremenim mjerama za tretman kreditnih obveza klijenata banaka koji su pogođeni elementarnim nepogodama, izradi podzakonskih akata sukladno Zakonu o zaštiti žiranta u FBiH i Zakonu o zaštiti korisnika finansijskih usluga u FBiH. Također, nastavljene su aktivnosti na implementaciji Bazela III, EU direktiva i izradi nacrtu regulative sukladno usvojenoj Strategiji i godišnjem planu na izradi regulative u sklopu navedenog projekta.

FBA je sa Međunarodnim monetarnim fondom, Centralnom bankom BiH i ABRS-om (Agencijom za bankarstvo Republike Srpske) u 2014. godini nastavila i intenzivirala rad na razvijanju sposobnosti za prikupljanje i analizu „Indikatora finansijskog zdravlja“ kao jednog od preduvjeta za jačanje i veću efikasnost nadzora nad ukupnim finansijskim, a ne samo bankarskim sektorom. Također je nastavljeno i s razvojem metodologije i primjenom stres testova za kreditni rizik i utjecaj na kapital, zasnovan na makroekonomskim pretpostavkama, kao i upoznavanje banaka s rezultatima izvršenih stres testova. Usvojena je i metodologija za utvrđivanje liste sistemski važnih banaka u BiH.

FBA je zajedno s predstavnicima Misije MMF u okviru ispunjenja obveza po stand-by aranžmanu, redovno kvartalno razmatrala i analizirala utjecaj svjetske ekonomske i dužničke krize na domaći bankarski i finansijski sektor, kretanja u bankarskom sektoru, kapitaliziranost banaka u FBiH, rezultate stres-testova za bankovni sustav i za pojedinačne banke, aktualni regulatorni i bankarski zakonodavni okvir, ispunjenje preporuka iz ranijih Misija MMF, kao i planirane izmjene u regulatornom okviru.

Sa ABRS-om i Agencijom za osiguranje depozita BiH nastavljena je suradnja u okviru izgradnje regulatornog okvira, redovne razmjene informacija i zajedničkog djelovanja. Realizirana je i kontinuirana razmjena informacija u okviru bankarske koordinacije i SOFS-a (Stalnog odbora za finansijsku stabilnost BiH), a FBA je aktivno sudjelovala i u radu radne grupe za izradu nacrtu Sveobuhvatnog plana djelovanja u kriznim situacijama SOFS-a, koji je usvojen u prosincu 2014. godine.

Sa Udruženjem banaka BiH realizirana je suradnja kako po pitanju primjene postojećih regulatornih rješenja i prijedloga za njihovu izmjenu, tako i u procesu donošenja novih regulatornih rješenja.

Sukladno zahtjevima Načela 13 (ranije Načelo 25) s liste „Osnovnih načela za efikasnu superviziju banaka, koje je izdao Bazelski komitet, do kraja 2014. godine FBA je zajedno sa Centralnom bankom BiH i ABRS-om potpisala multilateralni sporazum sa supervizorima zemalja Jugoistočne Europe i to:

Albanije, Grčke, Makedonije, Rumunjske, Bugarske, Srbije, Crne Gore i Cipra i Sporazume o uzajamnoj suradnji s nadležnim supervizorskim organima Republike Slovenije, Republike Hrvatske, Republike Srbije, Crne Gore i Republike Turske. MoU-om se pobliže definiraju: razmjena informacija, on-site kontrole, zahtjevi za informacijama i kontrolama, zaštita informacija, kontinuirana suradnja, te ostale odredbe.

U 2014. godini FBA je ostvarila suradnju ne samo s regulatornim institucijama zemalja s kojima su već potpisani memorandumi o razumijevanju, nego i s ostalim supervizorskim institucijama zemalja bližeg i šireg okruženja. Realizirani su posebni oblici konkretne suradnje sa supervizorskom institucijama kroz regionalne i bilateralne sastanke i redovne razmjene informacija o pitanjima poslovanja i stanja roditeljskih banaka i njihovih „kćerki“, odnosno supsidijara, a u pojedinim slučajevima i kroz zajedničke on-site kontrole njihovi supsidijara u F BiH.

FBA je aktivno sudjelovala i radu BSCEE, kao i u radu Bečke Inicijative 2.0. Ostvarena je i značajna suradnja s međunarodnim financijskim institucijama: MMF-om, SB-om, ECB-om (Europskom centralnom bankom) i drugima po pitanju informacija i analiza kretanja u bankovnom sustavu FBiH, kao i sudjelovanja u različitim projektima u cilju jačanja kapaciteta za efikasnu superviziju banaka, a posebno u okviru realizacije FSAP projekta.

Uspostavom SSM-a (Single Supervisory Mechanism - Jedinostveni supervizorski mehanizam), u EURO zoni izvršen je prijenos posebnih zadataka u superviziji kreditnih institucija s nacionalnih regulatora na ECB. U skladu sa tim, u prvoj fazi razmjene informacija sa ECB-om, FBA je dala suglasnost nacionalnim regulatorima - koji su članice ECB-a - da u okviru supervizije kreditnih institucija koje imaju svoje supsidijare na teritoriju FBiH, a pod nadzorom su ECB-a, mogu prosljediti podatke koje dobivaju od FBA i ECB-u. U drugoj fazi, očekuje se i potpisivanje zajedničkog sporazuma o suradnji sa ECB-om.

Za potrebe promoviranja efikasnog i konzistentnog funkcioniranja supervizorskih koledža, EBA (Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo) je preuzela zadatak da koordinira primjenu odredaba regulative o ekvivalentnosti režima tretmana povjerljivosti i profesionalne tajnosti podataka, u zemljama koje nisu članice EU, a radi sudjelovanja relevantnih nadzornih organa u tim koledžima. U skladu s tim EBA će izvesti ili ažurirati procjene režima povjerljivosti/profesionalne tajnosti podataka. FBA je uključena u proces procjene od strane EBA o ekvivalentnosti domaće regulative u ovoj oblasti, s regulativom EU.

Sukladno odluci Parlamenta Federacije BiH iz 2006. godine i kasnijeg „CARDS Programa“ koji su pripremili eksperti Europske centralne banke i grupe europskih centralnih banaka, FBA je i u 2014. godini u svim prilikama pružala podršku ideji za objedinjavanje supervizije banaka na državnoj razini, jer je prepoznala da, uz mnogobrojne pragmatične razloge, bez ovakve uspostave nadzora nad glavnim segmentom financijskog sustava, put u Europsku uniju nije moguć. I europski eksperti su potvrdili da je: „bankarska supervizija zaista organizirana na državnoj razini u europskim zemljama, bilo pod pokroviteljstvom centralne banke ili izvan nje“ i da: „... članstvo u Europsku uniju podrazumijeva uspostavu jedinstvenog bankarskog tržišta koje vodi jedinstvenoj superviziji“.

Sve agresivnija globalizacija i razvoj bankarske industrije, kao i dogradnja i evolucija supervizorskih načela, pravila i standarda, ali i aktualne bolne refleksije globalne financijske i ekonomske krize koja je „očitala“ brojne lekcije svemu i svakom na koga su utjecale, pokazali su da naročito supervizori banaka moraju stalno biti u tijeku i kontinuirano razvijati svoja znanja, sposobnosti i instrumente za svoje što efikasnije djelovanje u vršenju svoje misije. Iz svih takvih razloga, kao i iz razloga zapošljavanja novih, naročito mladih kadrova, FBA je i u 2014. godini vodila računa o tim potrebama i, samostalno i uz pomoć različitih međunarodnih za to visoko kvalificiranih i specijaliziranih institucija, provodila nužnu edukaciju svojih zaposlenih, koja se obavljala u zemlji i u inozemstvu, ali i pružala pomoć u specijalističkoj edukaciji drugih nadzornih organa i institucija u Federaciji BiH.

3. BORBA PROTIV PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

Ocjena bankarskog sektora za 2014. godinu zasnovana je na ocjenama usklađenosti poslovanja sa standardima sprečavanja pranja novca financiranja terorističkih aktivnosti u prethodnom razdoblju, stanja utvrđenih kontrolama izvršenja danih naloga, analizi izvješća koje banke dostavljaju FBA, te na temelju informacija iz eksternih izvora.

Uzimajući u obzir sve navedeno može se zaključiti da ne postoje razlozi za supervizorsku zabrinutost u pogledu upravljanja rizicima od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti. Kvantiteta rizika se zadržala u granicama umjerenog. Kvaliteta upravljanja rizicima koji se u poslovanju banaka mogu pojaviti kao posljedica pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti (rizik reputacije, operativni rizik, pravni rizik, rizici koncentracija u aktivi i depozitima), u bankarskom sektoru Federacije Bosne i Hercegovine i dalje je zadovoljavajuća, ali sada s blagim rastućim trendom. Shodno ovome, bankarski sektor FBiH je većim dijelom usklađen sa standardima sprečavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti.

Prihvatljivost klijenta

Banke su usvojile politike o prihvatljivosti klijenata i definirale koji i kakvi klijenti su prihvatljivi za uspostavu poslovnih odnosa. Na temelju ove politike ustrojile su posebne registre profila klijenta. Međutim, veoma je značajno da su banke usvojile i da primjenjuju pristup klijentima koji se temelji na analizi rizika koji klijenti nose za banku, odnosno da su definirale koji i kakvi klijenti su prihvatljivi za banku, a status danih naloga potvrđuje konstatirani trend rasta u kvalitetu upravljanja rizikom od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti.

Identifikacija klijenta

Banke su usvojile identifikaciju klijenta kao osnovni element standarda „upoznaj svog klijenta“. Politiku o identifikaciji klijenta banke primjenjuju kod uspostave poslovnih odnosa s klijentima. Međutim, još uvijek je prisutan problem u ažuriranju dokumentacije kojom se verificira izvršena identifikacija kod već uspostavljenih poslovnih odnosa. Pored problema ažuriranja ove dokumentacije prisutan je i problem identifikacije i verifikacije izvora sredstava koja klijentima služe za izvršenje transakcija kojima se vrši plaćanje anuiteta po danim kreditima. Uočeni trend rasta u kvaliteti upravljanja ovim rizikom nije karakterističan za politiku o identifikaciji klijenta.

Stalno praćenje računa i transakcija

Ova politika se primjenjuje i sve je manje formalnog praćenja računa i transakcija klijenta. U cilju postizanja suštinskog praćenja računa i transakcija klijenata banke su, na temelju primjene načela „upoznaj svog klijenta“ definirale limite transakcija po određenim vrstama računa i transakcija, izgradile su informacijske sustave koji omogućavaju primjenu uspostavljenih limita u praćenju računa i transakcija. Definirani limiti, sve više služe preventivnom praćenju računa i transakcija. Uočeni trend rasta u kvaliteti upravljanja rizikom od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti karakterističan je i za ovu politiku.

Upravljanje rizikom od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti

Elementi navedene politike su definirani u programima banaka. Definirane su linije izvješćivanja, kako eksterne, tako i interne.

Izvrješćivanje: Banke su u 2014. godini izvjestile 248.536 transakcija, što je 0,33% ukupno obavljenih transakcija u bankovnom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine (75.323.169 obavljenih transakcija, po podacima banaka) u vrijednosti od 12.550.795 h/KM, što čini 9,50% ukupne vrijednosti obavljenih transakcija u bankovnom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine (132.244.489 h/KM, po podacima banaka). Broj izviještenih transfera u 2014. godini je povećan za 2,00%, u odnosu na prethodnu godinu, a njihova vrijednost je povećana za 3,00%.

U narednoj tablici daje se usporedni pregled broja i vrijednosti izviještenih transfera, po načinu izvještavanja transfera (prije izvršenja, u propisanom roku i po proteku propisanog roka).

Vrijednost transfera u 000 KM

Tablica 2: Usporedni pregled broja i vrijednosti izviještenih transfera							
R. br.	Opis (naziv transfera)	Transferi u 2013.		Transferi u 2014.		%	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Ukupno prijavljeni transferi (2+3+4)	243.741	12.182.777	248.536	12.550.795	102,0	103,0
2.	Transferi prijavljeni prije izvršenja	13	5.380	13	24.640	100,0	450,0
3.	Transferi prijavljeni u roku od 3 dana	243.605	12.151.455	248.346	12.515.291	102,0	103,0
4.	Transferi prijavljeni poslije roka od 3 dana	123	25.942	177	10.864	143,9	41,9

U strukturi izviještenih transfera primjetno je znatno povećanje vrijednosti izviještenih transfera prije njihovog izvršenja u odnosu na prethodnu godinu (450,00%) dok je broj ovih transfera ostao isti (100,00%) Ovo upućuje na izvođenje zaključka da banke preventivno djeluju na sprečavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, ali da su neuobičajene i pokazatelje sumnje uočavale kod većih transakcija. Međutim, kako je broj veći za 43,90% a vrijednost manja za 58,10% transfera izviještenih po proteku roka od 3 dana opravdana je konstatacija da su banke u 2014. godini bile fokusirane na preventivno djelovanje i na transakcije značajnijeg iznosa tako da su korektivne aktivnosti bile fokusirane na transakcije manjeg iznosa. Ovo potvrđuje da su banke razvile politike i procedure preventivnog djelovanja kako bi popravile dostignutu kvalitetu upravljanja rizikom od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti i dodatno eliminirale rizike od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti u svom poslovanju, što je imalo odraza u rastućem trendu kvalitete upravljanja rizikom. Broj transfera izviještenih u propisanom roku je u okvirima povećanja broja i vrijednosti ukupno izviještenih transfera.

Sumnjive transakcije: Banke su u izvješćima 50 transfera označile sumnjivim i svi se odnose na pranje novca. Nije bilo izviještenih transfera zbog sumnji na financiranje terorističkih aktivnosti. Broj izviještenih sumnjivih transfera je manji za 25,40% u odnosu na prethodnu godinu. Vrijednost ovih transfera iznosi 31.563 h/KM, što je manje za 28% u odnosu na prethodnu godinu.

U narednoj tablici daje se usporedni pregled broja i vrijednosti izviještenih sumnjivih transfera, po načinu izvještavanja transfera (prije izvršenja, u propisanom roku i po proteku propisanog roka).

Vrijednost transfera u 000 KM

Tablica 3: Usporedni pregled broja i vrijednosti izviještenih sumnjivih transfera							
R. br.	Sumnjivi transferi	Transferi u 2013.		Transferi u 2014.		%	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Ukupno prijavljeni transferi	67	43.828	50	31.563	74,6	72,0
2.	Transferi prijavljeni prije izvršenja	13	5.380	13	24.640	100,0	458,0
3.	Transferi prijavljeni u roku od 3 dana	30	16.469	21	2.529	70,0	15,4
4.	Transferi prijavljeni poslije roka od 3 dana	24	21.979	16	4.394	66,7	20,0

Struktura izviještenih sumnjivih transfera, kao i struktura ukupno izviještenih transfera, potvrđuje ranije dane konstatacije o kvaliteti upravljanja rizikom od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti i nepostojanju razloga za supervizorsku zabrinutost.

O preventivnom djelovanju banaka može se govoriti u 13 slučajeva u kojima su banke izvješće o sumnjivim transakcijama dostavile Financijsko obavještajnom odjelu prije njihovog izvršenja. O kvalitetnom monitoringu može se govoriti u 21 slučaju u kojima su banke u periodu od 3 dana uočile sumnjiva obilježja transakcija i dostavile izvješće o tome, dok se u ostalih 16 slučajeva radi o nedovoljno kvalitetnom monitoringu jer su transakcije uočene i izviještene poslije propisanog roka za izvještavanje.

III. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 31. 12. 2014. u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 17 banaka. Broj banaka je isti kao i 31. 12. 2013. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 1.7.2008.

U 2014. godini nije bilo bitnijeg širenja mreže organizacijskih dijelova banaka, što je posljedica finansijske krize i smanjenog opsega poslovnih aktivnosti banaka.

Banke su vršile reorganizaciju svoje mreže organizacijskih dijelova tako što su u većoj mjeri vršile promjene organizacijskog oblika, organizacijske pripadnosti ili adrese u sjedištu postojećih organizacijskih dijelova, ali i spajanje i ukidanje nekih organizacijskih dijelova, a sve u cilju racionalizacije poslovanja i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena kod banaka iz Federacije BiH bilo je ukupno 62 (53 promjene na teritoriju Federacije BiH, osam na teritoriju Republike Srpske i jedna u Brčko Distriktu): osnovano je 13 novih organizacijskih dijelova, 20 je ukinuto, a kod 29 su bile promjene.

S navedenim promjenama, banke iz Federacije BiH su sa 31. 12. 2014. imale ukupno 571 organizacijski dio, što je u odnosu na 2013. godinu manje za 1,6%.

Broj organizacijskih dijelova banaka iz Republike Srpske u Federaciji BiH (32) je promijenjen u odnosu na 31. 12. 2013., kada je bilo 26 organizacijskih dijelova, što je povećanje od 23%.

Sa 31. 12. 2014. sedam banaka iz Federacije BiH imale su 48 organizacijskih dijelova u Republici Srpskoj, a devet banaka je imalo 12 organizacijskih dijelova u Brčko Distriktu. Četiri banke iz Republike Srpske imale su 32 organizacijska dijela u Federaciji BiH.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutarnjem platnom prometu 31. 12. 2014. imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 16 banaka.

1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama² sa 31. 12. 2014., ocijenjena na temelju raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

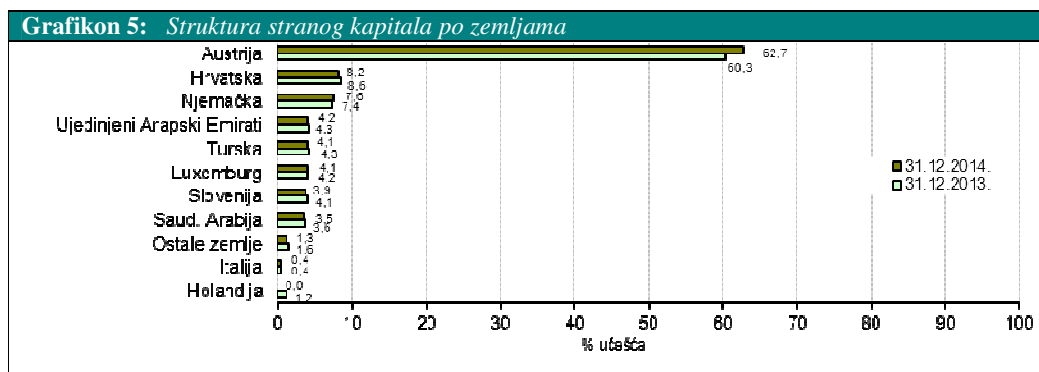
- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 16 banaka (94,1%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu³ 1 banka (5,9%)

² Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

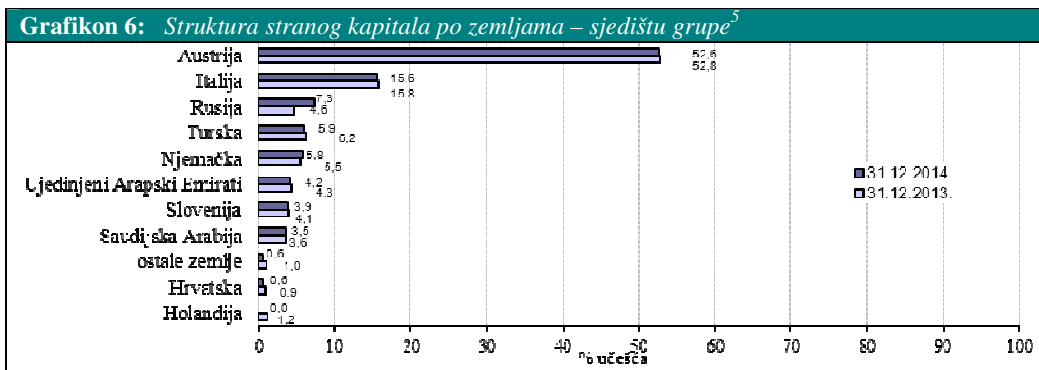
³ Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

Od 16 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, šest banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 10 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 31. 12. 2014. stanje je neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2013. godine: najveći udio stranog kapitala od 62,7% imaju dioničari iz Austrije (rast udjela u 2014. godini 2,4 postotna boda, kao rezultat dokapitalizacije u dvije banke), slijedi udio dioničara iz Hrvatske od 8,2 (pad udjela od 0,4 postotna boda), te Njemačke od 7,6% (udio povećan za neznatnih 0,2 postotna boda). Ostale zemlje imale su pojedinačni udio manje od 5%.

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (izravno ili neizravno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje je također neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2013. godine: udio bankarskih grupa i banaka iz Austrije iznosi 52,6%, slijede talijanske banke s udjelom od 15,6%, a udio kapitala iz Rusije⁴, u jednoj banci u F BiH, nakon dokapitalizacije u II kvartalu, povećan je sa 4,6% na 7,3%, što je i najznačajnija promjena u promatranom razdoblju. Ostale zemlje su imale pojedinačni udio manji od 6%.

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala⁶.

⁴ Ruska banka Sberbank kupila je u 2012. godini Volksbank International iz Austrije, u čijem je vlasništvu bila Volksbank BH d.d. Sarajevo.

⁵ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

⁶ Iz bilance stanja po shemi FBA: počevši od 31.12.2011., pored dioničkog kapitala, emisijom ažia, neraspoređene dobiti i rezervi, i ostalog kapitala (financijski rezultat tekućeg perioda), u ukupan kapital se uključuju i rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti.

-u 000 KM-

Tablica 4: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu								
BANKE	31.12.2012.		31.12.2013.		31.12.2014.		INDEKS	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)		
Državne banke	51.114	2%	51.618	2%	51.929	2%	101	101
Privatne banke	2.166.261	98%	2.256.327	98%	2.382.998	98%	104	106
U K U P N O	2.217.375	100%	2.307.945	100%	2.434.927	100%	104	106

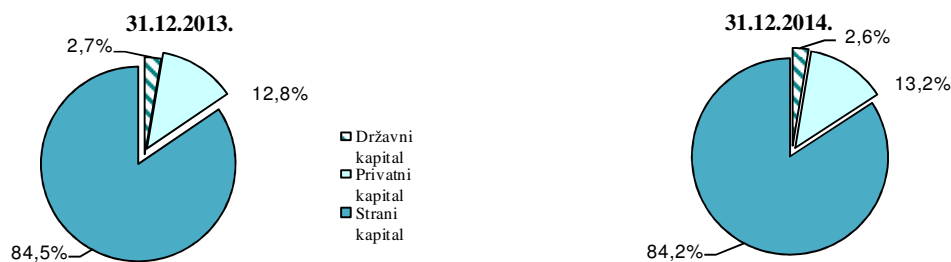
U 2014. godini ukupan kapital povećan je za 6% ili 127 milijuna KM, najvećim dijelom po osnovi dobiti iz tekućeg poslovanja, te dokapitalizacije u tri banke u iznosu od 41 milijun KM.

Promatrano kroz udio državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

- u 000 KM-

Tablica 5: Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala									
DIONIČKI KAPITAL	31.12.2012.		31.12.2013.		31.12.2014.		INDEKS		
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	4/2	6/4	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Državni kapital	33.096	2,8	32.364	2,7	32.364	2,6	98	100	
Privatni kapital (rezidenti)	164.603	13,7	153.549	12,8	162.354	13,2	93	106	
Strani kapital (nerezidenti)	1.003.907	83,5	1.017.822	84,5	1.038.832	84,2	101	102	
U K U P N O	1.201.606	100,0	1.203.735	100,0	1.233.550	100,0	100	102	

Grafikon 7: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Dionički kapital banaka u F BiH u 2014. godini je veći za 29,8 milijuna KM ili za 2,5% u odnosu na 31. 12. 2013. Dionički kapital je povećan za 4,9 milijuna KM u jednoj banci, nakon ukidanja naloga FBA za isključenje navedenog iznosa iz kapitala, te dokapitalizacijom u iznosu od 46,6 milijuna KM u tri banke (41 milijun KM iz eksternih izvora kod tri banke i 5,6 milijuna KM tehničkim emisijama-iz dobiti i rezervi), a smanjen je za 21,7 milijuna KM smanjenjem nominalne vrijednosti dionice u jednoj banci radi pokrića gubitaka.

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala detaljnije pokazuje promjene i trendove u bankovnom sustavu F BiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udio državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 31. 12. 2014. iznosi 2,6% i niži je za 0,1 postotni bod u odnosu na 31. 12. 2013.

Udio privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu iznosi 13,2% i veći je za 0,4 postotna boda u odnosu na 31. 12. 2013. promatrano u relativnim pokazateljima. U apsolutnim

pokazateljima, udio je veći za 8,8 milijuna KM neto, zbog ukidanja naloga FBA za isključenje iznosa od 4,9 milijuna KM iz kapitala jedne banke, zbog dokapitalizacije iz eksternih izvora u iznosu od 1,8 milijuna KM kod jedne banke, zbog dokapitalizacije tehničkim emisijama-iz dobiti i rezervi u iznosu od 5,6 milijuna KM kod jedne banke, zbog smanjenja za 21,7 milijuna KM smanjenjem nominalne vrijednosti dionice u jednoj banci radi pokrića gubitaka, te povećano izmjenom i smanjenjem udjela nerezidenata nakon trgovanja u iznosu od 18,1 milijun KM neto.

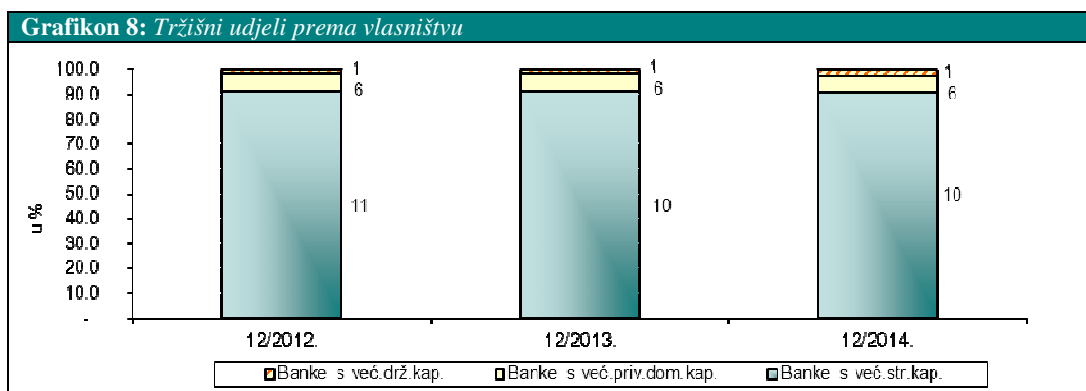
Udio privatnog kapitala (nerezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu smanjeno je za 0,3 postotna boda (sa 84,5% na 84,2%), promatrano u relativnim pokazateljima. U apsolutnim pokazateljima, udio je povećan za 21 milijun KM, dokapitalizacijom u dvije banke u iznosu od 39,1 milijun KM, a smanjeno izmjenom i smanjenjem udjela nerezidenata nakon trgovanja u iznosu od 18,1 milijun KM neto.

Tržišni udio banaka u većinskom stranom vlasništvu sa 31. 12. 2014., kao i na kraju 2013. godine, iznosio je visokih 90,6%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 7,1%, a jedne banke s većinskim državnim kapitalom 2,3%.

- u % -

Tablica 6: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

BANKE	31.12.2012.			31.12.2013.			31.12.2014.		
	Broj banaka	Udio u ukup. kapit.	Udio u ukup. aktivi	Broj banaka	Udio u ukup. kapit.	Udio u ukup. aktivi	Broj banaka	Udio u ukup. kapit.	Udio u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	1	2,3	1,4	1	2,2	1,6	1	2,1	2,3
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	6	10,5	7,6	6	9,2	7,4	6	7,8	7,1
Banke s većinskim stranim kapitalom	11	87,2	91,0	10	88,6	91,0	10	90,1	90,6
U K U P N O	18	100,0	100,0	17	100,0	100,0	17	100,0	100,0

1.3. Kadrovi

U bankama u F BiH na dan 31. 12. 2014. broj zaposlenih iznosio je 6.960, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 3%, a u privatnim 97%.

Tablica 7: Zaposleni u bankama FBiH								
BANKA	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2012.		31.12.2013.		31.12.2014.		3/2	4/3
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državne banke	183	3%	200	3%	202	3%	109	101
Privatne banke	6.947	97%	6.851	97%	6.758	97%	99	99
UKUPNO	7.130	100%	7.051	100%	6.960	100%	99	99
Broj banaka	18		17		17		94	100

Tablica 8: Kvalifikacijska struktura zaposlenih								
STEPEN STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2012.		31.12.2013.		31.12.2014.		4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	3.479	48,8%	3.673	52,1%	3.775	54,2%	106	103
Viša stručna sprema	667	9,3%	601	8,5%	587	8,5%	90	98
Srednja stručna sprema	2.949	41,4%	2.750	39,0%	2.571	36,9%	93	93
Ostali	35	0,5%	27	0,4%	27	0,4%	77	100
UKUPNO	7.130	100,0%	7.051	100,0%	6.960	100,0%	99	99

U 2014. godini nastavljen je trend blagog pada broja zaposlenih u bankama u F BiH (za 91 ili 1,3%). Nakon izbijanja financijske i ekonomske krize broj zaposlenih u bankarskom sektoru kontinuirano se smanjivao i u razdoblju 2008.-2014. godina (šest godina) smanjen je sa 7.997 na 6.960 ili 13%, a u posljednje tri godine pad je iznosio 5,5% ili 409 radnika. Iako su u zadnje dvije godine ostvarene niske stope pada od cca 1%, može se zaključiti da će ovakav trend biti i dalje prisutan, zbog smanjenih poslovnih aktivnosti banaka, pod utjecajem krize i stanja u ekonomiji i realnom sektoru u BiH, kao i u cilju optimizacije operativnih troškova.

Trend poboljšanja kvalifikacijske strukture zaposlenih kroz povećanje udjela zaposlenih s visokom stručnom spremom je nastavljen i u 2014. godini, s jedne strane kao rezultat rasta ove kategorije za 3% ili 102 radnika, a s druge strane, smanjenja broja zaposlenih sa srednjom stručnom spremom za 7% ili 179 radnika.

Jedan od pokazatelja koji utječe na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankovnog sustava je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sustava.

Tablica 9: Aktiva po zaposlenom									
BANKE	31.12.2012.			31.12.2013.			31.12.2014.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	183	209.971	1.147	200	241.605	1.208	202	379.330	1.878
Privatne	6.947	14.780.795	2.128	6.851	15.204.945	2.220	6.758	15.786.000	2.336
UKUPNO	7.130	14.990.766	2.102	7.051	15.446.550	2.191	6.960	16.165.330	2.323

Na kraju promatranog razdoblja na razini bankovnog sustava na svakog zaposlenog je dolazilo 2,3 milijuna KM aktive (na kraju 2013. godine 2,2 milijuna KM).

Tablica 10: Aktiva po zaposlenom po grupama			
Aktiva (000 KM)	31.12.2012.	31.12.2013.	31.12.2014.
	Broj banaka	Broj banaka	Broj banaka
do 1.000	3	1	0
1.000 do 2.000	10	8	8
2.000 do 3.000	4	7	7
Preko 3.000	1	1	2
UKUPNO	18	17	17

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 1,0 milijun KM do 3,8 milijuna KM aktive po zaposlenom. Četiri banke imaju ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sustavu prelazi iznos od 2,5 milijuna KM.

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvješća obavlja se korištenjem izvješća propisanih od strane FBA i izvješća drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

- 1) Informacije o bilanci stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, s dodatnim priložima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i izvanbilančnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) Informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na temelju izvješća propisanih od strane FBA,
- 3) Informacije o rezultatima poslovanja banaka (račun dobiti i gubitka po shemi FBA) i izvješća o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvješća, bazu podataka čine i informacije dobivene na temelju dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka, zatim izvješća o reviziji financijskih izvješća banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankovnog sustava u cjelini.

Sukladno odredbama Zakona o početnoj bilanci stanja banaka, banke s većinskim državnim kapitalom obvezne su izvješćivati FBA na bazi „pune“ bilance stanja raščlanjene na: pasivnu, neutralnu i aktivnu podbilancu. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankovnog sustava temeljiti na pokazateljima iz aktivne podbilance banaka s većinskim državnim kapitalom⁷.

2.1. Bilanca stanja

Bilančna suma bankarskog sektora na kraju 2014. godine iznosila je 16,2 milijarde KM, što je više za 4,7% ili 719 milijuna KM nego na kraju 2013. godine. Kretanja u 2014. godini u najvažnijim bilančnim kategorijama mogu se podijeliti na dva razdoblja: prva polovica godine, kada su zabilježena negativna kretanja (pad novčanih sredstava za 5,5%, aktive 0,2%, depozita 1% i kreditnih obaveza 4,3%) i suprotan smjer, odnosno rast u drugoj polovini (posebno u IV. kvartalu), kada je ostvaren rast depozita od 6%, što se pozitivno odrazilo na navedene segmente, odnosno zaustavljen je daljnji pad, što je rezultiralo blagim rastom na godišnjoj razini (izuzev kreditnih obaveza). U usporedbi s prethodne tri godine, može se zaključiti da je u 2014. godini došlo do određenih pozitivnih kretanja, odnosno blagog povećanja stope rasta bilančne sume, kao i ključnih bilančnih kategorija (kredita,

⁷ Državne banke u “punoj bilanci” iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 31.12.2014. kod jedne državne banke ove stavke su iznosile 677 milijuna KM.

depozita, kapitala, te posljedično novčanih sredstava), iako je utjecaj financijske i ekonomske krize i dalje evidentan i uzrok već duže vremena prisutne stagnacije bankarskog sektora. Zato se i ključni pokazatelji poslovanja bankovnog sustava uglavnom, s manjim oscilacijama, u posljednje dvije godine održavaju na približno istoj razini.

- 000 KM-

Tablica 11: Bilanca stanja								
O P I S	31.12.2012.		31.12.2013.		31.12.2014.		INDEKS	
	IZNOS	Udio %	IZNOS	Udio %	IZNOS	Udio %	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
A K T I V A (IMOVINA):								
Novčana sredstva	3.962.581	26,4	4.417.898	28,6	4.560.234	28,2	111	103
Vrijednosni papiri ⁸	548.467	3,7	562.513	3,6	801.394	5,0	103	142
Plasmani drugim bankama	78.522	0,5	51.960	0,3	50.836	0,3	66	98
Kredit	10.666.124	71,1	10.852.400	70,3	11.170.277	69,1	102	103
Ispravka vrijed.	1.007.459	6,7	1.165.928	7,5	1.149.468	7,1	116	99
Kredit - neto (kredit minus isp.vrijed.)	9.658.665	64,4	9.686.472	62,8	10.020.809	62,0	100	103
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	521.493	3,5	512.985	3,3	527.558	3,2	98	103
Ostala aktiva	221.038	1,5	214.722	1,4	204.499	1,3	97	95
UKUPNA AKTIVA	14.990.766	100,0	15.446.550	100,0	16.165.330	100,0	103	105
P A S I V A:								
OBVEZE								
Depoziti	10.961.001	73,1	11.523.849	74,6	12.130.746	75,0	105	105
Uzete pozajmice od drugih banaka	2.000	0,0	0	0,0	0	0,0	n/a	0
Obaveze po uzetim kreditima	1.141.561	7,6	1.039.381	6,7	1.026.503	6,4	91	99
Ostale obaveze	668.829	4,5	575.375	3,7	573.154	3,5	86	100
KAPITAL								
Kapital	2.217.375	14,8	2.307.945	15,0	2.434.927	15,1	104	106
UKUPNO PASIVA (OBVEZE I KAPITAL)	14.990.766	100,0	15.446.550	100,0	16.165.330	100,0	103	105

- 000 KM-

Tablica 12: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi											
BANKE	31.12.2012.		31.12.2013.		31.12.2014.		INDEKS				
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	8 (5/3)	9 (7/5)			
1	2	3	4	5	6	7					
Državne	1	209.971	1%	1	241.605	2%	1	379.330	2%	115	157
Privatne	17	14.780.795	99%	16	15.204.945	98%	16	15.786.000	98%	103	104
UKUPNO	18	14.990.766	100%	17	15.446.550	100%	17	16.165.330	100%	103	105

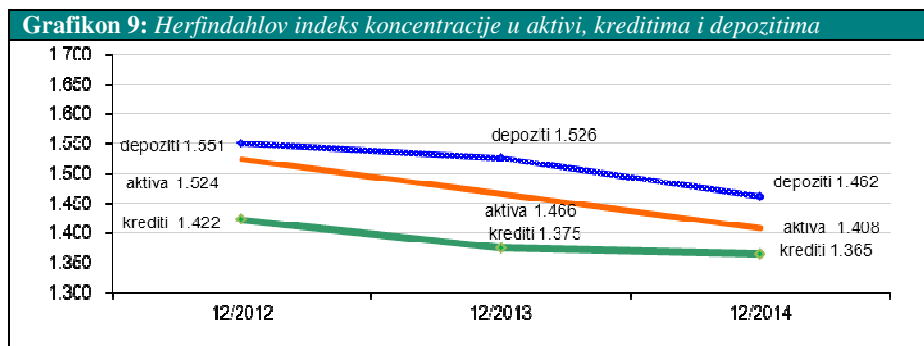
Kod većine banaka (13) aktiva je veća nego na kraju 2013. godine, dok je kod preostalih banaka aktiva smanjena. Najveće stope rasta ostvarene su kod jedne banke koja pripada grupi srednje velikih banaka (37%) i jedne manje banke (57%), dok je značajniji pad (18,8%) zabilježen kod jedne velike banke.

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁹.

⁸ Vrijednosni papiri za trgovanje, raspoloživi za prodaju i v.p. koji se drže do dospelosti.

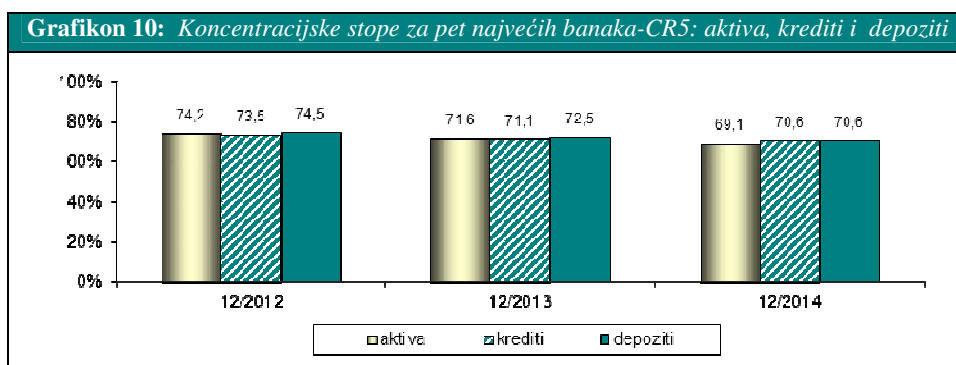
⁹ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$,

a predstavlja zbroj kvadrata postotnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih sudionika u sustavu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sustavu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sustavu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

U 2014. godini Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivima, kreditima i depozitima) je smanjen: za aktivnu 58, kredite 10 i depozite 64 jedinice, tako da je sa 31. 12. 2014. za aktivnu iznosio 1.408, kredite 1.365 i depozite 1.462 jedinice, što pokazuje umjerenu koncentraciju¹⁰.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankovnom sustavu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa¹¹ (dalje CR), koja pokazuje ukupan udio najvećih institucija u sustavu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivima, kreditima i depozitima. CR5 je, kao i Herfindahlov indeks koncentracije, neznatno promijenjen i za tržišni udio iznosio je 69,1%, a kredite i depozite 70,6%. U posljednje dvije godine vrijednost CR5 je blago smanjena u sve tri kategorije, ali je i dalje evidentna dominacija pet najvećih banaka u sustavu koje „drže“ cca 70% tržišta, kredita i depozita.

Bankarski sektor može se analizirati i s aspekta nekoliko grupa, formiranih prema veličini aktive¹². Promjene u udjelu u odnosu na kraj 2013. godine su neznatne, što je rezultat promjena aktive kod većine banaka.

U sustavu dominira pet najvećih banaka s ukupnim udjelom od 69,1%, od toga I grupa (dvije najveće banke u sustavu, s aktivom preko tri milijarde KM) ima udio od 47,5%, a udio II grupe (tri banke s aktivom između jedne i dvije milijarde KM) je povećan za 5,1 postotni bod, odnosno na 21,6%, nakon povećanja sa dvije na tri banke. Udio III grupe (četiri banke s aktivom između 500 milijuna KM i jedne milijarde KM) je smanjen za 1,6 postotnih bodova, odnosno na 19,1%, zbog prelaska jedne banke u II grupu, uz istovremeni prelazak druge banke iz IV u ovu grupu, što je rezultiralo promjenama u IV najbrojnijoj grupi (s aktivom između 100 i 500 milijuna KM): smanjenjem broja

¹⁰ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

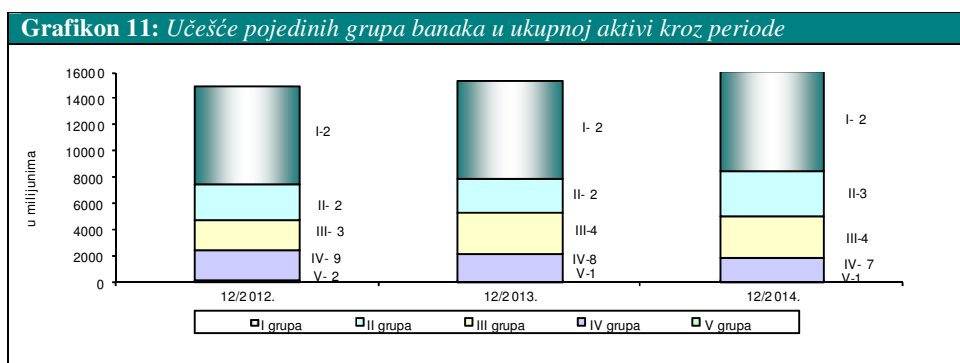
¹¹ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

¹² Banke su podijeljene u pet grupa zavisno od veličine aktive.

banaka (s osam na sedam banaka) i udjela na 11,3% (-2,2 postotna boda). Jedna banka u posljednjoj V grupi (s aktivom manjom od 100 milijuna KM) ima udio od neznatnih 0,5%.

U sljedećoj tablici daje se pregled iznosa i udjela pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja (iznosi su u milijunima KM).

Tablica 13: Udio pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode									
IZNOS AKTIVE	31.12.2012.			31.12.2013.			31.12.2014.		
	Iznos	Udio %	Broj banaka	Iznos	Udio %	Broj banaka	Iznos	Udio %	Broj banaka
I- Preko 2.000	7.476	49,8	2	7.546	48,8	2	7.685	47,5	2
II- 1000 do 2000	2.741	18,3	2	2.555	16,5	2	3.488	21,6	3
III- 500 do 1000	2.379	15,9	3	3.195	20,7	4	3.085	19,1	4
IV- 100 do 500	2.280	15,2	9	2.078	13,5	8	1.829	11,3	7
V- Ispod 100	115	0,8	2	73	0,5	1	78	0,5	1
UKUPNO	14.991	100,0	18	15.447	100,0	17	16.165	100,0	17

Rast bilančne sume od 4,7% ili 719 milijuna KM, odnosno na razinu od 16,2 milijarde KM na kraju 2014. godine, najvećim dijelom rezultat je rasta depozita za 5,3% ili 607 milijuna KM, odnosno na razinu od 12,1 milijardu KM, uz istovremeni pad kreditnih obveza za 1,2% ili 13 milijuna KM. Ukupan kapital je imao rast od 5,5% ili 127 milijuna KM, najvećim dijelom iz osnove ostvarene dobiti tekućeg razdoblja, te dokapitalizacije kod tri banke. Na kraju 2014. godine ukupan kapital je iznosio 2,4 milijarde KM.

Novčana sredstva, nakon pada od 5,5% u prvoj polovici 2014. godine, u drugoj polovici godine imala su porast od 9,2%, što je na godišnjoj razini rezultiralo stopom rasta od 3,2% ili 142 milijuna KM, što je znatno niže od rasta ostvarenog u 2013. godini (11,5% ili 455 milijuna KM) i sa 31. 12. 2014. iznosila su 4,6 milijardi KM. Kao i prethodnih godina, osnovni izvor rasta novčanih sredstava je povećanje depozita, a ostvarena niža stopa rasta u 2014. godini je rezultat značajnog rasta portfelja vrijednosnih papira i skromnog kreditnog rasta.

Iako je i u 2014. godini ostvaren nizak kreditni rast od 2,9% ili 318 milijuna KM, u usporedbi s prethodne dvije godine kada je rast iznosio po 1,7%, može se reći da je to pozitivan znak, s napomenom da bi stopa bila veća za 1,1 postotni bod, odnosno 4%, ako se uzmu u obzir efekti isknižavanja dijela kreditnog portfelja kod jedne banke, koja je krajem godine prodala dio loših kredita drugom pravnom entitetu. Krediti su na kraju 2014. godine iznosili 11,2 milijarde KM.

Ulaganja u vrijednosne papire bilježe veoma visok rast od 42,5% ili 239 milijuna KM (u 2013. godini rast je iznosio 2,6% ili 14 milijuna KM), što se najvećim dijelom odnosi na vrijednosne papire emitenta Vlada F BiH. Na kraju 2014. godine portfelj vrijednosnih papira iznosio je 801 milijun KM, što je udio u aktivi od svega 5,0%.

Portfelj vrijednosnih papira raspoloživ za prodaju (mali dio se odnosi na portfelj za trgovanje), s rastom od 53,7% ili 205 milijuna KM, iznosio je 587 milijuna KM, a vrijednosni papiri koji se drže do dospijeća povećani su za 18,8%, odnosno sa 181 milijun KM na 215 milijuna KM. U oba portfelja nalaze se i vrijednosni papiri koje je emitirala Vlada F BiH¹³ ukupne vrijednosti 383 milijuna KM, te vrijednosni papiri emitenta Vlada Republike Srpske u iznosu od 67 milijuna KM. Također, u portfelju za trgovanje nalaze se i dionice čiji su emiteni domaća poduzeća ukupno u iznosu od tri milijuna KM. Preostali dio portfelja vrijednosnih papira u iznosu od cca 348 milijuna KM odnosi se najvećim dijelom na obveznice država iz EU, a manjim dijelom na korporativne obveznice, prvenstveno banaka iz EU. Značajan rast ulaganja u vrijednosne papire u 2014. godini posljedica je, prije svega, rasta izloženosti prema Vladi F BiH po osnovi kupnje trezorskih zapisa i tržišnih obveznica, koja je u 2014. godini povećana sa 190 milijuna KM na 355 milijuna KM, a zatim i povećanja izloženosti po osnovi kupnje korporativnih obveznica kod jedne banke iz F BiH.

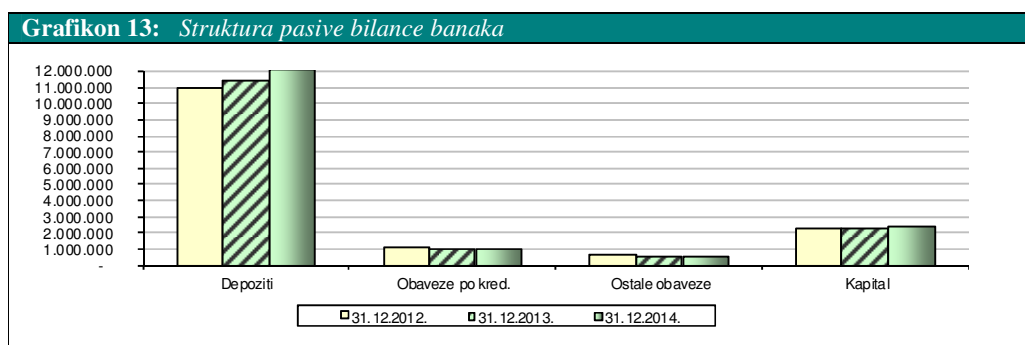
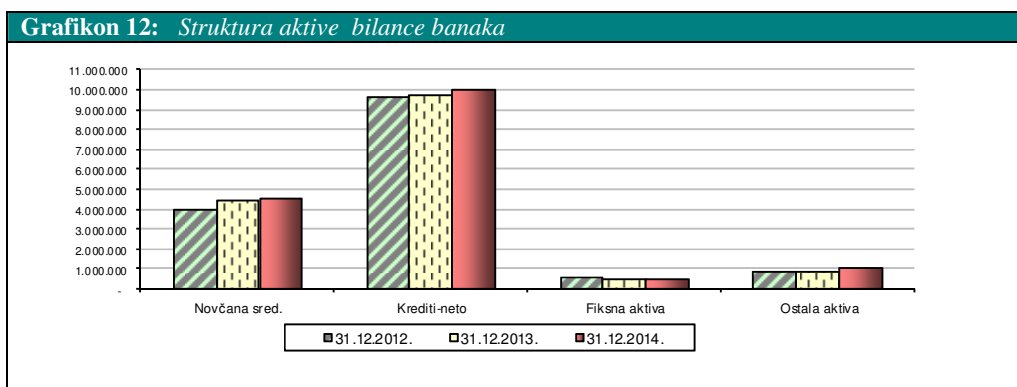
U 2014. godini Vlada F BiH emitirala je 12 tranši trezorskih zapisa ukupne nominalne vrijednosti 240 milijuna KM, što je najveći ukupan godišnji iznos emisija u posljednje četiri godine (u 2013. godini iznosio je 80 milijuna KM): u veljači 2014. godine 20 milijuna KM (dospijeće u svibnju 2014. godine); u ožujku 2014. godine dvije tranše u iznosu po 20 milijuna KM (dospijeće u lipnju 2014. godine); u travnju dvije tranše od po 15 milijuna KM (dospijeće u listopadu 2014. godine); u svibnju 20 milijuna KM (dospijeće u studenom 2014. godine); u lipnju 20 milijuna KM (dospijeće u lipnju 2015. godine); u srpnju 30 milijuna KM (dospijeće u listopadu 2014. godine); u kolovozu 20 milijuna KM (dospijeće u veljači 2015. godine), u rujnu dvije tranše od po 20 milijuna KM (dospijeće u lipnju 2015. godine), te u studenom 2014. godine 20 milijuna KM (dospijeće u svibnju 2015. godine). Trezorski zapisi sa 31. 12. 2014. iznose 100 milijuna KM, odnosno njihova knjigovodstvena vrijednost 99,5 milijuna KM, što je dvostruko ili za 49,7 milijuna KM više u odnosu na 31. 12. 2013., međutim, s obzirom na kratkoročni karakter ovih instrumenata duga, bilježe se značajnije promjene u saldu trezorskih zapisa Vlade F BiH tijekom 2014. godine, te ukoliko se promatra na razini kvartala, najveći iznos portfelja zabilježen je s krajem trećeg kvartala 2014. godine, kada je ukupna knjigovodstvena vrijednost trezorskih zapisa Vlade F BiH kod banaka u F BiH iznosila 159,3 milijuna KM.

Pored trezorskih zapisa, u portfeljima vrijednosnih papira banaka nalaze se i tržišne obveznice emitenta Vlade F BiH (emitirane u 2012. godini: prva u maju u iznosu od 80 milijuna KM, rok dospijeća tri godine i druga u lipnju i kolovozu, ukupno 30 milijuna KM, rok dospijeća pet godina; četvrta u prosincu 2013. godine u iznosu od 40 milijuna KM i s rokom dospijeća od tri godine kada su banke kupile obveznice u iznosu od 17,5 milijuna KM; peta u rujnu 2014. godine u iznosu od 50 milijuna KM s rokom dospijeća od tri godine; šesta u listopadu 2014. godine u iznosu od 50 milijuna KM s rokom dospijeća od pet godina i sedma u prosincu 2014. godine u iznosu od 40 milijuna KM sa dospijećem u prosincu 2017. godine) ukupne nominalne vrijednosti cca 256 milijuna KM, odnosno njihova knjigovodstvena vrijednost 255,5 milijuna KM, što je rezultat značajnijeg povećanja u trećem i četvrtom kvartalu 2014. godine (tri emisije ukupne nominalne vrijednosti 140 milijuna KM od čega su banke kupile cca 134 milijuna KM). Treba napomenuti da je u rujnu 2014. godine dospjela emisija obveznica iz treće emisije u iznosu 20 milijuna KM koja je emitirana 25. 9. 2012. Veći dio trezorskih zapisa i tržišnih obveznica, knjigovodstvene vrijednosti 303 milijuna KM klasificiran je u portfelj raspoloživ za prodaju, a ostatak u iznosu od 52 milijuna KM u portfelj koji se drži do dospijeća.

Ako se ukupan portfelj vrijednosnih papira (801 milijun KM) analizira prema izloženosti po zemljama, najveći je udio od 56,6% BiH (na kraju 2013. godine 46,4%), a što je rezultat visokog rasta od 74% ili 192 milijuna KM, zatim slijede Austrija s udjelom od 13,9%, Rumunjska 11,1%, Belgija 5,1% itd.

U sljedećim grafikonima dana je struktura najznačajnijih pozicija bilance banaka.

¹³ Sve vrste vrijednosnih papira emitenta Vlada F BiH.

U strukturi pasive bilance banaka depoziti su s iznosom od 12,1 milijarda KM i udjelom od 75,0% i dalje dominantan izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Nakon daljnjeg blagog pada od 1,2%, udio kreditnih obveza koje iznose 1,0 milijardu KM, smanjen je sa 6,7% na 6,4%, dok je udio kapitala, koji je sa 31. 12. 2014. iznosio 2,4 milijarde KM, neznatno povećan sa 15,0% na 15,1%.

Struktura aktive, kao i izvora, imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: smanjenje udjela kredita sa 70,3% na 69,1% i novčanih sredstava sa 28,6% na 28,2%.

- u 000 KM-

Tablica 14: Novčana sredstva banaka

NOVČANA SREDSTVA	31.12.2012.		31.12.2013.		31.12.2014.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	411.726	10,4	431.592	9,8	456.750	10,0	105	106
RR kod CB BiH	2.130.626	53,8	2.622.277	59,4	2.854.559	62,6	123	109
Računi kod depoz.inst.u BiH	1.930	0,0	25.181	0,5	22.759	0,5	1305	90
Računi kod depoz.inst.u inostr.	1.417.857	35,8	1.338.347	30,3	1.225.850	26,9	94	92
Novč. sred. u procesu naplate	442	0,0	501	0,0	316	0,0	113	63
UKUPNO	3.962.581	100,0	4.417.898	100,0	4.560.234	100,0	111	103

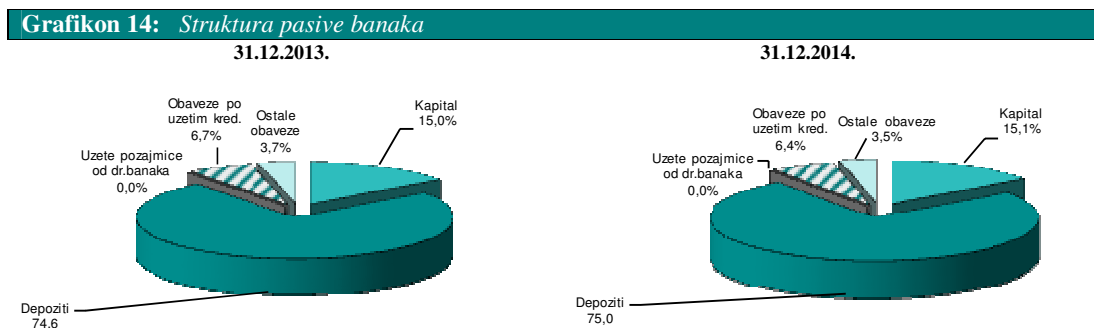
Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BiH u 2014. godini povećana su za 9% ili 232 milijuna KM i sa 31. 12. 2014. iznosila su 2,9 milijardi KM ili 62,6% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2013. godine 59,4%). Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inozemstvu su imala pad od 8% ili 113 milijuna KM i iznosila su 1,2 milijarde KM ili 26,9% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2013. godine 30,3%). Banke su u trezoru i blagajnama, nakon rasta od 6% ili 25 milijuna KM, sa 31. 12. 2014. imale gotovog novca u iznosu od 457 milijuna KM, što je 10% ukupnih novčanih sredstava.

Navedena kretanja imala su utjecaj na promjenu valutne strukture novčanih sredstava: udio domaće valute u promatranom razdoblju povećan je sa 66,4% na 70,2%, a za istu promjenu je smanjen udio

sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obveze

Struktura pasive (obveze i kapital) u bilanci stanja banaka sa 31. 12. 2014. daje se u sljedećem grafikonu:

U 2014. godini udio depozita (75%), kao najznačajnijeg izvora financiranja banaka, je povećan za 0,4 postotna boda, dok je kontinuirani trend smanjenja udjela kreditnih obveza, drugog po visini izvora, nastavljen i u 2014. godini (za 0,3 postotna boda, odnosno na 6,4%).

U razdoblju nakon izbijanja financijske i ekonomske krize, depoziti su do 2013. godine uglavnom stagnirali, odnosno imali manje promjene (2010. godine rast 2%, a zatim u naredne dvije pad od 1%), da bi u 2013. godini depoziti ostvarili rast od 5% ili 563 milijuna KM, a ista stopa (5% ili 607 milijuna KM) zabilježena je i u 2014. godini. Depoziti su na kraju 2014. godine iznosili 12,1 milijardu KM, te su i dalje najveći izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Treba napomenuti da su u 2014. godini Federaciji BiH doznačena sredstva po osnovi stand-by aranžmana sa MMF u ukupnom iznosu od 277,6 milijuna KM: VI tranša u siječnju u iznosu od 61,7 milijuna KM, a u srpnju iznos od 215,9 milijuna KM po osnovi VII i VIII tranše (u 2013. godini doznačeno je cca 163 milijuna KM, a u 2012. godini 153 milijuna KM).

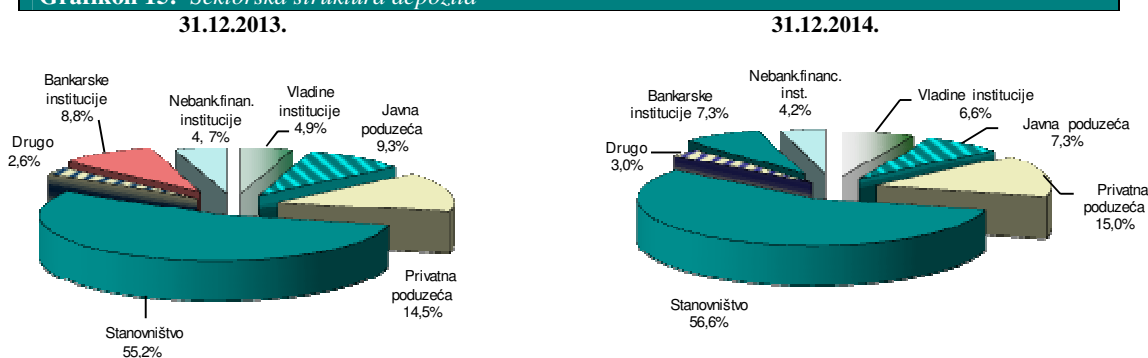
Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od jedne milijarde KM, koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih financijskih institucija. U posljednjih šest godina (razdoblje 2009.-2014. godina), zbog utjecaja financijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inozemstvu, a plaćanjem dospjelih obveza ovi izvori su smanjeni za više od 50% (na kraju 2008. godine iznosili su 2,18 milijardi KM). U 2012. godini pad je iznosio 13,5% ili 178 milijuna KM, u 2013. godini 9% ili 102 milijuna KM, a u 2014. godine 1,2% ili 13 milijuna KM. Ako se kreditnim obvezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 156 milijuna KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju udjel od 7,3%.

Banke su sa 31. 12. 2014. imale najveće obveze prema sljedećim kreditorima (šest od ukupno 29), na koje se odnosi 77% ukupnih kreditnih obveza: European Investment Bank (EIB), TC ZIRAAT BANKASI A.S. (Turska), UniCredit Bank Austria AG, Svjetska banka - World Bank, European fund for Southeast Europe (EFSE) i European Bank for Reconstruction and Development (EBRD).

Kapital je sa 31. 12. 2014. iznosio 2,4 milijarde KM, što je za 5,5% ili 127 milijuna KM više nego na kraju 2013. godine, što se u najvećim dijelom odnosi na financijski rezultat (dobit) ostvaren u 2014. godini, te dokapitalizaciju kod tri banke (41 milijun KM).

Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju promatranog razdoblja samo se 5,8% odnosi na depozite prikupljene u organizacijskim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

SEKTORI	31.12.2012.		31.12.2013.		31.12.2014.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	682.313	6,2	565.533	4,9	795.985	6,6	83	141
Javna poduzeća	1.090.870	10,0	1.076.527	9,3	883.463	7,3	99	82
Privatna poduzeća i druš.	1.501.232	13,7	1.668.034	14,5	1.821.094	15,0	111	109
Bankarske institucije	981.562	9,0	1.012.274	8,8	886.007	7,3	103	88
Nebankarske financ.instit.	493.689	4,5	535.915	4,7	517.110	4,2	109	96
Građani	5.933.071	54,1	6.366.218	55,2	6.863.296	56,6	107	108
Ostalo	278.264	2,5	299.348	2,6	363.791	3,0	108	122
UKUPNO	10.961.001	100,0	11.523.849	100,0	12.130.746	100,0	105	105

Grafikon 15: Sektorska struktura depozita

U 2014. godini došlo je do manjih promjena u sektorskoj strukturi depozita, koje su, s jedne strane, najvećim dijelom rezultat rasta depozita stanovništva, vladinih institucija i privatnih poduzeća, a s druge strane, smanjenja depozita javnih poduzeća i bankarskih institucija.

Depoziti stanovništva imaju kontinuirani rast u posljednjih nekoliko godina (u zadnje četiri godine između 7% i 8%), a u 2014. godini ostvaren je rast od 8% ili 497 milijuna KM, a udio u ukupnim depozitima povećan je sa 55,2% na 56,6%, tako da su depoziti ovog sektora s iznosom od 6,9 milijardi KM i dalje najveći izvor financiranja banaka. Analitički podaci pokazuju da je kod 15 od 17 banaka udio depozita ovog sektora najveći, a kreće se u rasponu od 33% do 86%, odnosno u devet banaka je veći od 50%.

Drugi po visini i udjelu sektorski izvor su depoziti privatnih poduzeća. Nakon pada od 2% u 2011. godini, depoziti ovog sektora imaju kontinuirani rast: u 2012. godini 3%, u 2013. godini 11% ili 167 milijuna KM i u 2014. godine 9% ili 153 milijuna KM, što je dovelo do povećanja udjela u 2014. godini na 15% (+ 0,5 postotnih bodova) i na kraju 2014. godine iznosili su 1,8 milijardi KM.

Depoziti javnih poduzeća, nakon značajnog pada u 2012. godini od 23% ili 323 milijuna KM, u 2013. godini stagniraju, da bi u 2014. godini ponovo imali pad od 18% ili 193 milijuna KM, i sa 31. 12. 2014. iznosili su 883 milijuna KM, a udio je smanjen sa 9,3% na 7,3%.

Depoziti bankarskih institucija su od kraja 2007. godine pa sve do III. kvartala 2011. godine bili po visini drugi sektorski izvor u depozitnom potencijalu banaka. Trend rasta bio je prisutan do sredine 2009. godine, kada su dostigli najveći iznos od 2,3 milijarde KM i učešće od 21,4% u ukupnim depozitima. Nakon toga, pod utjecajem krize, smanjenog opsega kreditiranja i viška likvidnosti, dolazi do povlačenja depozitnih sredstava matičnih grupacija, što rezultira i padom udjela. Depoziti

¹⁴ Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilanca stanja po shemi FBA.

ovog sektora smanjeni su od kraja 2009. godine do 31. 12. 2014. za cca 60% ili 1,2 milijarde KM. Negativna kretanja u razini sredstava ovog sektora u prethodnim godinama najvećim dijelom su rezultat smanjenja zaduženosti, odnosno povrata sredstava grupacijama u čijem su vlasništvu banke u F BiH.

U 2014. godini depoziti bankarskih institucija smanjeni su za 12% ili 126 milijuna KM i sa 31. 12. 2014. iznosili su 886 milijuna KM, što je utjecalo na pad udjela u ukupnim depozitima sa 8,8% na 7,3%. Ova sredstva su za 141 milijun KM manja od kreditnih obveza, koje su, nakon depozita, drugi po značaju izvor financiranja banaka u F BiH. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je zaduživanje banaka iz F BiH u inozemstvu značajno smanjeno, posebno depozitna sredstva matičnih grupacija, s napomenom da se ročnost značajno promijenila u korist kratkoročnih depozita, koji su u funkciji održavanja ročne usklađenosti u okviru propisanih ograničenja, odnosno cca 276 milijuna KM ili 37% oročenih depozita iz grupacije ima dospijeće do kraja 2015. godine. S obzirom da je isti trend smanjenja prisutan i kod kreditnih obveza, banke se ponovno suočavaju s problemom održavanja ročne usklađenosti, što je uzrokovano nepovoljnom ročnošću domaćih depozitnih sredstava, zbog čega moraju u narednom razdoblju osigurati kvalitetnije izvore po ročnosti, kako bi se nastavio trend rasta kreditnih plasmana.

Treba istaknuti da se 88% ili 781 milijun KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka iz grupacije (uglavnom dioničara). Financijska podrška grupacije prisutna je u devet banaka u F BiH, s napomenom da je ipak koncentrirana u pet velikih banaka (92%). Na ovaj način u ranijem razdoblju banke u većinskom stranom vlasništvu imale su financijsku podršku i osiguran priljev novih sredstava za financiranje od strane grupe čije su članice. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obveze i subordinirani dugovi, financijska podrška banaka iz grupacije je veća (kod 11 banaka), sa 31. 12. 2014. iznosi 1,2 milijarde KM ili 7,4% ukupne pasive bankarskog sektora, što je manje nego na kraju 2013. godine (1,3 milijarde KM ili 8,6% pasive). U ukupnim depozitima sredstva iz grupacije imaju udio od 6,4% (na kraju 2013. godine udio iznosio 8,0%), a u ukupnim kreditnim obvezama 27% su kreditne obveze prema grupaciji (udio je veći za 0,9 postotnih bodova). U odnosu na kraj 2013. godine ova sredstva su smanjena za 10,1% ili 135 milijuna KM, najvećim dijelom po osnovi redovnih dospijeća (depoziti su smanjeni za 15,4% ili 142 milijuna KM, dok su kreditne obveze veće za 2,3% ili šest milijuna KM i subordinirani krediti 0,8% ili jedan milijun KM).

S obzirom da su zbog ekonomske krize kreditne aktivnosti banaka znatno smanjene, što je rezultiralo visokom likvidnošću, te dobrom kapitaliziranošću većine banaka u F BiH koje su u vlasništvu stranih bankarskih grupacija, već nekoliko godina prisutan je trend smanjenja izloženosti prema grupaciji iz kako u depozitnim izvorima, tako i u kreditnim, najvećim dijelom po osnovi redovnih plaćanja dospjelih obveza. Zbog nepovoljnih dešavanja u ekonomijama zemalja iz kojih su vlasnici banaka iz F BiH i problema s kojima se suočavaju te zemlje, a posljedično i financijski sustavi i bankarske grupacije, kao i mjere koje je država Austrija poduzela u cilju jačanja održivosti poslovnih modela velikih međunarodnih aktivnih austrijskih banaka, a time i očuvanja kreditnog rejtinga zemlje¹⁵, evidentno je da je financijska podrška matičnih grupacija značajno reducirana, tako da će se kreditni rast u narednom razdoblju u F BiH morati više financirati iz rasta domaćih izvora. Posebno treba istaknuti da su depozitna sredstva koje neke banke dobiju od matičnih grupacija, u posljednje dvije godine najvećim dijelom kratkoročnog dospijeća (najčešće jedan do dva mjeseca) i u funkciji su održavanja ročne usklađenosti u okviru propisanih limita, te zato ne predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročno financiranje.

U uvjetima krize i otežanog pristupa tržištu novca i novim sredstvima, rasta likvidnosnog rizika kao rezultata pogoršanja naplativosti kredita i rasta nenaplativih potraživanja, nezadovoljavajuće ročne

¹⁵ Suština mjera je da je kreditna aktivnost supsidijara austrijskih banaka u središnjoj, istočnoj i jugoistočnoj Europi (CESEE) uvjetovana pojačanim održivim financiranjem iz domaćih izvora.

strukture domaćih depozitnih izvora, očekivanog daljnjeg smanjenja stranih izvora financiranja, problem nepovoljne ročne strukture izvora financiranja, primarno depozita, kao i njihovog rasta, u narednom razdoblju bit će u fokusu kod većine banaka.

Nakon dužeg razdoblja pada, depoziti vladinih institucija ostvarili su značajan rast od 41% ili 230 milijuna KM, što je najvećim dijelom rezultat odobrenih i povučenih sredstava po osnovi stand by aranžmana sa MMF-om i sa 31. 12. 2014. iznosili su 796 milijuna KM ili 6,6% ukupnih depozita.

Depoziti ostalih sektora su imali neznatne promjene u iznosu i udjelu.

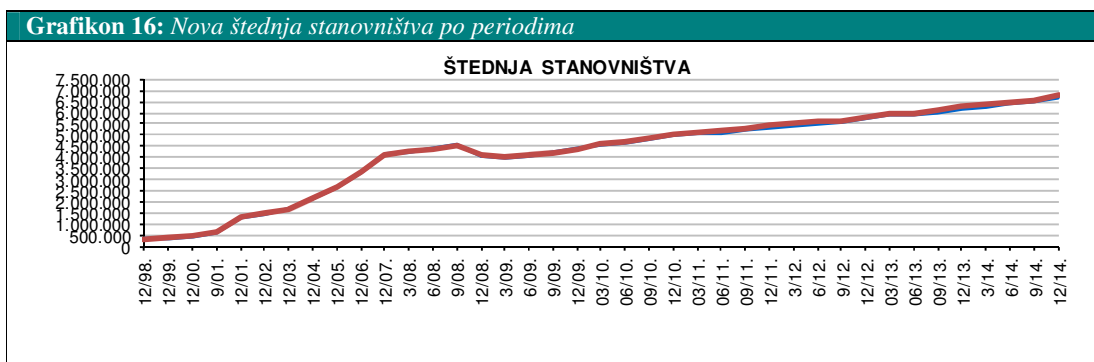
Valutna struktura depozita sa 31. 12. 2014. neznatno je promijenjena: depoziti u stranoj valuti (sa dominantnim učešćem EURO) u iznosu od šest milijardi KM smanjili su udio sa 51,9% na 49,2%, a depoziti u domaćoj valuti iznosili su 6,2 milijarde KM, što je udio od 50,8%.

Struktura depozita prema porijeklu deponenata na kraju 2014. godine neznatno je promijenjena: sredstva rezidenata u iznosu od 11 milijardi KM imala su udio 90,4% (+ 1,7 postotnih bodova), a depoziti nerezidenata iznosili su 1,2 milijarde KM, što je 9,6% ukupnih depozita. Depoziti rezidenata imaju kontinuirani rast, ostvarena stopa od 7,3% ili 750 milijuna KM je najveća u posljednje četiri godine (u 2013. godini rast je iznosio 5,2% ili 502 milijuna KM). S druge strane, depoziti nerezidenata su smanjeni za 11% ili 143 milijuna KM. Depoziti nerezidenata u posljednjih nekoliko godina imaju kontinuirani pad, što je rezultat povlačenja, odnosno povrata depozita „majke“ ili članica grupacije, na koje se najvećim dijelom i odnose sredstva nerezidenata. Najveći udio od 22,1% i nominalni iznos od 2,31 milijardu KM depoziti nerezidenata imali su na kraju 2008. godine.

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i financijskog potencijala banaka, u 2014. godini imali su rast od 7,9% ili 491 milijun KM i sa 31. 12. 2014. iznosili su 6,7 milijardi KM.

Tablica 16: Nova štednja stanovništva po razdobljima

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			I N D E K S	
	31.12.2012.	31.12.2013.	31.12.2014.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	58.050	65.179	73.072	112	112
Privatne	5.698.300	6.135.711	6.618.891	108	108
UKUPNO	5.756.350	6.200.890	6.691.963	108	108

U dvije najveće banke nalazi se 57% štednje, dok devet banaka ima pojedinačni udio manji od 2%, što iznosi 11,1% ukupne štednje u sustavu.

Od ukupnog iznosa štednje 39% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 61% u stranoj.

Tablica 17: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po razdobljima

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)						INDEKS	
	31.12.2012.		31.12.2013.		31.12.2014.		3/2	4/3
	1	2	3	4	5	6		
Kratkoročni štedni depoziti	2.656.934	46,2%	2.911.827	47,0%	3.129.098	46,8%	110	107
Dugoročni štedni depoziti	3.099.416	53,8%	3.289.063	53,0%	3.562.865	53,2%	106	108
UKUPNO	5.756.350	100,0 %	6.200.890	100,0%	6.691.963	100,0%	108	108

Ročna struktura štednih depozita u odnosu na kraj 2013. godine neznatno je promijenjena rastom kratkoročnih depozita za 7,5% ili 217 milijuna KM i dugoročnih za 8,3% ili 274 milijuna KM, što je rezultiralo neznatnim rastom udjela dugoročnih depozita sa 53,0% na 53,2%.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankovnog sustava za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sustava osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno financijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja i jačanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankovnog sustava u BiH, u prosincu 2008. godine iznos osiguranog depozita povećan je na 20.000 KM. Nakon toga pokrenuta je inicijativa za povećanje osiguranog depozita, tako da je od 1. 4. 2010. isti povećan na 35.000 KM. Posljednjom odlukom Upravnog odbora Agencije za osiguranje depozita BiH iz dvanaestog mjeseca 2013. godine limit osiguranog depozita povećan je sa dosadašnjih 35.000 KM na 50.000 KM, s primjenom počevši od 1.1.2014. Sve poduzete aktivnosti usmjerene su na smanjenje utjecaja globalne ekonomske krize na bankovni i ukupni ekonomski sustav F BiH i BiH.

Sa 31. 12. 2014. ukupno 16 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licenciju Agencije za osiguranje depozita u BiH). Jedna banka ne može aplicirati za prijem, jer ne ispunjava kriterije koje je propisala Agencija za osiguranje depozita BH (zbog postojećeg kompozitnog ranga).

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹⁶ banaka u F BiH na dan 31. 12. 2014. iznosio je 2,2 milijarde KM.

Treba istaknuti da je FBA, u cilju usklađivanja s međunarodnim standardima regulatornog kapitala, sredinom 2014. godine donijela novu Odluku o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti (dalje Odluka), što predstavlja inovirani koncept kapitala, u kojem su ranije propisani i primjenjivani minimalni standardi u upravljanju kapitalom dopunjeni dodatnim mjerama za jačanje i očuvanje kapitala. Nove i izmijenjene odredbe imale su utjecaj na formu i sadržaj regulatornih izvješća u segmentu kapitala, s obvezom primjene od 30.9.2014.

-u 000 KM-

Tabela 18: Regulatorni kapital										
O P I S	31.12.2012.			31.12.2013.			31.12.2014.		INDEKS	
	1	2	3	4	5	6	5 (3/2)	6 (4/3)		
1.a.Temeljni kapital prije umanjena	1.913.841	2.155.188	1.991.385	1.991.385	113	92				
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.198.516	1.200.644	1.230.459	1.230.459	100	102				
1.2. Iznos emisionih ažia	136.485	136.485	136.485	136.485	100	100				
1.3.Rezerve i zadržana dobit	578.840	818.059	624.441	624.441	141	76				
1.b.Odbitne stavke	191.304	294.629	206.370	206.370	154	70				
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	120.740	112.610	122.705	122.705	93	109				
1.2. Gubitak iz tekuće godine	17.818	140.445	36.386	36.386	788	26				
1.3. Trezorske dionice	156	156	81	81	100	52				
1.4.. Iznos nematerijalne imovine	52.590	41.418	41.873	41.873	79	101				
1.5. Odložena poreska sredstva	N/a	N/a	4.043	4.043	N/a	N/a				
1.6.Negativne revalorizacijske rezerve	N/a	N/a	1.282	1.282	N/a	N/a				
1. Temeljni kapital (1a-1b)	1.722.537	79%	1.860.559	80%	1.785.015	81%	108	96		
2. Dopunski kapital	467.100	21%	457.047	20%	412.916	19%	98	90		
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumul.dion.	3.090	3.091	3.091	3.091	100	100				
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	211.433	215.083	229.889	229.889	102	107				
2.3. Pozitivne revalorizacijske rezerve	N/a	N/a	23.703	23.703	N/a	N/a				
2.4. Iznos revidirane tekuće dobiti	67.243	71.984	N/a	N/a	107	N/a				
2.5. Iznos subordiniranih dugova	120.264	165.473	154.814	154.814	138	94				
2.5. Hibridne stavke i ostali instrumenti	65.070	1.416	1.419	1.419	2	100				
3. Kapital (1 + 2)	2.189.637	100%	2.317.606	100%	2.197.931	100%	106	95		
4. Odbitne stavke od kapitala	98.848	159.710	206.426	206.426	162	129				
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih lica koji prelazi 5% tem.kap.	3.043	2.844	1.678	1.678	93	59				
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat.zahtjevu	95.720	156.866	203.239	203.239	164	130				
4.3. Ostale odbitne stavke	85	0	1.509	1.509	N/a	N/a				
5. Neto kapital (3- 4)	2.090.789	2.157.896	1.991.505	1.991.505	103	92				

U 2014. godini kapital¹⁷ je smanjen za 5% ili 120 milijuna KM, a promjene u temeljnom i dopunskom kapitalu su utjecale na izmjenu strukture regulatornog kapitala. Temeljni kapital je smanjen za 4% ili 76 milijuna KM, dok je dopunski smanjen za 10% ili 44 milijuna KM. Na promjenu strukture kapitala utjecala je i primjena odredaba nove Odluke, od kojih su najznačajnije sljedeće: drugačiji tretman određenih stavki kapitala, uključivanje tekuće dobiti u kapital, izjašnjenje (odluka) skupštine banke o akumuliranoj zadržanoj i/ili neraspoređenoj dobiti iz prethodnog razdoblja i ostalih rezervi formiranih iz dobiti (po ovoj osnovi kapital je smanjen za 93,7 milijuna KM).

Pad temeljnog kapitala rezultat je neto efekta smanjenja po navedenim odredbama nove Odluke, najviše iz osnove isključivanja zadržane/neraspoređene dobiti iz prethodnih godina (cca 94 milijuna KM), te povećanja po osnovi uključivanja (prijenosa iz dopunskog u temeljni kapital) ostvarene dobiti za 2013. godinu. Nakon provođenja zakonske procedure donošenja i usvajanja odluka od strane skupštine banaka, ostvarena dobit u iznosu od 138 milijuna KM raspoređena je na sljedeći način: 99% ili 136 milijuna KM u temeljni kapital (zadržanu dobit i rezerve), dvije banke su dio dobiti u iznosu od 1,2 milijuna rasporedile za djelomično pokriće ranijih gubitaka, dok su dvije banke donijele

¹⁶ Regulatorni kapital definiran čl. 7, 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti („Službene novine Federacije BiH”, broj 46/14).

¹⁷ Izvor podataka je kvartalni Izvješće o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tablica A).

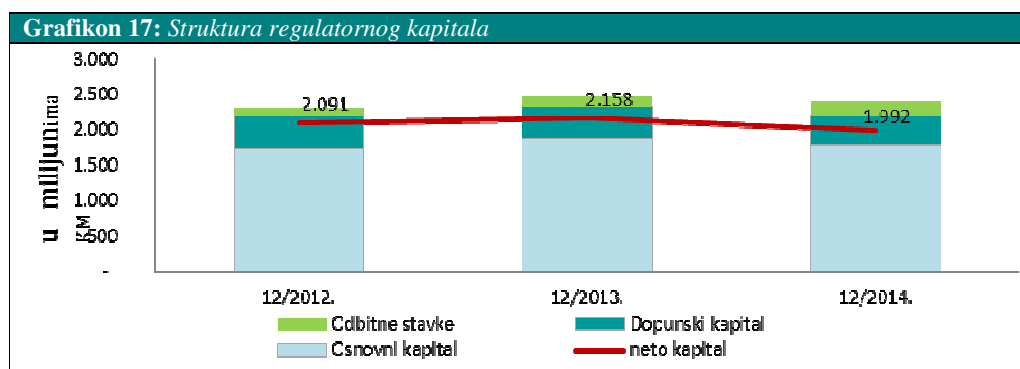
odluku o isplati dividende (ukupno 45 milijuna KM). Na povećanje temeljnog kapitala utjecala je i dokapitalizacija tri banke.

Odbitne stavke (koje umanjuju temeljni kapital) su smanjene za 88 milijuna KM, najviše kao rezultat smanjenja po osnovi djelomičnog pokriva nepokrivenih gubitaka kod četiri banke u iznosu od 130 milijuna KM (od čega se na jednu banku odnosi 107 milijuna KM) i povećanja po osnovi tekućeg gubitka od 36 milijuna KM.

Dopunski kapital je smanjen za 10% ili 44 milijuna KM, a najveći utjecaj je imao navedeni prijenos revidirane dobiti u temeljni kapital i smanjenje subordiniranih dugova za 11 milijuna KM. Na povećanje dopunskog kapitala utjecalo je uključanje nove stavke dopunskog kapitala (prijenos iz temeljnog kapitala): pozitivnih revalorizacijskih rezervi u iznosu od 24 milijuna KM, te povećanje općih rezervi za kreditne gubitke za 15 milijuna KM.

Izmjenom regulative od kraja 2011. godine u odbitne stavke od kapitala uključena je nova obračunska stavka: nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu (razlika između potrebnih regulatornih rezervi za kreditne gubitke po bilančnim i izvanbilančnim stavkama¹⁸ i rezervi za kreditne gubitke formiranih iz dobiti), koja je sa 31. 12. 2014. iznosila 203 milijuna KM, što je za 30% ili 46 milijuna KM više nego na kraju 2013. godine (u 2013. godini ova stavka je povećana za 64% ili 61 milijun KM).

U narednom grafikonu je dana struktura regulatornog kapitala.

Neto kapital je, kao rezultat navedenih promjena, posebno isključivanja zadržane /neraspoređene dobiti u iznosu od cca 94 milijuna KM i negativnog utjecaja povećanja iznosa nedostajućih RKG (30% ili 46 milijuna KM), smanjen za 8% ili 166 milijuna KM i sa 31. 12. 2014. iznosi dvije milijarde.

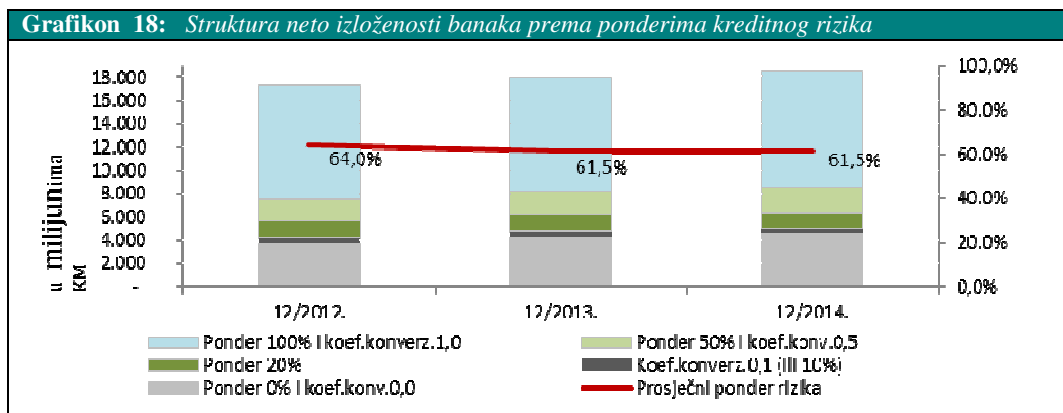
Adekvatnost kapitaliziranosti pojedinačnih banaka, odnosno ukupnog sistema, zavisi, s jedne strane, od razine neto kapitala, a s druge, od ukupnog rizika aktive (rizik aktive bilance i izvanbilance i ponderiranog operativnog rizika).

U narednoj tablici daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno koeficijenta konverzije za izvanbilančne stavke.

¹⁸ Banka iskazuje potrebne regulatorne rezerve kada je ispravka vrijednosti (po MRS-u) manja od obračunatih regulatornih rezervi, što se utvrđuje na nivou pojedinačnog dužnika. Ovu metodologiju banke su počele primjenjivati sa 30. 6. 2012.

-u 000 KM-

Tablica 19: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika					
O P I S	31.12.2012.	31.12.2013.	31.12.2014.	INDEKS	
				5 (3/2)	6 (4/3)
UKUPNA IZLOŽENOST (1+2):	17.310.579	17.893.904	18.529.025	103	104
1 Aktiva bilance stanja	14.568.957	14.969.445	15.637.699	103	104
2. Izvanbilančne pozicije	2.741.622	2.924.459	2.891.326	107	99
RASPORED PO PONDERIMA RIZIKA I KOEFICIJENTIMA KONVERZIJE					
Ponder 0%	3.647.306	4.198.260	4.599.770	115	110
Ponder 20%	1.460.689	1.424.069	1.361.199	97	96
Ponder 50%	53.155	33.110	54.096	62	163
Ponder 100%	9.407.807	9.314.006	9.622.634	99	103
Koef.konverzije 0,0	51.131	86.947	52.453	170	60
Koef.konverzije 0,1	449.627	550.966	356.611	123	65
Koef.konverzije 0,5	1.867.703	1.916.076	2.073.391	103	108
Koef.konverzije 1,0	373.161	370.470	408.871	99	110
RIZIK AKTIVE BILANCE I IZVANBILANCE	11.078.498	10.998.977	11.403.153	99	104
Prosječni ponder rizika	64,0%	61,5%	61,5%	96	100

Ukupna neto izloženost banaka (prije primjene pondera), u 2014. godini je povećana za 4% ili 635 milijuna KM, na što je utjecao rast bilančnih stavki (najviše kao neto efekt rasta stavki koje se ponderiraju s ponderom 0% , 50% i posebno 100% - zbog blagog rasta kreditnog portfelja od 3%, te pada stavki s ponderom 20%), dok su izvanbilančne stavke smanjene (stavke koje se ponderiraju sa koeficijentom konverzije 0,1 imale su veći pad od rasta stavki s koeficijentom konverzije 0,5). Kao rezultat navedenog, prosječni ponder rizika je ostao isti i iznosi 61,5%.

Isti smjer kretanja imao je ponderirani operativni rizik (POR), koji je također neznatno povećan i iznosi 982 milijuna KM. Sve to je rezultiralo povećanjem ukupnog rizika aktive (3%).

Sa 31. 12. 2014. udio rizika aktive bilance i izvanbilance (izloženost kreditnom riziku) iznosio je 92%, a operativnom riziku 8%.

Stopa kapitaliziranosti banaka, izražena kao odnos kapitala i aktive, sa 31. 12. 2014. iznosila je 12,7%, što je za 1,2 postotna boda manje nego na kraju 2013. godine.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala¹⁹ banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i ukupnog rizika aktive. Ovaj koeficijent je na razini bankarskog sektora sa 31. 12. 2014. iznosio 16,1%, što je za 1,9 postotnih bodova manje u odnosu na kraj 2013. godine.

Također, pokazatelj snage i kvalitete kapitala je odnos temeljnog kapitala (Tier I) i ukupnog rizika aktive, koji sa 31. 12. 2014. na razini bankarskog sektora iznosi 14,4%. Bitna odredba nove Odluke je i obveza banaka da dio temeljnog kapitala koji je iznad 6% iznosa ukupnog rizika aktive, namijene za pokriće rizika koji se odnose na preventivnu zaštitu od potencijalnih gubitaka u vrijeme krize, odnosno stresnih situacija, kroz zaštitni sloj za očuvanje kapitala koji je ovom Odlukom propisan u iznosu od 2,5% od iznosa ukupnog rizika aktive. Uvedena su i druga dva zaštitna sloja - protuciklični zaštitni sloj i zaštitni sloj za sistemski rizik, koje bi FBA u slučaju potrebe utvrdila posebnom odlukom.

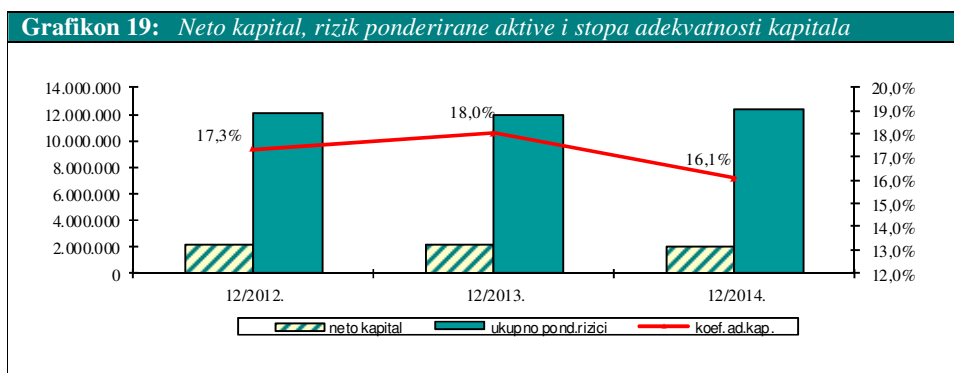
Banke su također, prema novoj Odluci, dužne osigurati i održavati stopu finansijske poluge kao dodatnu sigurnosnu i jednostavnu kapitalnu zaštitu, najmanje u iznosu od 6%, počevši sa stanjem na dan 31. 12. 2015., uz obvezu kvartalnog izvješćivanja od 30. 9. 2014. Stopa finansijske poluge na razini bankarskog sektora na dan 31. 12. 2014. iznosi 10%.

Iako je poslovanje bankarskog sektora posljednjih nekoliko godina pod jakim utjecajem ekonomske krize, adekvatnost kapitala bankarskog sektora održana je kontinuirano iznad 16%. Razlog tome je, s jedne strane, neznatan kreditni rast i pad ukupnog rizika aktive u prethodnim godinama, s napomenom da je u 2014. godini došlo do blagog rasta ukupnog rizika aktive od 3%, a s druge strane, banke su zadržale najveći dio ostvarene dobiti u prethodnim godinama u kapitalu, a nekoliko banaka je dodatnim kapitalnim injekcijama poboljšalo razinu kapitaliziranosti. Međutim, problemi vezani za porast nekvalitetnih plasmana i dio koji nije pokriven rezervama za kreditne gubitke (neto nekvalitetna aktiva) može u narednom razdoblju značajno utjecati na slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, ukoliko se nastave negativni trendovi u kvaliteti aktive i pogoršanje i rast nenaplativih plasmana. To se vidi iz sljedećih podataka: na kraju 2008. godine neto nekvalitetna aktiva je iznosila 197 milijuna KM, a koeficijent (u odnosu na temeljni kapital) 13,2%, na kraju 2013. godine iznosila je 474 milijuna KM, što je 25,5% temeljnog kapitala, dok je u 2014. godini neto nekvalitetna aktiva smanjena na iznos od 414 milijuna KM, a koeficijent na 23,2% (to je rezultat smanjenja po osnovi prodaje dijela loših kredita u jednoj banci, ali i rasta rezervi za kreditne gubitke, odnosno veće pokrivenosti loših plasmana). Također, prema postojećoj regulativi banke ne izračunavaju kapitalni zahtjev za tržišne rizike, zbog čega je stopa adekvatnosti kapitala veća.

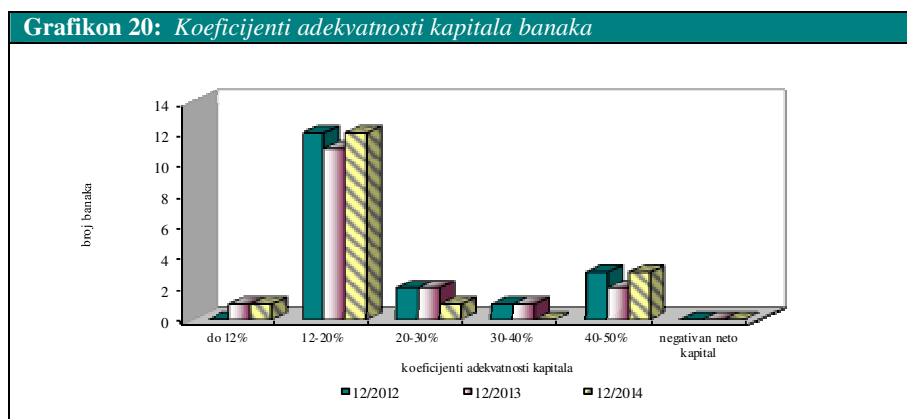
-000 KM-

Tablica 20: Neto kapital, ukupni ponderirani rizici i stopa adekvatnosti kapitala					
O P I S	31.12.2012.	31.12.2013.	31.12.2014.	INDEKS	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. NETO KAPITAL	2.090.789	2.157.896	1.991.505	103	92
2. RIZIK AKTIVE BILANCE I IZVANBILANCE	11.078.498	10.998.977	11.403.153	99	104
3. POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	974.201	981.318	982.250	101	100
4. UKUPAN RIZIK AKTIVE (2+3)	12.052.699	11.980.295	12.385.403	99	103
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/ 4)	17,3%	18,0%	16,1%	104	89

¹⁹ Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sistema sa 31. 12. 2014. od 16,1% je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava za postojeću razinu izloženosti rizicima i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Od ukupno 17 banaka u F BiH sa 31. 12. 2014. 16 banaka je imalo koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%, a kod jedne banke bio je ispod zakonskog minimuma. Prema analitičkim podacima 13 banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego na kraju 2013. godine, u rasponu od 0,1 do 8,2 postotna boda, dok je kod četiri banke bolja, u odnosu na kraj 2013. godine.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- 1 banka ima stopu ispod 12% (7,0%),
- 8 banaka ima stopu između 12,3% i 14,8%,
- 3 banke imaju stopu između 15,4% i 16,4%,
- 2 banke imaju stopu između 18,2% i 22,9%,
- 3 banke imaju adekvatnost između 40,4% i 46,7%.

FBA je, vršeći nadzor poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, sukladno zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sustava u cjelini, nalogala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti svim rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sustavu je daljnje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sustavu, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i utjecaja svjetske financijske i ekonomske krize i na našu zemlju i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankarski sektor i ukupnu ekonomiju BiH, što je dodatno pojačano utjecajem ogromnih šteta izazvanih poplavama u proljeće i ljeto 2014. godine, kako na gospodarske subjekte i određene sektore, tako i na stanovništvo u tim područjima. Također su u fokusu i banke koje imaju negativne trendove u kvaliteti aktive, što se negativno odražava na kapital i predstavlja realnu opasnost za dalje slabljenje kapitalne osnove. U uvjetima djelovanja ekonomske krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanog padom kvalitete kreditnog portfelja kroz rast nenaplativih potraživanja, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizorskim nadzorom, kako ne bi došlo do ugrožavanja stabilnosti banaka i erozije kapitalne osnove na razinu koja bi ugrozila ne samo poslovanje banaka, nego i utjecala na stabilnost ukupnog bankovnog sustava.

2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvalitete njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilance i izvanbilančnih stavki.

Stupanjem na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, počevši od 31. 12. 2011. banke sačinjavaju i prezentiraju financijska izvješća u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja (MSFI), pri čemu se za priznavanje i mjerenje financijske imovine i obveza primjenjuje MRS 39 - Financijski instrumenti, priznavanje i mjerenje i MRS 37- Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna sredstva. Prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne i dalje obračunavati rezerve za kreditne gubitke (RKG) sukladno kriterijima iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka, kao i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala).

-u 000 KM-

Tablica 21: Aktiva (bilanca i izvanbilanca), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MRS-u					
O P I S	31.12.2012.	31.12.2013.	31.12.2014.	INDEKS	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. Rizična aktiva ²⁰	13.286.676	13.517.944	14.120.362	102	104
2. Obračunate regulatorne rezerve za kreditne gubitke	1.370.669	1.504.174	1.551.815	110	103
3. Ispravka vrijednosti i rezerve za izvanbilančne stavke	1.092.535	1.255.162	1.241.482	115	99
4. Potrebne regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	411.077	411.515	454.602	100	110
5. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	315.734	315.734	315.734	100	100
6. Nedostajući iznos regulat. rezervi iz dobiti za procijenjene gub.	111.565	156.866	203.238	141	130
7. Nerizične stavke	5.579.911	6.145.092	6.219.445	110	101
8. UKUPNA AKTIVA (1+7)	18.866.587	19.663.036	20.339.807	104	103

Ukupna aktiva s izvanbilančnim stavkama (aktiva)²¹ banaka u F BiH sa 31. 12. 2014. iznosila je 20,3 milijarde KM i veća je za 3% ili 677 milijuna KM u odnosu na kraj 2013. godine. Rizična aktiva iznosi 14,1 milijardu KM i veća je za 4% ili 602 milijuna KM.

Nerizične stavke iznose 6,2 milijarde KM ili 31% ukupne aktive s izvanbilancom i veće su za 1% ili 74 milijuna KM u odnosu na kraj 2013. godine.

²⁰ Isključen iznos plasmana i potencijalnih obveza od 223 milijuna KM osiguranih novčanim depozitom.

²¹ Aktiva definirana člankom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 85/11 -pročišćeni tekst i 33/12-ispravka, 15/13).

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu iznose 1,5 milijardi KM, a formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama 1,2 milijarde KM. Potrebne regulatorne rezerve²² iznose 455 milijuna KM i veće su za 10% ili 43 milijuna KM. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti iznose 316 milijuna KM i na istoj su razini, što je rezultat izmjene regulative, odnosno nedostajući iznos RKG iskazan na kraju poslovne godine (počevši od 31. 12. 2012.) se ne pokriva na teret dobiti, ali i dalje predstavlja odbitnu stavku od kapitala i utječe na izračun stope adekvatnosti kapitala. Nedostajuće regulatorne rezerve²³ sa 31. 12. 2014. iznose 203 milijuna KM, s rastom od 30% ili 46 milijuna KM u odnosu na kraj 2013. godine, što je rezultat kontinuiranog pogoršanja kvalitete kreditnog portfelja.

Tablica 22: Ukupna aktiva, bruto bilančna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive

OPIS	31.12.2012.		31.12.2013.		31.12.2014.		INDEKS	
	Iznos	Strukt. %	Iznos	Strukt. %	Iznos	Strukt. %	8 (4/2)	9 (6/4)
1.	2	3	4	5	6	7		
Kredit	9.347.370	85,2	9.396.444	84,3	9.725.304 ²⁴	84,1	101	103
Kamate	86.650	0,8	81.456	0,7	74.573	0,6	94	92
Dospjela potraživanja	1.049.891	9,5	1.144.042	10,3	1.184.588	10,2	109	103
Potraživanja po plać. garancijama	24.360	0,2	31.783	0,3	26.218	0,3	130	82
Ostali plasmani	172.479	1,6	201.786	1,8	194.440	1,7	117	96
Ostala aktiva	292.440	2,7	294.623	2,6	362.972	3,1	101	123
1.RIZIČNA BILANČNA AKTIVA	10.973.190	100,0	11.150.134	100,0	11.568.095	100,0	102	104
2. NERIZIČNA BILANČNA AKTIVA	5.084.000		5.523.506		5.808.284		109	105
3. BRUTO BILANČNA AKTIVA (1+2)	16.057.190		16.673.640		17.376.379		104	104
4. RIZIČNA IZVANBILANCA	2.313.486		2.367.810		2.552.267		102	108
5. NERIZIČNA IZVANBILANCA	495.911		621.586		411.161		125	66
6. UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE (4+5)	2.809.397		2.989.396		2.963.428		106	99
7. RIZIČNA AKTIVA S IZVANBIL. (1+4)	13.286.676		13.517.944		14.120.362		102	104
8. NERIZIČNE STAVKE (2+5)	5.579.911		6.145.092		6.219.445		110	101
9. AKTIVA S IZVANBILANCOM (3+6)	18.866.587		19.663.036		20.339.807		104	103

Bruto bilančna aktiva²⁵ iznosi 17,4 milijarde KM i veća je za 4% ili 703 milijuna KM u odnosu na kraj 2013. godine, a rizična bilančna aktiva iznosi 11,6 milijardi KM, što je 67% bruto bilančne aktive i veća je 4% ili 418 milijuna KM u odnosu na kraj 2013. godine. Nerizična bilančna aktiva iznosi 5,8 milijardi KM i veća je za 5% ili 285 milijuna KM. Izvanbilančne rizične stavke iznose 2,5 milijardi KM i veće su za 8% ili 184 milijuna KM, a nerizične stavke 411 milijuna KM, sa značajnim smanjenjem od 34% ili 210 milijuna KM u odnosu na kraj 2013. godine.

Utjecaj ekonomske krize na ukupnu ekonomiju i gospodarstvo u BiH je i dalje izražen, što se odražava na ključnu djelatnost banaka, odnosno segment kreditiranja. U 2014. godini ostvaren je blagi rast kredita od 3% ili 318 milijuna KM, s napomenom da su prethodne dvije godine godišnje stope rasta iznosile 1,7%. Sa 31. 12. 2014. krediti su iznosili 11,2 milijarde KM i s udjelom od 69,1% (-1,2 postotna boda).

Prodaja dijela kreditnog portfelja (loših kredita) jedne velike banke, kao i visok iznos trajnog otpisa kredita (E kategorija) na razini sustava u 2014. godini (od čega se dvije trećine odnosi na jednu veliku banku u sustavu), imali su negativan efekt na stopu rasta kredita na razini sustava od 1,7 postotnih bodova, ali, s druge strane, pozitivan efekt na pokazatelje kvaliteta aktive na razini sustava. Iz

²² Potrebne regulatorne rezerve predstavljaju pozitivnu razliku između obračunatih RKG i ispravaka vrijednosti (obračunate RKG su veće od ispravke vrijednosti).

²³ Nedostajući iznos regulatornih rezervi predstavlja pozitivnu razliku između potrebnih i formiranih RKG.

²⁴ Isključen iznos kredita od 169 milijuna KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilančnu aktivu).

²⁵ Izvor podataka: Izvješće o klasifikaciji aktive bilanca i izvanbilančnih stavki banaka.

analitičkih podataka evidentno je da kod većine banaka koeficijenti kvalitete aktive i dalje imaju trend pogoršanja, što se ogleda kroz rast nekvalitetnih kredita.

U 2014. godini plasirano je ukupno 7,7 milijardi KM novih kredita, što je za 14,5% ili 972 milijuna KM više u odnosu na prethodnu godinu. Od ukupno plasiranih kredita na privredu se odnosi 69%, a na stanovništvo 27% (31. 12. 2013. godine: privreda 67%, stanovništvo 28%). Ročna struktura novoodobrenih kredita: dugoročni 47%, kratkoročni 53% (31.12.2013. godine: dugoročni 44%, kratkoročni 56%).

Tri najveće banke u F BiH s iznosom kredita od 6,2 milijarde KM imaju udio od 56% u ukupnim kreditima na razini sustava.

Trend i promjena udjela pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dani su u sljedećoj tablici.

-u 000 KM-

Tablica 23: Sektorska struktura kredita

SEKTORI	31.12.2012.		31.12.2013.		31.12.2014.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Vladine institucije	132.525	1,2	142.010	1,3	190.401	1,7	107	134
Javna poduzeća	251.233	2,4	259.769	2,4	253.057	2,3	103	97
Privatna poduzeća i društ.	5.141.359	48,2	5.202.269	47,9	5.216.068	46,7	101	100
Bankarske institucije	11.177	0,1	6.671	0,1	10.449	0,1	60	157
Nebankarske finansijske instit.	41.661	0,4	37.791	0,3	43.424	0,3	91	115
Gradani	5.076.679	47,6	5.194.971	47,9	5.448.307	48,8	102	105
Ostalo	11.490	0,1	8.919	0,1	8.571	0,1	78	96
UKUPNO	10.666.124	100,0	10.852.400	100,0	11.170.277	100,0	102	103

U 2014. godini sektorska struktura kredita je promijenjena u odnosu na kraj 2013. godine, najviše kao rezultat rasta kreditnih plasmana sektoru stanovništva, kao i prethodno navedenog (prodaja loših kredita i trajni otpis, gotovo u cjelini se odnosi na privatna poduzeća). Krediti dani stanovništvu iznose 5,4 milijarde KM i veći su za 5% ili 253 milijuna KM (na kraju 2013. godine 5,2 milijarde KM), posljedično udio je povećan sa 47,9% na 48,8%. Krediti dani privatnim poduzećima iznose 5,2 milijarde KM i na istoj su razini kao i na kraju 2013. godine (ako se isključi utjecaj smanjenja po osnovi prodaje i trajnog otpisa, krediti poduzećima imali su realno rast od 174 milijuna KM ili 3,5%), dok je udio smanjen sa 47,9% na 46,7%.

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem 31. 12. 2014., s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni: udio kredita za financiranje potrošnih dobara²⁶ iznosi 77%, udio stambenih kredita iznosi 20%, a s preostalih 3% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda (na kraju 2013. godine: potrošna dobra 75%, stambeni krediti 22% i mali zanati, mali biznis i poljoprivreda 3%).

Tri najveće banke u sustavu plasirale su stanovništvu 62,4%, a privatnim poduzećima 47,5% ukupnih kredita danih ovim sektorima, što je neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2013. godine.

Valutna struktura kredita: najveći udio od 64% ili 7,2 milijarde KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: sedam milijardi KM ili 97%, CHF: 205 milijuna KM ili 3%), krediti u domaćoj valuti 35% ili 3,9 milijardi KM, a najmanji udio od samo 1% ili 85 milijuna KM imaju krediti u stranoj valuti (od toga se skoro sve odnosi na EUR: 78 milijuna KM ili 91%). Ukupan iznos kredita s valutnom klauzulom u CHF valuti od 205 milijuna KM iznosi 1,8% ukupnog kreditnog portfelja i skoro cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sustavu (31. 12. 2013.: 240 milijuna KM ili 2,2%).

²⁶ Uključeno kartično poslovanje.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihova kvaliteta predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvalitete aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka.

Kvaliteta aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije dani su u sljedećoj tablici.

Tablica 24: Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR) i potencijalni kreditni gubici (PKG)											
Kategorija klasifikacije	31.12.2012.			31.12.2013.			31.12.2014.			INDEKS	
	Klasif. aktiva	Udio %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Udio %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Udio %	OKR PKG		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11(5/2)	12(8/5)
A	10.571.555	79,6	211.433	10.754.079	79,6	215.083	11.494.400	81,4	229.889	102	107
B	1.227.301	9,3	108.313	1.094.361	8,1	93.547	976.417	6,9	86.166	89	89
C	334.226	2,5	87.874	356.646	2,6	90.541	254.235	1,8	61.643	107	71
D	443.500	3,3	252.970	502.803	3,7	295.224	520.939	3,7	300.442	113	104
E	710.094	5,3	710.079	810.055	6,0	809.779	874.371	6,2	873.675	114	108
Rizična ak. (A-E)	13.286.676	100,0	1.370.669	13.517.944	100,0	1.504.174	14.120.362	100,0	1.551.815	102	104
Klasificirana (B-E)	2.715.121	20,4	1.159.236	2.763.865	20,4	1.289.091	2.625.962	18,6	1.321.926	102	95
Nekvalitetna (C-E)	1.487.820	11,2	1.050.923	1.669.504	12,4	1.195.544	1.649.545	11,7	1.235.760	112	99
Nerizična akt.²⁷	5.579.911			6.145.092			6.219.445			110	101
UKUPNO (rizična i nerizična)	18.866.587			19.663.036			20.339.807			104	103

Prvi indikator i upozoravajući signal da postoje potencijalni problemi u otplati kredita je rast dospjelih potraživanja i udjela u ukupnim kreditima. U 2014. godini dospjela potraživanja su imala rast od 3% ili 35 milijuna KM (u 2013. godini 9% ili 102 milijuna KM), a udio je na istoj razini od 10,8% (udio bi iznosio 12,3% ako isključimo dva spomenuta događaja koja su se desila u IV. kvartalu).

Ako se analizira kvaliteta rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatirati da je u 2014. godini zabilježeno blago poboljšanje kvalitete aktive, a razlog je isključivo navedena prodaja dijela nekvalitetne aktive u iznosu od cca 112 milijuna KM (skoro sve se odnosi na kreditni portfelj) kod jedne banke i značajan trajni otpis (E kategorija) na razini sustava u iznosu od 85 milijuna KM (u 2013. godini banke su trajno otpisale 36 milijuna KM, a u 2012. godini 64 milijuna KM), koji su utjecali na smanjenje sljedećih pokazatelja udjela u rizičnoj aktivi: klasificirane aktive, nekvalitetne aktive i PKG za cca 1 postotni bod. Kod nekih banaka pokazatelji su imali blage oscilacije (poboljšanje ili pogoršanje), odnosno devet banaka ima pokazatelje udjela klasificirane aktive u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora, a sedam banaka ima udjel nekvalitetne aktive u odnosu na rizičnu lošije od bankarskog sektora.

Klasificirana aktiva je sa 31. 12. 2014. iznosila 2,6 milijardi KM, a nekvalitetna 1,6 milijardi KM.

Klasificirana aktiva (B-E) je smanjena za 5% ili 138 milijuna KM (u 2013. godini rast je iznosio 2% ili 49 milijuna KM). U okviru klasificirane aktive, nekvalitetna aktiva (C-E) je smanjena za 1% ili 20 milijuna KM (u 2013. godini rast nekvalitetne aktive je iznosio 12% ili 182 milijuna KM). Kategorija B je smanjena za 11% ili 118 milijuna KM (u 2013. godini pad od 11% ili 133 milijuna KM), najviše zbog pomjeranja stavki iz B kategorije u nekvalitetnu aktivu. Osim smanjenja B kategorije, ako uzmemo u obzir da E kategorija, i pored smanjenja u iznosu od 128 milijuna KM po osnovi gore navedenih efekata, u 2014. godini bilježi rast od 8% ili 64 milijuna KM, može se zaključiti da je i dalje prisutno „kvarenje“ kreditnog portfelja, odnosno kod većine banaka prisutan je kontinuiran rast nekvalitetne aktive.

²⁷ Stavke aktive koje se, u skladu s člankom 2. stavak (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasificiraju i stavke na koje se, u skladu sa čl. 22. stavak (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

Koeficijent iskazan kroz udio klasificirane u rizičnoj aktivni iznosi 18,6%, što je smanjenje za 1,8 postotnih bodova u odnosu na kraj 2013. godine (posljednje tri godine ovaj pokazatelj kretao se unutar raspona 20% do 21%).

Najvažniji pokazatelj kvalitete aktive je odnos nekvalitetne i rizične aktive, i u odnosu na kraj prethodne godine smanjen je za 0,7 postotnih bodova i iznosi 11,7% (u prethodne dvije godine imao je godišnji rast od cca 1,1 postotni bod), zbog smanjenja nekvalitetne aktive (1% ili 20 milijuna KM). Međutim, isti treba uzeti s dozom opreza i rezerve, imajući u vidu da udio B kategorije iznosi 6,9% (na kraju 2013. godine 8,1%), te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiju kvalitetu i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva.

Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvalitete kredita danih za dva najznačajnija sektora: pravnim osobama i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima, kod kredita plasiranih pravnim osobama.

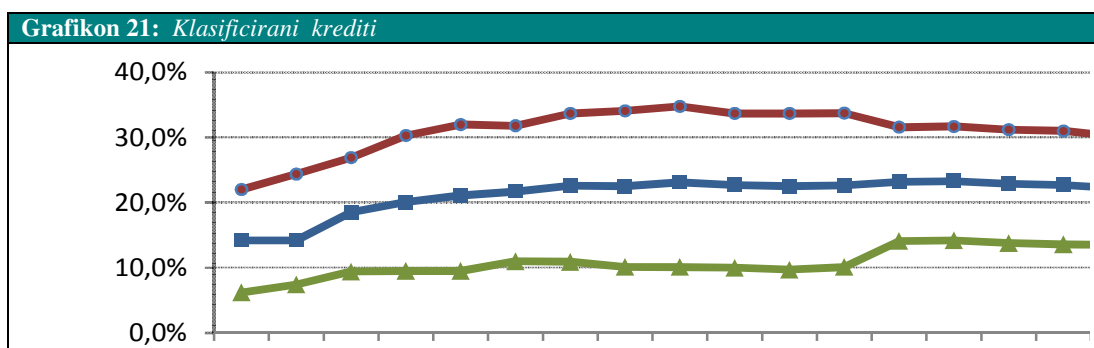
Tablica 25: Klasifikacija kredita danih stanovništvu i pravnim osobama

Kategorija klasifikacije	31.12.2013.						31.12.2014.						INDEKS
	Stanovni štvo	Udio %	Pravna lica	Udio %	UKUPNO Iznos	UKUPNO Udio	Stanovni štvo	Udio %	Pravna lica	Udio %	UKUPNO Iznos	UKUPNO Udio	
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14(12/6)
A	4.538.704	87,4	3.874.012	68,5	8.412.716	77,5	4.775.466	87,6	4.080.845	71,3	8.856.311	79,3	105
B	135.873	2,6	717.004	12,7	852.877	7,9	144.930	2,7	616.619	10,8	761.549	6,8	89
C	70.012	1,3	272.940	4,8	342.952	3,2	64.360	1,2	178.315	3,1	242.675	2,2	71
D	128.351	2,5	361.163	6,4	489.514	4,5	82.705	1,5	416.311	7,3	499.016	4,5	102
E	322.031	6,2	432.310	7,6	754.341	6,9	380.846	7,0	429.880	7,5	810.726	7,2	107
UKUPNO	5.194.971	100,0	5.657.429	100,0	10.852.400	100,0	5.448.307	100,0	5.721.970	100,0	11.170.277	100,0	103
Klas. kred. B-E	656.267	12,6	1.783.417	31,5	2.439.684	22,5	672.841	12,3	1.641.125	28,7	2.313.966	20,7	95
Nekv. kred C-E	520.394	10,0	1.066.413	18,8	1.586.807	14,6	527.911	9,7	1.024.506	17,9	1.552.417	13,9	98
		47,9		52,1		100,0		48,8		51,2		100,0	
Udio po sektorima u klasificiranim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		26,9		73,1		100,0		29,1		70,9		100,0	
Nekvalitetni C-E		32,8		67,2		100,0		34,0		66,0		100,0	
Kategorija B		15,9		84,1		100,0		19,0		81,0		100,0	

Nakon trenda pogoršanja indikatora kvalitete kredita u prva tri kvartala 2014. godine, u četvrtom kvartalu efekti prodaje dijela kreditnog portfelja i značajnog iznosa trajnog otpisa imali su pozitivan utjecaj na indikatore kvalitete kredita, tako da su na kraju 2014. godine isti poboljšani u odnosu na kraj 2013. godine, što se posebno odrazilo na sektor pravnih osoba.

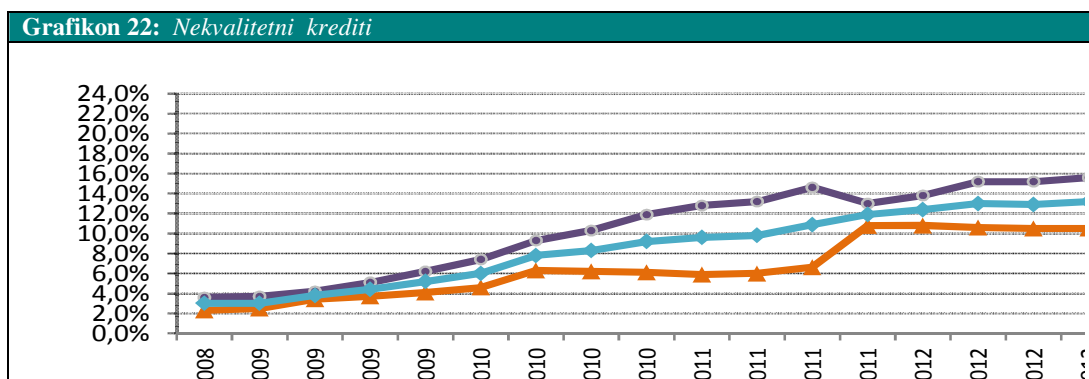
Udio klasificiranih kredita je smanjen na 20,7%, odnosno za 1,8 postotnih bodova.

Na razini ukupnog portfelja, sa 31. 12. 2014. udio nekvalitetnih kredita je, nakon smanjenja od 0,7 postotnih bodova, iznosio 13,9% (u 2013. godini udio je povećan za 1,4 postotna boda, a u 2012. godini za 1,3 postotna boda), kao rezultat pada ukupnih nekvalitetnih kredita za 2% ili 34 milijuna KM. Navedena prodaja dijela kreditnog portfelja (nekvalitetnih kredita) kod jedne banke i trajni otpis imali su pozitivan efekt od 1,4 postotna boda na koeficijent udjela nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima. Kod pravnih osoba pad je iznosio 4% ili 42 milijuna KM (s obzirom da se navedena dva događaja uglavnom odnosila na pravne osobe), dok su krediti stanovništva rasli za 1% ili osam milijuna KM (u 2013. godini ukupni nekvalitetni krediti imali su rast 13% ili 180 milijuna KM i to: pravnih osoba 22,3% ili 194 milijuna KM, dok su nekvalitetni krediti stanovništva imali pad od 2,7% ili 14 milijuna KM; u 2012. godini ukupno rast je iznosio 12,4% ili 155 milijuna KM, kod pravnih osoba 23,3% ili 165 milijuna KM, dok je kod stanovništva zabilježen pad od 1,8% ili 10 milijuna KM).

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama u iznosu od 5,7 milijardi KM, sa 31. 12. 2014. u kategorije B do E klasificirano je i dalje zabrinjavajuće visokih 28,7% ili 1,6 milijardi KM, iako je smanjeno za 2,8 postotnih bodova u odnosu na kraj 2013. godine (u 2013. godini udio je povećan za 1,4 postotna boda), dok je pokazatelj za sektor stanovništva znatno bolji, od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 5,4 milijarde KM, u navedene kategorije klasificirano je 12,3% ili 673 milijuna KM, što je smanjenje za 0,3 postotna boda u odnosu na kraj 2013. godine, što je također viska razina.

Navedena kretanja su rezultat stanja u realnom sektoru i djelovanja ekonomske krize na gospodarstvo i ukupnu ekonomiju u BiH, zbog čega kreditni portfelj pravnih osoba ima znatno lošiju kvalitetu od sektora stanovništva.

Najvažniji pokazatelj kvalitete kreditnog portfelja je udio nekvalitetnih kredita. Od ukupnih nekvalitetnih kredita na pravne osobe se odnosi 66%, a na stanovništvo 34% (na kraju 2013. godine: pravna lica 67%, stanovništvo 33%). U 2014. godini udio nekvalitetnih kredita i kod sektora pravnih osoba i kod stanovništva je smanjen. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama na nekvalitetne kredite se odnosi 17,9% ili jedna milijarda KM, što je za 0,9 postotnih bodova manje nego na kraju 2013. godine (u 2013. godini udio je povećan za 3,2 postotna boda, a u 2012. godini za 2,6 postotnih bodova). Za sektor stanovništva isti iznose 9,7% ili 528 milijuna KM, što je smanjenje udjela za 0,3 postotna boda (u 2013. godini udio smanjen za 0,5 postotnih bodova, u 2012. godini za 0,3 postotna boda).

Detaljnija i potpunija analiza temelji se na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih osoba (po sektorima) i stanovništva (po namjeni).

Tablica 26: Granska koncentracija kredita										
OPIS	31.12.2013.				31.12.2014.				INDEKS	
	Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti		Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti			
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %		
1	2	3	4	5 (4/2)	6	7	8	9 (8/6)	10 (6/2)	11(8/4)
1. Krediti pravnim osobama										
Poljoprivredu (AGR)	112.695	1,0	30.608	27,2	123.863	1,1	24.336	19,6	110	80
Proizvodnju (IND)	1.547.431	14,3	333.666	21,6	1.596.479	14,3	376.607	23,6	103	113
Građevinarstvo (CON)	394.706	3,6	121.971	30,9	381.631	3,4	111.056	29,1	97	91
Trgovinu (TRD)	2.298.260	21,2	392.161	17,1	2.263.740	20,3	349.642	15,4	98	89
Ugostiteljstvo (HTR)	162.102	1,5	29.970	18,5	165.227	1,5	26.039	15,8	102	87
Ostalo ²⁸	1.142.235	10,5	158.037	13,8	1.191.030	10,7	136.826	11,5	104	87
UKUPNO 1.	5.657.429	52,1	1.066.413	18,8	5.721.970	51,2	1.024.506	17,9	101	96
2. Krediti stanovništvu za:										
Opću potrošnju	3.906.142	36,0	310.450	7,9	4.210.605	37,7	316.997	7,5	108	102
Stambenu izgradnju	1.148.230	10,6	170.282	14,8	1.109.191	9,9	176.846	15,9	97	104
Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	140.599	1,3	39.662	28,2	128.511	1,2	34.068	26,5	91	86
UKUPNO 2.	5.194.971	47,9	520.394	10,0	5.448.307	48,8	527.911	9,7	105	101
UKUPNO (1. +2.)	10.852.400	100,0	1.586.807	14,6	11.170.277	100,0	1.552.417	13,9	103	98

Najveći udio u ukupnim kreditima pravnih osoba imaju sektori trgovine 20,3% i proizvodnje 14,3%, a kod stanovništva najveći udio imaju krediti za opću potrošnju 37,7% i stambeni krediti 9,9% (na kraju 2013. godine: trgovina 21,2%, proizvodnja 14,3%, opća potrošnja 36% i stambeni krediti 10,6%).

Već duže razdoblje negativan i jak utjecaj ekonomske krize posebno je izražen u nekoliko ključnih sektora, što se vidi iz pokazatelja udjela nekvalitetnih kredita. Sektor građevinarstva, koji u ukupnim kreditima ima nizak udio od svega 3,4%, i dalje ima najveći udio nekvalitetnih kredita od 29,1%, iako je u 2014. godini smanjeno za 1,8 postotnih bodova, (u 2013. godini rast pet postotnih bodova), što je rezultat pada nekvalitetnih kredita za 9% ili 11 milijuna KM. Također, kod sektora poljoprivrede, iako ima najmanji udio od 1,1%, nekvalitetni krediti imaju visok udio od 19,6% (12/13: 27,2%), s napomenom da je u 2014. godini prisutno smanjenje nekvalitetnih kredita od 20%.

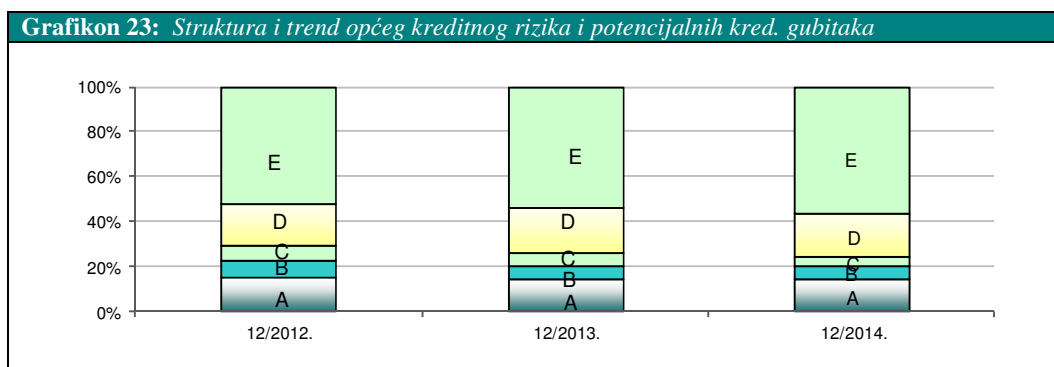
Ipak, fokus je na dva sektora s najvećim udjelom u ukupnim kreditima, a to su sektor trgovine (20,3%) i proizvodnje (14,3%). U 2014. godini došlo je do rasta nekvalitetnih kredita kod sektora proizvodnje za 13% ili 43 milijuna KM, a udio je povećan sa 21,6% na 23,6% (u 2013. godini rast je iznosio visokih 37% ili 90 milijuna KM, a udio je povećan za 5,7 postotnih bodova, odnosno na razinu od 21,6%), dok je kod trgovine prisutan pad nekvalitetnih kredita za 11% ili 43 milijuna KM, zbog čega je i udio smanjen za 1,7 postotnih bodova, odnosno na 15,4% (u 2013. godini ostvaren je visok rast od 27% ili 82 milijuna KM, a udio povećan sa 13,3% na 17,1%).

Kod stanovništva krediti za opću potrošnju i stambeni krediti imaju blagi rast nekvalitetnih kredita, dok je kod kredita plasiranih obrtnicima prisutan pad. Najlošiji pokazatelj udjela nekvalitetnih kredita od 26,5% (na kraju 2013. godine 28,2%) imaju krediti plasirani obrtnicima, s niskim udjelom od 1,2% u ukupnim kreditima. Relativno visok udio nekvalitetnih kredita od 15,9% imaju stambeni krediti (na kraju 2013. godine 14,8%), dok krediti za opću potrošnju, s najvećim udjelom od 37,7% u ukupnim kreditima, imaju najniži udio, koje iznosi 7,5% (na kraju 2013. godine 7,9%).

²⁸ Uključeni sljedeći sektori: promet, skladištenje i komunikacije (TRC); financijsko posredovanje (FIN); poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (RER); javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje (GOV) i ostalo.

Razina općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih sukladno kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na razini bankarskog sektora dani su u sljedećoj tablici i grafikonu.

Tablica 27: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka								
Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS	
	31.12.2012.		31.12.2013.		31.12.2014.		8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A	211.433	15,4	215.083	14,3	229.889	14,8	102	107
B	108.313	7,9	93.547	6,2	86.166	5,6	86	92
C	87.874	6,4	90.541	6,0	61.643	3,9	103	68
D	252.970	18,5	295.224	19,6	300.442	19,4	117	102
E	710.079	51,8	809.779	53,9	873.675	56,3	114	108
UKUPNO	1.370.669	100,0	1.504.174	100,0	1.551.815	100,0	110	103

Analizirajući razinu obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2013. godine, rezerve za opći kreditni rizik (za kategoriju A) i potencijalne kreditne gubitke su veće za 3% ili 48 milijuna KM i iznose 1,5 milijardi KM. Rezerve za opći kreditni rizik su veće za 7% ili 15 milijuna KM i iznose 230 milijuna KM, a rezerve za potencijalne kreditne gubitke su veće za 2,5% ili 33 milijuna KM. Po kategorijama klasifikacije, kretanja su bila u oba smjera: rezerve za B kategoriju su smanjene za 8% ili sedam milijuna KM i iznose 86 milijuna KM, dok su rezerve za nekvalitetnu aktivu povećane za 3% ili 40 milijuna KM, odnosno na razinu od 1,2 milijarde KM, najviše po osnovi rasta rezervi za E kategoriju od 8% ili 64 milijuna KM i D kategoriju za 2% ili pet milijuna KM, dok su smanjene rezerve za C kategoriju za 32% ili 29 milijuna KM. Navedeno kretanje rezervi za kreditne gubitke je rezultat već spomenute prodaje dijela kreditnog portfelja jedne banke, visokog iznosa trajnog otpisa na razini sustava, ali i konstantnog pogoršanja kreditnog portfelja, a što je posljedica djelovanja ekonomske krize na realni sektor.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvalitete aktive je odnos potencijalnih kreditnih gubitaka (PKG) i rizične aktive s izvanbilancom, iznosi 9,4% i manji je za 0,1 postotni bod u odnosu na kraj 2013. godine.

Sa 31. 12. 2014. banke su prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8,8%, za C kategoriju 24,2%, D kategoriju 57,7% i E 100% (na kraju 2013. godine: B 8,5%, C 25,4%, D 58,7% i E 100%).²⁹

²⁹ Prema Odluci o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, banke su dužne obračunavati rezerve za kreditne gubitke po kategorijama klasifikacije u sljedećim postotcima: A-2%, B 5-15%, C 16-40%, D 41-60% i E 100%.

Sukladno MRS/MSFI banke su obvezne umanjena vrijednosti imovine knjižiti kroz troškove formirajući ispravke vrijednosti za bilančne stavke i rezerviranja za rizične izvanbilančne stavke (ranije troškovi RKG).

Pregled ukupnih stavki aktive (bilanca i izvanbilanca) i stavki u statusu neizmirenja obveza (default), kao i pripadajuće ispravke vrijednosti i rezerviranja (utvrđenih u skladu s internim metodologijama banaka čiji je minimum elemenata propisan regulativom FBA) dani su u sljedećoj tablici.

Tablica 28: Procjena i vrednovanje rizičnih stavki po MRS-u 39 i MRS-u 37					
Opis	IZNOS (u 000 KM) I UDIO (u%)				INDEKS
	31.12.2013.		31.12.2014.		
	Iznos	Udio	Iznos	Udio	
1	2	3	4	5	6 (4/2)
1. RIZIČNA AKTIVA (a+b)	13.517.944	100,0%	14.120.362	100,0%	104
a) Stavke u statusu neizmirenja obveza (default)	1.886.251	14,0%	1.780.970	12,6%	94
a.1. bilančne stavke u defaultu	1.863.530		1.762.966		95
a.2. izvanbilančne stavke u defaultu	22.721		18.004		79
b) Stavke u statusu izmirenja obveza (performing assets)	11.631.693	86,0%	12.339.392	87,4%	106
1.1 UKUPNE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI RIZIČNE AKTIVE (a+b)	1.255.162	100,0%	1.241.482	100,0%	99
a) Ispravke vrijednosti za default	1.110.375	88,5%	1.093.938	88,1%	98
a.1. Ispravke vrijednosti bilančnih stavki u defaultu	1.105.059		1.087.189		98
a.2. Rezerve za izvanbilancu u defaultu	5.316		6.749		127
b) Ispravke vrijednosti za performing assets (IBNR ³⁰)	144.787	11,5%	147.544	11,9%	102
2. UKUPNI KREDITI (a+b)	10.852.400	100,0%	11.170.277	100,0%	103
a) Krediti u defaultu (non-performing loans)	1.799.777	16,6%	1.698.336	15,2%	94
b) Krediti u statusu izmirenja obveza (performing loans)	9.052.623	83,4%	9.471.941	84,8%	105
2.1. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI KREDITA (a+b)	1.165.928	100,0%	1.149.468	100,0%	99
a) Ispravka vrijednosti kredita u defaultu	1.052.412	90,3%	1.034.489	90,0%	98
b) Ispravka vrijednosti performing kredita (IBNR kredita)	113.516	9,7%	114.979	10,0%	101
Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obveza (default)	58,9%		61,4%		
Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obveza (performing assets)	1,2%		1,2%		
Pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravkama vrijednosti	9,3%		8,8%		

Kreditni u statusu neizmirenja obveza (default) u 2014. godini smanjeni su za 6% ili 101 milijun KM (u 2013. godini rast je iznosio 9% ili 155 milijuna KM), a zbog usporedbe, nekvalitetni krediti su smanjeni za 2% ili 34 milijuna KM. Udio kredita u defaultu u ukupnim kreditima je smanjen za 1,4 postotna boda i iznosi 15,2%, a nekvalitetnih kredita 13,9%. Udio svih stavki u defaultu u ukupnoj rizičnoj aktivni je smanjen i iznosi 12,6% (na kraju 2013. godine 14%).

Zbog većeg smanjenja iznosa defaulta (6%) u odnosu na smanjenje ispravaka vrijednosti za default (2%), pokrivenost stavki u defaultu ispravcima vrijednosti je povećana i iznosi 61,4% (na kraju 2013. godine 58,9%). Pokrivenost nekvalitetne aktive rezervama za kreditne gubitke je također povećana i iznosi 74,9% (na kraju 2013. godine: 71,6%), zbog smanjenja nekvalitetne aktive (1%) uz istovremeno povećanje rezervi za kreditne gubitke za 3%.

Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obveza (performing assets) je na istoj razini i iznosi 1,2%, dok je pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravcima vrijednosti smanjena i iznosi 8,8% (na kraju 2013. godine 9,3%). Pokazatelj pokrivenosti rizične aktive ukupnim obračunatim regulatornim rezervama za kreditne gubitke (rezervama za opći kreditni rizik i posebnim rezervama za kreditne gubitke) je smanjena sa 11,1% na 11,0%.

³⁰ IBNR (identified but not reported)-latentni gubici.

Iako su pokazatelji kvalitete aktive na razini sustava blago poboljšani, primarno zbog navedena dva događaja (prodaja dijela nekvalitetnih kredita i trajni otpis, ali i kreditni rast, odnosno rast rizične aktive), na temelju analitičkih podataka za pojedinačne banke može se zaključiti da posljedice ekonomske krize i stanje u realnom sektoru i dalje imaju negativan utjecaj na kreditni portfelj većine banaka, kašnjenje u otplati dospjelih obveza od strane dužnika, prije svega, pravnih osoba, što rezultira rastom nekvalitetnih kredita. Također, za očekivati je da će negativni efekti koje su elementarne nepogode iz svibnja 2014. godine imale na fizičke i pravne osobe na područjima pogođenim poplavama u BiH, odnosno utjecaj na servisiranje kreditnih obveza dužnika banaka, imati utjecaj na pokazatelje poslovanja jednog broja banaka i u narednom razdoblju, primarno kroz rast kredita u defaultu i financijski rezultat.

U cilju ublažavanja negativnih efekata elementarne nepogode, FBA je 30. 6. 2014. donijela Odluku o privremenim mjerama za tretman kreditnih obveza klijenata banaka koji su pogođeni elementarnim nepogodama³¹.

Postupajući po navedenoj Odluci, banke u Federaciji BiH su u drugoj polovici 2014. godine, od ukupno primljenih 242 zahtjeva za moratorij na kreditne obveze, odobrile 190 zahtjeva u ukupnom iznosu od 29 milijuna KM ili 78% od ukupnog broja upućenih zahtjeva za moratorij. Od ukupnog iznosa moratorija na kreditne obveze na pravne osobe se odnosi 25 milijuna KM, a na fizičke osobe četiri milijuna KM.

Također, sukladno navedenoj Odluci, banke su u drugoj polovici 2014. godine, od ukupno primljenog 261-og zahtjeva za restrukturiranje kreditnih obveza, odobrile 163 zahtjeva u ukupnom iznosu od 38 milijuna KM ili 62% od ukupnog broja upućenih zahtjeva za restrukturiranje kreditnih obveza. Od ukupnog iznosa restrukturiranih kreditnih obveza na pravne osobe se odnosi 37 milijuna KM, a na fizičke osobe jedan milijun KM.

Kreditni odobreni u skladu s navedenom Odlukom u odnosu na ukupne kredite sa 31. 12. 2014. imaju veoma nizak udio: moratorij 0,26% i restrukturiranje 0,34%.

Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obveza došlo je do aktiviranja jamstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja. FBA je od 31. 12. 2009. propisala izvješće o otplati kredita na teret jamaca, s ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jamci. Prema izvješćima banaka u F BiH sa 31. 12. 2014., od ukupnog broja kreditnih partija koji iznosi 1.106.426, 1.673 kreditne partije su otplaćivali jamci (1.910 jamaca). Udio iznosa kredita i broja kreditnih partija koje otplaćuju jamci u odnosu na podatke za ukupan sustav je nizak i iznosi svega 0,44% i 0,17%.

U cilju ublažavanja negativnih efekata globalne financijske i ekonomske krize, a vodeći računa o očuvanju stabilnosti bankarskog sektora, FBA je krajem 2009. godine donijela Odluku o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obveza fizičkih i pravnih osoba³².

Osnovni cilj donošenja ovakvih privremenih mjera bio je stimuliranje banaka na "oživljavanje" kreditne aktivnosti, a restrukturiranjem postojećih potraživanja, bez povećanja cijene kredita i troškova za postojeće dužnike, pomoći i fizičkim i pravnim osobama da prevladaju situaciju u kojoj su se našli zbog utjecaja ekonomske krize (smanjena platežna sposobnost, kod fizičkih osoba zbog gubitka posla, kašnjenja plaće, smanjenja plaća i sl., a kod pravnih zbog povećane nelikvidnosti, značajnog smanjenja poslovnih aktivnosti, vrlo teškog stanja u realnom sektoru uopće i sl.).

³¹ "Službene novine F BiH", br.55/14.

³² "Službene novine F BiH", br.2/10, 1/12, 111/12 i 1/14-Odluka na snazi zaključno sa 31.12.2014.

Postupajući po navedenoj Odluci, banke u Federaciji BiH su u 2014. godini, od ukupno primljenih 503 zahtjeva za reprogram kreditnih obveza, odobrile 479 zahtjeva u ukupnom iznosu od 80 milijuna KM ili 95%, što je 6% više u usporedbi sa 2013. godinom. Od ukupnog iznosa odobrenih reprogramiranih obveza na pravne osoba se odnosi 79 milijuna KM, a na fizičke osobe jedan milijun KM.

Neto efekt na rezerve za kreditne gubitke po osnovi izvršenih reprograma je povećanje od 611 tisuća KM. Treba istaknuti da je bilo suprotnih kretanja, odnosno i povećanja i smanjenja RKG po ovoj osnovi, što je na kraju rezultiralo navedenim neto efektom.

Kreditni reprogramirani sukladno navedenoj Odluci u 2014. godini, u odnosu na ukupne kredite sa 31. 12. 2014. imaju udio od svega 0,7% (za sektor pravnih osoba u odnosu na portfelj pravnih osoba ovaj postotak iznosi 1,4%, dok je za sektor stanovništva 0,02%).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je i po broju i po iznosu reprogramiranih kreditnih obveza rezultat relativno skroman, ako se to uspoređuje i s ukupnim kreditnim portfeljem i po sektorima (za pravne i fizičke osobe).

Analiza kvalitete aktive, odnosno kreditnog portfelja pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su zatim banke formirale po nalogu FBA. Također, analizirajući kvalitetu aktive u bankama grupiranim prema vlasničkoj strukturi, evidentno je da su pokazatelji kod banaka u većinskom vlasništvu rezidenata (šest „domaćih“ privatnih banaka) lošiji nego kod banaka u većinskom stranom vlasništvu (10 banaka).

Nakon izrazito visokog rasta nekvalitetnih kredita kod „domaćih“ banaka od 45% u 2013. godini, u 2014. godini je zabilježen rast od 7%, a kod banaka u većinskom stranom vlasništvu prisutan je pad od 4% (u 2013. godini rast nekvalitetnih kredita iznosio je 9%). Udio nekvalitetnih kredita kod banaka u većinskom stranom vlasništvu iznosi 12,5%, a kod „domaćih banaka“ 31%, što je posljedica neadekvatnih i slabih sustava upravljanja kreditnim rizikom, posebno u ključnoj fazi kod odobravanja kredita. Značajne slabosti i neefikasne prakse utvrđene su i u fazi preventivnog djelovanja kroz rano prepoznavanje problema u servisiranju (otplati) kredita, kao i u radu s nekvalitetnom aktivom u cilju njenog smanjenja putem naplate ili kvalitetnog restrukturiranja.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjena slaba kvaliteta aktive i slabe prakse upravljanja kreditnim rizikom i/ili koje imaju negativne trendove, odnosno pad kvalitete aktive, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa upravljanja nekvalitetnom aktivom koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvalitete aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprečavanje njenog daljnjeg pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na temelju izvješća i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovog segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utječe i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravovremeno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz eksternih izvora.

Transakcije s povezanim osobama

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s osobama povezanim s bankom.

FBA je, sukladno Bazelskim standardima, uspostavila određena opreznosna načela i zahtjeve vezane

za transakcije s osobama povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s osobama povezanim s bankom, u kojoj su propisani uvjeti i način poslovanja banaka s povezanim osobama. Na temelju te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je donijeti posebne politike banke za poslovanje s povezanim osobama i da prati njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvješća koja obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih osoba, i to kredite i potencijalne i preuzete izvanbilančne obveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih osoba.

Set propisanih izvješća uključuje podatke o kreditima danim sljedećim kategorijama povezanih osoba:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke i
- supsidijarnim osobama i drugim poduzećima povezanim s bankom.

-000 KM-

Tablica 29: Transakcije s povezanim osobama					
Opis	DANI KREDITI ³³			INDEKS	
	31.12.2012.	31.12.2013.	31.12.2014.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima s više od 5% glasačkih prava, sups. i drugim povezanim pod.	156.861	123.889	160.135	79	129
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	617	570	409	92	72
Upravi banke	2.574	2.507	1.994	97	79
UKUPNO	160.052	126.966	162.538	79	128
Potencijalne i preuzete vanbil. obaveze	21.800	16.046	21.826	74	136

U promatranom razdoblju kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su povećane za 28%, zbog povećanja izloženosti kod dvije banke, a potencijalne obveze su povećane za 36%. Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se i dalje radi o malom iznosu kreditno-garancijskih poslova s povezanim osobama i da je razina rizika niska. FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim osobama, naročito ocjeni sustava identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim osobama. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja danih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom.

2.2. Profitabilnost

Prema podacima iz financijskog izvješća koji prikazuje uspješnost poslovanja banaka, odnosno iz računa dobiti i gubitka za 2014. godinu, na razini bankovnog sustava u Federaciji BiH ostvaren je pozitivan financijski rezultat - dobit u iznosu od 131 milijun KM (u 2013. godini ostvaren gubitak u iznosu od 2,7 milijuna KM), što je najbolji rezultat do sada, s napomenom da je druga po visini dobit u istom iznosu od 110 milijuna KM ostvarena neposredno pred krizu 2007. godine i zatim 2012. godine. Pozitivan efekt na financijski rezultat sustava posebno je imalo ostvarenje znatno manjeg gubitka kod jedne velike banke (za cca 106 milijuna KM), veće dobiti kod banaka koje su pozitivno poslovale i u prošloj godini (efekt 31 milijun KM), te ostvarenje dobiti kod jedne banke koja je prošle godine poslovala s gubitkom (efekt 19 milijuna KM). S druge strane, negativan efekt od cca 23 milijuna KM je prvenstveno rezultat ostvarenog značajno većeg gubitka kod jedne banke, te ostvarenje manje dobiti kod četiri banke.

³³ Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponirana sredstva i plasmani dioničarima (financijskim institucijama) s više od 5% glasačkih prava.

Najveći utjecaj na poboljšanje profitabilnosti većine banaka prvenstveno je rezultat primijenjenog novog metodološkog pristupa (implementacija MRS 37/39 od 31. 12. 2011.), što posljedično ima utjecaj na manju razinu troškova ispravaka vrijednosti. Ukupan prihod, kao i u prethodnoj godini, ima neznatan rast od 2% ili 15 milijuna KM. Zbog rasta nenaplativih kredita i niskog kreditnog rasta, kamatni prihodi su u posljednje tri godine u padu, što banke kompenziraju smanjenjem kamatnih rashoda i rastom operativnih prihoda (naknada za izvršene usluge). Ipak, ključni razlog boljeg financijskog rezultata na razini sektora je, kao što je navedeno, značajno smanjenje nekamatnih rashoda od 15% ili 123 milijuna KM (u 2013. godini rast od 17% ili 123 milijuna KM), najvećim dijelom smanjenje troškova ispravaka vrijednosti za 41% ili 95 milijuna KM (u 2013. godini troškovi ispravaka vrijednosti imali su rast od 61% ili 88 milijuna KM), od čega se 85% smanjenja odnosi na jednu banku koja je u prošloj godini imala visok rast.

Positivan financijski rezultat od 167 milijuna KM ostvarilo je 15 banaka i isti je veći za 21% ili cca 30 milijuna KM u odnosu na 2013 godinu. Istovremeno, gubitak u poslovanju u iznosu od 36 milijuna KM iskazan je kod dvije banke i isti je četiri puta manji ili za 104 milijuna KM nego prethodne godine, što je najvećim dijelom rezultat značajno manjeg gubitka kod jedne velike banke. Detaljniji podaci dani su u sljedećoj tablici.

-000 KM-

Tablica 30: Ostvareni financijski rezultat: dobit/gubitak						
Opis	31.12.2012.		31.12.2013.		31.12.2014.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-17.817	4	-140.445	3	-36.386	2
Dobit	128.173	14	137.775	14	167.330	15
Ukupno	110.356	18	-2.670	17	130.944	17

Kao i u ostalim segmentima, i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (167 milijuna KM) cca 69% ili 115 milijuna KM se odnosi na dvije najveće banke u sustavu, čiji je udio aktive u bankarskom sektoru cca 48%, dok se od ukupnog gubitka od 36 milijuna KM, samo na jednu banku sa niskim udjelom aktive u sustavu, odnosi 72% ili 26 milijuna KM. Analitički podaci pokazuju da ukupno 11 banaka ima bolji financijski rezultat (za 157 milijuna KM), jedna banka isti, dok četiri banke imaju lošiji rezultat (za 23 milijuna KM).

Na temelju analitičkih podataka i pokazatelja za ocjenu kvalitete profitabilnosti (visina ostvarenog financijskog rezultata i koeficijenta koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu uspješnosti poslovanja), evidentno je da je ukupna profitabilnost sustava poboljšana u odnosu na prethodnu godinu, a posebno kod nekih većih banaka, koje su ostvarile veću dobit nego prošle godine, što je prvenstveno rezultat primijenjenog novog metodološkog pristupa. Međutim, cijeliti profitabilnost samo kroz razinu ostvarenog financijskog rezultata nije adekvatno, jer treba uzeti u obzir i druge bitne faktore koji utječu na održivost i kvalitetu zarade, odnosno profita. Tu je svakako najvažnije istaknuti kreditni rizik i negativne trendove u kvaliteti aktive u posljednjih šest godina, što se vidi kroz rast loših i nenaplativih plasmana (s napomenom da je krajem 2014. godine došlo do smanjenja po osnovi prodaje dijela nekvalitetnih kredita kod jedne banke i značajnog iznosa trajnog otpisa), a što nije u korelaciji sa smanjenjem troškova ispravaka vrijednosti, što je najvažniji faktor koji je utjecao na poboljšanje financijskog rezultata u većini banaka u zadnje četiri godine (nakon implementacije MRS 39 i 37). Navedeno, kao i rezultati analize pokrivenosti loših kredita ispravcima vrijednosti, upućuje na zaključak i sumnju da su ispravke vrijednosti kod jednog broja banaka podcijenjene i nisu na adekvatnoj razini.

Na razini sustava ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 874 milijuna KM, što je neznatno povećanje od 2% ili 15 milijuna KM u odnosu na prethodnu godinu. Ukupni nekamatni rashodi iznose 721

milijun KM, sa značajnom stopom pada od 15% ili 123 milijuna KM (u 2013. godini rast je bio 17% ili 123 milijuna KM), što se pozitivno odrazilo na ukupan financijski rezultat sektora.

I pored rasta prosječnih kamatonosnih kredita kod većeg broja banaka za 2,9%, smanjenje prosječne kamatne stope na kredite, kao rezultat pada aktivnih kamatnih stopa i rasta loših kredita (s napomenom da je krajem godine došlo do smanjenja nekvalitetnih kredita po osnovi prodaje dijela kreditnog portfelja kod jedne banke, kao i smanjenja po osnovi trajnog otpisa), imalo je za posljedicu daljnji pad kamatnih prihoda, a evidentno je da je trend usporen: u 2012. godini pad je iznosio 7% ili 57 milijuna KM, u 2013. godini 4% ili 28 milijuna KM i u 2014. godini 1% ili 10 milijuna KM. Iako je jedan broj banaka zabilježio povećanje kamatnih prihoda u odnosu na prošlu godinu, kao rezultat intenziviranja kreditnih aktivnosti, znatno niži kamatni prihodi kod dvije velike banke zbog smanjenja kreditnih aktivnosti, najvećim dijelom utjecali su na smanjenje na razini sustava. Kamatni prihodi iznose 771 milijun KM, sa smanjenjem udjela u strukturi ukupnog prihoda sa 90,9% na 88,2%. Najveći udio imaju prihodi od kamata po kreditima koji su zabilježili nominalni pad od 11 milijuna KM ili 2%, sa smanjenim udjelom u ukupnom prihodu sa 81,9% na 79,3%.

U strukturi kamatnih prihoda po kreditima najveći dio (57%) odnosi se na kamatne prihode od kreditnih plasmana stanovništvu, koji su u odnosu na prošlu godinu neznatno povećani, za 0,6%, a u ukupnom kreditnom portfelju imaju udio od 48,8%. Slijede prihodi od kamata na kredite dane privatnim poduzećima s udjelom od 40% i smanjenjem od 5% u odnosu na prošlu godinu i udjelom u kreditnom portfelju od 46,7%. Na temelju navedenog može se zaključiti da je kreditni portfelj stanovništva još uvijek za banke profitabilniji i manje rizičan, s obzirom na niža razina nekvalitetnih kredita u strukturi kreditnih plasmana, ali i zbog većih kamatnih stopa na kredite plasirane stanovništvu, koje su u 2014. godini u prosjeku bile veće za 38% od kamatnih stopa na kredite gospodarstvu.

Positivna kretanja, kao i prethodnih pet godina, zabilježena su u kamatnim rashodima, koji su u 2014. godini imali veću stopu pada (-6% ili cca 15 milijuna KM) u odnosu na stopu smanjenja kamatnih prihoda (-1% ili 10 milijuna KM). Kamatni rashodi iznose 224 milijuna KM, a njihov udio u strukturi ukupnog prihoda smanjen je sa 27,9% na 25,7%. Prosječni kamatonosni depoziti povećani su za 2,9%, a kamatni rashodi po računima depozita koji iznose 192 milijuna KM, kao najveća stavka i relativno i nominalno u ukupnim kamatnim rashodima, smanjeni su za 6% ili 13 milijuna KM, kao rezultat strukture depozitne osnove (veći udio depozita koji nose nižu kamatnu stopu) i smanjenja pasivnih kamatnih stopa, što je rezultiralo smanjenjem prosječnih kamatnih stopa na depozite za usporedno razdoblje sa 2,26% na 2,06%. Kamatni rashodi po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama iznose 19 milijuna KM i u odnosu na prethodnu godinu bilježe smanjenje od 11%, sa smanjenjem udjela u ukupnom prihodu sa 2,5% na 2,2%.

Kao rezultat većeg pada kamatnih rashoda (-6%) od pada kamatnih prihoda (-1%), neto kamatni prihod povećan je za neznatnih 1% ili pet milijuna KM i iznosi 546 milijuna KM (u 2013. godini ostao je skoro na istoj razini od 540 milijuna KM kao i u 2012. godini), sa smanjenim udjelom u strukturi ukupnog prihoda sa 63,1% na 62,5%.

Operativni prihodi iznose 327 milijuna KM i u odnosu na prethodnu godinu veći su za 3% ili 10 milijuna KM, a njihov udio u strukturi ukupnog prihoda ostao je na skoro istoj razini od 37%. U okviru operativnih prihoda najveći udio imaju naknade za izvršene usluge koje imaju rast od 6% ili 13 milijuna KM. Može se zaključiti da banke smanjenje kamatnih prihoda amortiziraju iz kontinuiranog rasta naknada za izvršene usluge.

Velike oscilacije u nekamatnim rashodima u posljednje četiri godine prvenstveno su rezultat promjena (smanjenja ili povećanja) troškova ispravaka vrijednosti. Naime, nakon dvije godine pada (u 2011. godini 17% ili 163 milijuna KM i u 2012. godini 9% ili 69 milijuna KM), u 2013. godini ukupni nekamatni rashodi povećani su 17% ili 123 milijuna KM, dok su u 2014. godini smanjeni za 15% ili 123 milijuna KM, iznose 721 milijun KM, a udio u strukturi ukupnog prihoda smanjen je sa

98,3% na 82,5%, što je opet prvenstveno rezultat značajno nižih troškova ispravke vrijednosti, koji iznose 138 milijuna KM i manji su za 41% ili 95 milijuna KM (od čega se samo na jednu banku odnosi 85% ili 81 milijun KM, koja je u prošloj godini imala izraženo povećanje i visoke troškove ispravaka vrijednosti), zbog čega je smanjen udio u ukupnom prihodu sa 27,1% na 15,8%.

Troškovi ispravke vrijednosti u 2011. godini, kada je primijenjen novi metodološki okvir, odnosno implementiran MRS 37/39, imali su visoku stopu pada od 51% ili 196 milijuna KM, a u 2012. godini smanjeni su dodatno za 24% ili 46 milijuna KM. U 2013. godini troškovi ispravke vrijednosti imali su visoku stopu rasta od 61% ili 88 milijuna KM, od čega se 84% odnosilo na jednu banku.

S druge strane, operativni rashodi kao značajna stavka nekamatnih rashoda (udio od cca 65% do 70%) s iznosom od 503 milijuna KM i udjelom od 57,6% u ukupnom prihodu, također bilježe pad od 6% ili 32 milijuna KM (u 2013. godini rast od 7% ili 35 milijuna KM), od toga troškovi plaća i doprinosa, kao najveća stavka operativnih rashoda su povećani za neznatnih 1% ili dva milijuna KM i iznose 248 milijuna KM ili 28,4% ukupnog prihoda, troškovi fiksne aktive smanjeni su 11% ili 18 milijuna KM, iznose 151 milijun KM, što je udio u ukupnom prihodu od 17,3%. Ostali operativni troškovi bilježe pad od 13% ili 16 milijuna KM (u 2013. godini isti su imali rast od 23% ili 22 milijuna KM, što je većim dijelom bilo posljedica visokih troškova rezerviranja za sudske sporove kod jedne banke). Banke su u razdoblju nakon izbivanja krize poduzele brojne mjere na racionalizaciji troškova poslovanja, prije svega na smanjenju operativnih i kamatnih rashoda, što je jednim dijelom ublažilo negativan utjecaj pada kamatnih prihoda zbog smanjenog opsega kreditnih aktivnosti i pada kvalitete kreditnog portfelja.

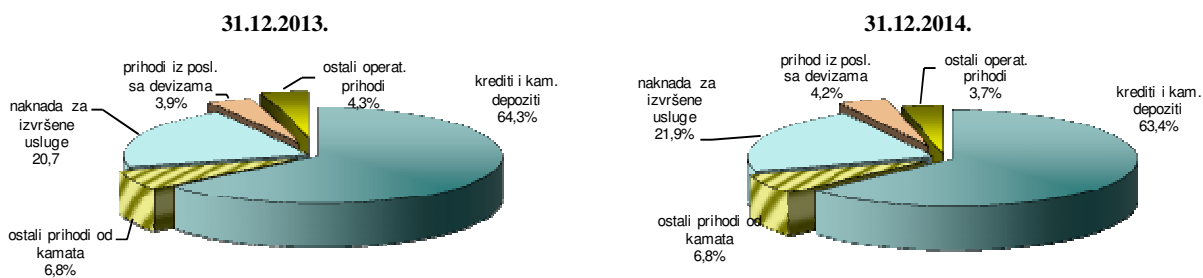
Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tablicama i grafikonima.

- u 000 KM-

Tablica 31: Struktura ukupnih prihoda

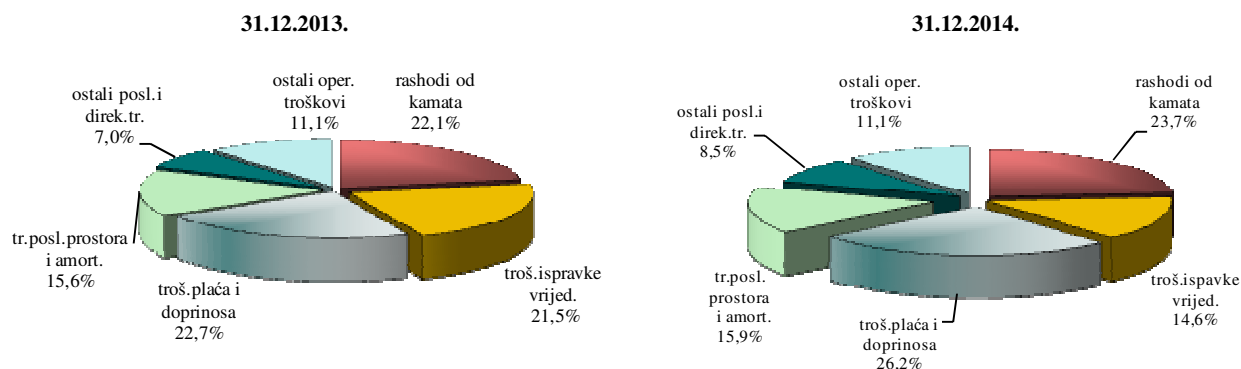
Struktura ukupnih prihoda	31.12.2012.		31.12.2013.		31.12.2014.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I. Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	3.991	0,4	2.461	0,2	3.459	0,3	62	141
Kreditni i poslovi leasinga	729.602	65,2	703.462	64,1	692.603	63,1	96	98
Ostali prihodi od kamata	75.831	6,8	75.122	6,8	74.654	6,8	99	99
UKUPNO	809.424	72,4	781.045	71,1	770.716	70,2	96	99
II. Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	216.711	19,4	227.150	20,7	240.362	21,9	105	106
Prihodi iz posl. sa devizama	45.081	4,0	42.695	3,9	45.760	4,2	95	107
Ostali operativni prihodi	47.181	4,2	47.377	4,3	41.142	3,7	100	87
UKUPNO	308.973	27,6	317.222	28,9	327.264	29,8	103	103
UKUPNI PRIHODI (I + II)	1.118.397	100,0	1.098.267	100,0	1.097.980	100,0	98	100

Grafikon 24: Struktura ukupnih prihoda

Tablica 32: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	31.12.2012.		31.12.2013.		31.12.2014.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)/	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
I. Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	218.614	22,0	205.187	18,9	192.455	20,3	94	94
Obveze po uzetom kredit. i ostalim pozajm.	36.520	3,7	21.253	2,0	18.880	2,0	58	89
Ostali rashodi od kamata	14.635	1,5	12.862	1,2	13.083	1,4	88	102
UKUPNO	269.769	27,2	239.302	22,1	224.418	23,7	89	94
II. Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi ispravke vrijed. rizične akt. rezerviranja za poten.ob i ostala vrijed.uskladenje	144.750	14,6	232.804	21,5	137.806	14,6	161	59
Troškovi plaća i doprinosa	243.133	24,5	246.087	22,7	248.007	26,2	101	101
Troškovi posl.prostora i amortizacija	158.933	16,1	168.794	15,6	150.709	15,9	106	89
Ostali poslovni i direktni troškovi	76.181	7,7	75.621	7,0	80.006	8,5	99	106
Ostali operativni troškovi	98.441	9,9	120.634	11,1	104.424	11,1	123	87
UKUPNO	721.438	72,8	843.940	77,9	720.952	76,3	117	85
UKUPNI RASHODI (I + II)	991.207	100,0	1.083.242	100,0	945.370	100,0	109	87

Grafikon 25: Struktura ukupnih rashoda

U sljedećoj tablici dani su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka.

- u %-

Tablica 33: Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po razdobljima

KOEFICIJENTI	31.12.2012.	31.12.2013.	31.12.2014.
Dobit na prosječnu aktivu	0,7	n/a	0,8
Dobit na prosječni ukupni kapital	5,1	n/a	5,5
Dobit na prosječni dionički kapital	9,3	n/a	10,7
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	3,6	3,6	3,5
Operativni prihodi/ prosječna aktiva	2,1	2,1	2,1
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	5,7	5,7	5,6
Poslovni i direktni rashodi ³⁴ /prosječna aktiva	1,5	2,1	1,4
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	3,4	3,6	3,2
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	4,8	5,6	4,6

Analizom osnovnih parametara za ocjenu kvalitete profitabilnosti, može se zaključiti da je profitabilnost ukupnog sustava znatno bolja, ostvarenje dobiti u odnosu na prethodnu godinu kada je na razini sustava iskazan gubitak, rezultiralo je da su ključni pokazatelji profitabilnosti pozitivni: ROAA (zarada na prosječnu aktivu) iznosi 0,8% i ROAE (zarada na prosječni dionički kapital) iznosi 10,7%.

³⁴ U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti.

Pokazatelj produktivnosti banaka, mjeren odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (5,6%), blago je pogoršan zbog nešto manjeg povećanja ukupnog prihoda od povećanja prosječne aktive. Kao posljedica znatnog smanjenja troškova ispravke vrijednosti (najvećim dijelom kod jedne banke) ističe se poboljšanje koeficijenta poslovnih i izravnih rashoda u odnosu na prosječnu aktivu, sa 2,1% na 1,4%. Također, zbog racionalizacije operativnih troškova, pokazatelj operativnih rashoda u odnosu na prosječnu aktivu je poboljšana sa 3,6% na 3,2%, kao posljedica smanjenja operativnih rashoda za 6% uz istovremeni porast prosječne aktive od 4%.

U pogoršanim uvjetima poslovanja banaka i zbog posljedica ekonomske i financijske krize na bankarski sektor u F BiH, profitabilnost banaka će i u narednom razdoblju najviše biti pod utjecajem i zavisit će od dva ključna faktora: a) daljnje kretanje i trend u kvaliteti aktive, odnosno razina kreditnih gubitaka i kreditnog rizika i b) efikasnost upravljanja i kontrole operativnih prihoda i troškova. S druge strane, prisutno usporavanje i pad ekonomskih aktivnosti utječe na smanjenje potražnje za kreditima, ali i restriktivniji pristup na strani ponude (banaka), direktno će se odraziti na profitabilnost ukupnog bankarskog sektora i u narednom razdoblju. Također, dobit banaka, odnosno financijski rezultat bit će u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora financiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvaliteta menadžmenta i poslovna politika koju vodi, kao i kvaliteta i efikasnost uspostavljenih sustava upravljanja rizicima, jer se time izravno utječe na njene performanse.

2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a sukladno međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 1. 7. 2007. propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope³⁵ za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacijske dijelove koji posluju na teritoriju F BiH, kao i na organizacijske dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao postotak na godišnjoj razini.

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjoj razini, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontirana novčana primanja izjednačavaju s diskontiranim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

Banke su obvezne mjesečno izvješćivati FBA o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom³⁶.

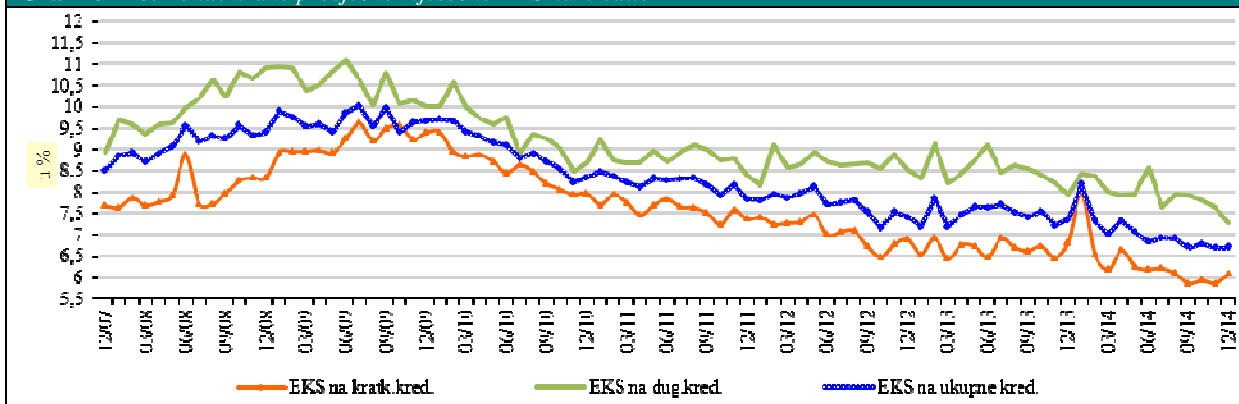
U sljedećoj tablici daje se pregled ponderiranih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na razini bankovnog sustava i za dva najznačajnija sektora (gospodarstvo i stanovništvo) za prosinac 2012. godine, lipanj i prosinac 2013. godine, te lipanj i prosinac 2014. godine.

³⁵ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine F BiH", br. 48/12-pročišćeni tekst i 23/14).

³⁶ Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope.

Tablica 34 : Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite										
O P I S	12/2012.		6/2013.		12/2013.		6/2014.		12/2014.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne kredite	6,39	6,88	6,04	6,48	6,18	6,81	5,70	6,24	5,58	6,07
1.1. Gospodarstvu	6,39	6,86	6,09	6,47	6,21	6,79	5,64	6,13	5,55	5,99
1.2. Stanovništvu	8,46	10,89	7,92	10,91	6,42	8,51	8,32	11,72	6,57	8,90
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne kredite	7,66	8,50	8,07	9,10	7,31	7,95	6,81	7,44	6,00	7,28
2.1. Gospodarstvu	6,73	7,22	6,94	7,40	6,83	7,17	6,03	6,30	5,29	6,76
2.2. Stanovništvu	8,48	9,59	8,52	9,79	7,93	8,95	7,54	8,47	7,50	8,60
3. Ukupno ponderirane kam. stope na kredite	6,80	7,40	6,93	7,63	6,72	7,35	6,24	6,82	5,80	6,72
3.1. Gospodarstvu	6,45	6,93	6,26	6,66	6,41	6,92	5,76	6,18	5,43	6,32
3.2. Stanovništvu	8,47	9,69	8,49	9,83	7,84	8,92	7,56	8,58	7,44	8,62

Grafikon 26: Ponderirane prosječne mjesečne EKS na kredite

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderirane EKS, a razlika u odnosu na ponderiranu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

Tijekom 2014. godine, kao i u prethodne dvije godine, nastavljen je trend blagog pada ponderiranih EKS. Osnovni razlozi blagog, ali kontinuiranog pada ponderiranih EKS su primjena poslovnih politika nižih kamatnih stopa u nekim bankama, zatim sve izraženije konkurencije na bankarskom tržištu F BiH, kao i zbog slabe potražnje za kreditima i s tim povezanom restriktivnijom kreditnom politikom banaka u procesu analize kreditne sposobnosti potencijalnih zajmoprimaca.

Ponderirana EKS u prosincu 2014. godine iznosila je 6,72%, što je za 0,63 postotna boda manje od razine iz prosinca iz 2013. godine. Tijekom 2014. godine, ponderirane EKS su bilježile veće oscilacije u odnosu na ranija razdoblja, sa najnižom stopom zabilježenom u studenom (6,69%), a najvećom u siječnju 2014. godine (8,18%).

Ponderirane kamatne stope na dugoročne kredite tijekom 2014. godine bilježe manje oscilacije, i to unutar 1,15 postotnih bodova, dok su se na kratkoročne kredite kretale unutar visokih 2,13 postotnih bodova.

Ponderirana EKS na kratkoročne kredite u prosincu 2014. godine iznosila je 6,07%, što je za 0,74 postotna boda niže u odnosu na prosinac 2013. godine, s najnižom zabilježenom stopom u rujnu i

studenom 2014. godine od 5,85%, a najvećom u siječnju 2014. godine od 7,98%.

Ponderirana EKS na dugoročne kredite je u prosincu 2014. godine iznosila 7,28%, što je u odnosu na prosinac 2013. godine manje za 0,67 postotnih bodova i ujedno je i najniža zabilježena stopa od kada se prikupljaju podaci (od 2007. godine), dok je najveća tijekom 2014. godine zabilježena u siječnju (8,43%).

Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: gospodarstvu i stanovništvu³⁷, u 2014. godini kretale su se u istom smjeru, odnosno imale su blagi trend pada. Tijekom 2014. godine ponderirana EKS na kredite odobrene gospodarstvu, iako uz prisutne oscilacije unutar 1,95 postotnih bodova, je i dalje niža od EKS na kredite stanovništvu, iznosi 6,32% (12/2013: 6,92%). Kod dugoročnih kredita gospodarstva pad je iznosio 0,41 postotni bod (sa 7,17% na 6,76%), dok su EKS na kratkoročne kredite imale dvostruko veći pad od 0,80 postotnih bodova (sa 6,79% na 5,99%).

EKS na kredite plasirane stanovništvu u prosincu 2014. godine iznosi 8,62% što je za 0,30 postotnih bodova manje u odnosu na prosinac 2013. godine. EKS na kratkoročne kredite plasirane istom sektoru je sa razine u prosincu 2013. godine od 8,51% u prosincu 2014. godine blago povećana na 8,90%, s napomenom da su kod istih tijekom 2014. godine zabilježene visoke oscilacije unutar 3,70 postotnih bodova. EKS na dugoročne kredite u prosincu 2014. godine iznosila je 8,60% što je za 0,35 postotnih bodova manje u odnosu na prosinac 2013. godine.

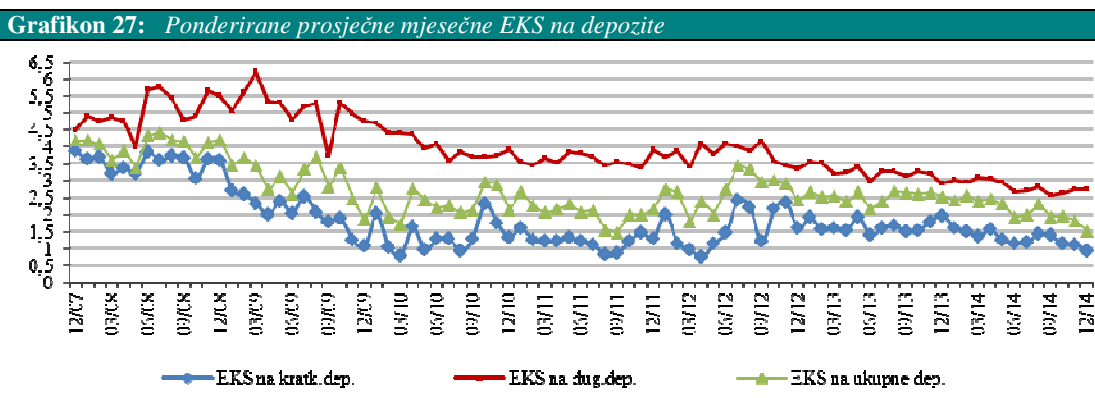
Također, promatrano u razdoblju od zadnjih pet godina, evidentan je umjeren, ali kontinuiran pad ponderiranih prosječnih EKS na kredite izračunate na godišnjoj razini, primarno kod gospodarstva, a kod stanovništva kontinuiran pad iz ranijih godina zaustavljen je u 2013. godini, ali je nastavljen tijekom 2014. godine, a što se vidi u sljedećoj tablici.

OPIS	2010.		2011.		2012.		2013.		2014.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne kredite	7,94	8,49	7,04	7,61	6,45	7,01	6,17	6,66	5,72	6,24
1.1. Gospodarstvu	7,92	8,35	6,97	7,45	6,43	6,94	6,22	6,66	5,70	6,17
1.2. Stanovništvu	9,04	12,79	9,08	12,52	8,41	11,52	8,09	11,08	7,98	11,39
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne kredite	8,46	9,35	7,97	8,84	7,78	8,70	7,66	8,48	6,98	7,80
2.1. Gospodarstvu	7,90	8,35	7,39	7,89	6,86	7,51	6,65	7,12	6,19	6,81
2.2. Stanovništvu	9,12	10,48	8,45	9,62	8,44	9,57	8,35	9,40	7,66	8,66
3. Ukupno ponderirane kam. stope na kredite	8,20	8,92	7,49	8,21	6,99	7,70	6,82	7,46	6,32	6,98
3.1. Gospodarstvu	7,92	8,35	7,09	7,58	6,52	7,07	6,33	6,78	5,84	6,35
3.2. Stanovništvu	9,11	10,60	8,49	9,78	8,44	9,68	8,33	9,48	7,68	8,77

Ponderirane NKS i EKS na oročene depozite, izračunate na temelju mjesečnih izvješća, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tablici.

³⁷ Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva.

Tablica 36 : Ponderirane prosječne NKS i EKS na depozite										
OPIS	12/2012.		6/2013.		12/2013.		6/2014.		12/2014.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne depozite	1,59	1,59	1,35	1,37	1,94	1,95	1,13	1,15	0,92	0,93
1.1. do tri mjeseca	1,28	1,28	1,01	1,01	1,92	1,92	0,94	0,95	0,42	0,42
1.2. do jedne godine	2,53	2,55	1,80	1,86	1,99	2,01	1,59	1,62	1,94	1,97
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne depozite	3,3	3,32	2,95	2,97	2,89	2,92	2,62	2,65	2,67	2,74
2.1. do tri godine	3,17	3,19	2,64	2,66	2,58	2,61	2,55	2,58	2,40	2,48
2.2. preko tri godine	4,42	4,46	4,32	4,33	4,24	4,28	2,83	2,84	3,41	3,43
3. Ukupno ponderirane kam. stope na depozite	2,39	2,40	2,14	2,16	2,50	2,53	1,88	1,90	1,47	1,50

Za razliku od kredita kod kojih utjecaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uvjetom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

Generalno, na temelju analize kretanja EKS na depozite u 2014. godini, kako po sektorima (gospodarstvo i stanovništvo), tako i po ročnosti, može se zaključiti da je po svim osnovama razina u prosincu 2014. godine niža u odnosu na prosinac 2013. godine, iako su tijekom godine zabilježene određene oscilacije.

U odnosu na prosinac 2013. godine ponderirana EKS na ukupne oročene depozite u prosincu 2014. godine smanjena je za 1,03 postotna boda (sa 2,53% na 1,50%). Ponderirana EKS na kratkoročne depozite u 2014. godini bilježi kretanja unutar 0,62 postotna boda, s najnižom stopom u prosincu u iznosu od 0,93%, te najvećim u travnju kada je iznosila 1,55%.

Ako se analizira kretanje kamatnih stopa na kratkoročne depozite po razdobljima ročnosti, EKS na depozite oročene do tri mjeseca bilježi pad od 1,5 postotnih bodova u odnosu na razinu iz prosinca 2013. godine, i ista iznosi 0,42%. Neznatan pad bilježi kamatna stopa na depozite oročene do jedne godine, koja u prosincu 2014. godine iznosi 1,97% (12/2013: 2,01%). Kratkoročni depoziti se uglavnom promatraju kao nestabilni izvori financiranja zbog prirode svoje ročnosti, te kao takvi su podložni visokim oscilacijama, čak i u unutar jedne godine, zbog nastojanja banaka da što efikasnije upravljaju aktivom i pasivom odnosno svojim izvorima financiranja, a jedan od instrumenata je i politika kamatnih stopa.

Ponderirana EKS na dugoročne depozite u prosincu 2014. godine iznosi 2,74% (12/2013: 2,92%), sa najnižom stopom zabilježenom u rujnu 2014. godine (2,57%), dok je najveća zabilježena u ožujku u iznosu od 3,08%. Promatrano nekoliko godina unazad, ponderirana EKS na dugoročne depozite, osim

sporadičnih manjih oscilacija, isključivo se kretala u rasponu između 2% i 4%.

Ponderirana EKS na dugoročne depozite oročene do tri godine iznosi 2,48% što predstavlja smanjenje od 0,13 postotnih bodova u odnosu na razinu iz prosinca 2013. godine. EKS na depozite oročene preko tri godine u prosincu 2014. godine iznosi 3,43% što je za 0,85 postotnih bodova manje od prosinca 2013. godine kada je ista iznosila 4,28%.

Prosječna EKS na depozite stanovništva i pravnih osoba u prosincu 2014. godine imaju niže vrijednosti u odnosu na prosinac 2013. godine. Prosječna EKS na depozite stanovništva je niža za 0,52 postotnih bodova u odnosu na prosinac 2013. godine, i iznosi 2,13%, a ujedno je i najniža zabilježena stopa tijekom 2014. godine, dok je najviša zabilježena u ožujku od 2,70%. Kod gospodarstva, prosječna EKS u prosincu 2014. godine je iznosila 2,21%, što je za 0,79 postotnih bodova manje u odnosu na prosinac 2013. godine, s najnižom razinom od 1,58% zabilježenom u ožujku, a najveća razina od 3,25% zabilježena je u veljači.

Od druge polovice 2012. godine dolazi do pada novoprimitljenih depozita gospodarstva, naročito kratkoročnih, i isti su u tom razdoblju bili na najnižoj razini promatrano u razdoblju od zadnje četiri godine, što je imalo za posljedicu visok rast kratkoročnih kamatnih stopa gospodarstvu. Iako je tijekom 2014. godine došlo do pada kamatnih stopa gospodarstvu, i kratkoročnih i dugoročnih, u prosincu 2014. godine prosječne kamatne stope gospodarstvu (2,21%) i dalje su nešto veće od prosječnih kamatnih stopa stanovništvu (2,13%).

Ukoliko se analizira kretanje ponderiranih prosječnih kamatnih stopa na depozite na godišnjoj razini, u zadnjih pet godina evidentan je pad kamatnih stopa na dugoročne depozite, izuzev tijekom 2012. godine, dok su kod kamatnih stopa na kratkoročne depozite prisutne godišnje oscilacije, a iste su rezultirale padom kamatnih stopa tijekom 2014. godine, a što se može vidjeti u tablici u nastavku. Banke putem politike kamatnih stopa upravljaju profitabilnošću, te planiraju optimalnu sektorsku i ročnu strukturu depozitnih izvora, sukladno strategiji financiranja i plasiranja.

Tablica 37 : Ponderirane prosječne NKS i EKS na depozite na godišnjoj razini

OPIS	12/2010.		12/2011.		12/2012.		12/2013.		12/2014.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne depozite	1,31	1,31	1,16	1,16	1,45	1,47	1,65	1,67	1,20	1,23
1.1. do tri mjeseca	0,60	0,60	0,87	0,87	0,86	0,88	1,47	1,47	0,79	0,80
1.2. do jedne godine	2,79	2,79	2,53	2,53	2,55	2,57	1,85	1,87	1,72	1,76
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne depozite	4,00	4,02	3,59	3,63	3,78	3,81	3,20	3,23	2,79	2,82
2.1. do tri godine	3,90	3,92	3,47	3,50	3,69	3,71	2,97	3,00	2,61	2,64
2.2. preko tri godine	4,56	4,60	4,9	4,29	4,44	4,50	4,15	4,18	3,32	3,34
3. Ukupno ponderirane kam. stope na depozite	2,33	2,33	1,99	2,00	2,61	2,64	2,51	2,53	2,04	2,07

Ponderirane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate na temelju mjesečnih izvješća, daju se u sljedećoj tablici.

Tablica 38 : Ponderirane prosječne NKS i EKS kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju

O P I S	12/2012.		6/2013.		12/2013.		6/2014.		12/2014.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderirane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,43	8,57	8,37	8,53	8,25	8,42	8,14	8,31	8,05	8,22
2. Ponderirane kam. stope na depozite po viđenju	0,19	0,19	0,18	0,18	0,15	0,15	0,13	0,13	0,13	0,13

Na ove stavke aktive i pasive EKS je u pravilu jednaka nominalnoj kamatnoj stopi. Ponderirana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u prosincu 2014. godine iznosila je 8,22% (smanjenje za 0,20 postotnih bodova u odnosu na prosinac 2013. godine), a na depozite po viđenju 0,13%, što je neznatno manje od razine iz prosinca 2013. godine.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na financijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankovni sustav u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Do izbijanja globalne financijske i ekonomske krize, u normalnim uvjetima poslovanja banaka i stabilnom okruženju, rizik likvidnosti je za banke imao sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sustavi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerenja i kontrole ovog rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njihovog unapređenja i poboljšanja.

Kada je došlo do poremećaja na financijskim tržištima zbog utjecaja globalne krize, rizik likvidnosti je naglo dobio na značaju i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za neometano poslovanje, blagovremeno izvršavanje dospjelih obveza i očuvanje dugoročne pozicije banke, u smislu njene solventnosti i kapitalne osnove. Pored toga treba istaknuti i da je međuzavisnost svih rizika kojima banka jeste ili može da bude izložena u svom poslovanju također došla do izražaja sa izbijanjem krize.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njenog negativnog utjecaja na financijski i ekonomski sustav u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti u bankama u F BiH. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da nijednog trenutka likvidnost bankovnog sustava nije bila ugrožena, jer su banke u F BiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobru poziciju likvidnosti.

U 2009. godini zaustavljena su negativna kretanja iz posljednjeg kvartala 2008. godine, a osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani. U 2010. godini dolazi do blagog pogoršanja pokazatelja, što se sa nešto manjim intenzitetom nastavilo u 2011. godini. Do nešto većeg pogoršanja pokazatelja dolazi ponovno u prvom kvartalu 2012. godine, kao posljedica smanjenja novčanih sredstava po osnovi blagog povećanja kreditnih aktivnosti i investicija u vrijednosne papire, smanjenja depozita, plaćanja dospjelih kreditnih, te rasta nenaplaćenih potraživanja, što je trend, koji se uz blaže oscilacije, nastavio do kraja 2012. godine. U 2013. godini zabilježeno je blago poboljšanje većine pokazatelja, uzrokovano povećanjem depozita i novčanih sredstava, što je nastavljeno i u 2014. godini.

Nastojanje banaka za postizanjem bolje profitabilnosti kroz bolju alokaciju financijske aktive (ulaganje u vrijednosne papire, blagi kreditni rast), promjene u strukturi depozitnih izvora (rast kratkoročnih obveza), kao i već duže vrijeme prisutan trend smanjenja obveza po uzetim kreditima i subordiniranom dugu, pod utjecajem dužničke krize i recesije u eurozoni, doveli su do blagog pogoršanja koeficijenata kratkoročne obveze u odnosu na ukupne obveze i likvidna sredstva u odnosu na kratkoročne obveze.

Likvidnost bankovnog sustava u Federaciji BiH i dalje se ocjenjuje dobrom, sa zadovoljavajućim udjelom likvidnih sredstava u ukupnoj aktivni, te dobrom ročnom usklađenošću financijske aktive i obveza, sa trendom blagog poboljšanja od kraja 2010. godine. Ipak, zbog još uvijek prisutnog utjecaja i djelovanja financijske krize u svijetu, te dužničke krize u eurozoni, koja se negativno reflektira na

bankovne sustave pojedinih europskih zemalja i banke „majke“ banaka u F BiH, ocjena je da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom. Također, treba imati u vidu činjenicu da je utjecaj krize na realni sektor još uvijek izražen, čije se negativne posljedice reflektiraju na ukupno gospodarsko i ekonomsko okruženje u kojem banke u BiH posluju, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obveza i rastom nenaplativih potraživanja, odnosno do smanjenja priljeva likvidnih sredstava u bankama i konverzije kreditnog rizika u rizik likvidnosti. U tom smislu, jedan od najvažnijih utjecaja na poziciju likvidnosti banaka u narednom razdoblju će imati sposobnost banaka da adekvatno upravljaju svojom aktivom, što podrazumijeva osiguranje aktive koja ima dobre performanse i čija kvaliteta osigurava da se bankarski krediti zajedno sa kamatama vraćaju sukladno rokovima dospeljeća.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna osigurati i održavati u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obveze na dan dospeljeća.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospeljeća instrumenata financijske aktive i obveza do 180 dana.

U strukturi izvora financiranja banaka u Federaciji BiH na dan 31. 12. 2014. najveći udio od 75,0% i dalje imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinirane dugove³⁸) s udjelom od 7,3%. Uzeti krediti su s dužim razdobljima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obveza, iako je već duže vrijeme prisutan trend njihovog smanjenja.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija³⁹, s prisutnim promjenama u smjeru trenda u posljednjih nekoliko godina. Nakon dužeg razdoblja poboljšanja (razdoblje prije krize), tijekom 2010. godine došlo je do blagog pogoršanja, da bi u 2011. godini i 2012. godini došlo do pozitivnih kretanja (rasta udjela dugoročnih depozita), nakon čega ponovno dolazi do negativnog trenda, odnosno blagog pogoršanja ročne strukture depozita.

- u 000 KM-

Tablica 39: Ročna struktura depozita po ugovorenom dospeljeću

DEPOZITI	31.12.2012.		31.12.2013.		31.12.2014.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju	4.805.480	43,8	5.233.356	45,4	5.771.888	47,6	109	110
Do 3 mjeseca	267.199	2,5	365.229	3,2	279.332	2,3	137	76
Do 1 godine	709.620	6,5	668.142	5,8	701.041	5,8	94	105
1. Ukupno kratkoročni	5.782.299	52,8	6.266.727	54,4	6.752.261	55,7	108	108
Do 3 godine	3.576.903	32,6	3.541.354	30,7	3.437.563	28,3	99	97
Preko 3 godine	1.601.799	14,6	1.715.768	14,9	1.940.922	16,0	107	113
2. Ukupno dugoročni	5.178.702	47,2	5.257.122	45,6	5.378.485	44,3	102	102
UKUPNO (1 + 2)	10.961.001	100,0	11.523.849	100,0	12.130.746	100,0	105	105

Ukupni depoziti su u odnosu na kraj 2013. godine povećani za 5% ili 607 milijuna KM, najvećim dijelom su rezultat rasta depozita stanovništva za 8% ili 497 milijuna KM, vladinih institucija za 41% ili 230 milijuna KM, privatnih poduzeća za 9% ili 153 milijuna KM i neprofitnih organizacija za 22% ili 58 milijuna KM, a sa druge strane smanjenja depozita javnih poduzeća za 18% ili 193 milijuna KM

³⁸ Subordinirani dugovi: uzeti krediti i stavke trajnog karaktera.

³⁹ Prema preostalom dospeljeću.

i bankarskih institucija za 12% ili 126 milijuna KM. Ročna struktura depozita po ugovorenom dospjeću je relativno dobra, s udjelom kratkoročnih depozita od 55,7% i dugoročnih 44,3%, što je nešto lošije u odnosu na 31. 12. 2013.

Promjene u ročnoj strukturi rezultat su povećanja kratkoročnih depozita za 8% ili 486 milijuna KM, najvećim dijelom kratkoročnih depozita stanovništva za 233 milijuna KM, privatnih poduzeća za 186 milijuna KM, vladinih institucija za 185 milijuna KM (od toga se depozite po viđenju odnosi 146 milijuna KM), neprofitnih organizacija za 33 milijuna KM i bankarskih institucija za 18 milijuna KM, dok je pad zabilježen kod javnih poduzeća 126 milijuna KM i nebankarskih financijskih institucija 47 milijuna KM. Dugoročni depoziti blago su povećani za 2% ili 121 milijun KM, kao posljedica rasta depozita preko tri godine za 13%, najviše sektora stanovništva, dok je kod depozita do tri godine zabilježeno smanjenje od 3%, najviše kod depozita javnih poduzeća i bankarskih institucija. Treba istaknuti kako je kod dugoročnih depozita i dalje dominantan udio dva sektora, i to: stanovništva sa povećanjem udjela sa 63,6% na 67,1% i bankarskih institucija sa smanjenjem udjela sa 12,3% na 9,4%, iako su i depoziti javnih poduzeća također značajan dugoročni izvor, sa smanjenjem udjela sa 9,2% na 7,8%. U depozitima oročenim od jedne do tri godine najveći udio od 71,7% imaju depoziti stanovništva, uz rast udjela od 4,3 postotna boda, zatim depoziti javnih poduzeća 10,2%, uz smanjenje udjela za 3,0 postotna boda. U razdoblju preko tri godine najveći udio od 59,0% imaju depoziti stanovništva uz povećanje djela za 3,2 postotna boda, a depoziti bankarskih institucija, s već duže vrijeme prisutnim trendom smanjenja, koji je nešto usporeniji, imaju udio od 20,5% (na kraju 2013. godine 25,6%; 2012. godine 33,0%; 2011. godine 46,9% i 2010. godine 60,9%).

Iako je ročna struktura depozita po ugovorenom dospjeću relativno dobra, za analizu rizika likvidnosti relevantnija je ročnost depozita po preostalom dospjeću, jer uključuje stanje depozita za razdoblje od izvještajnog datuma do datuma dospjeća, što je prezentirano u narednoj tablici.

- u 000 KM-

Tablica 40: Ročna struktura depozita po preostalom dospjeću

DEPOZITI	31.12.2012.		31.12.2013.		31.12.2014.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	4.941.325	45,1	5.343.263	46,4	5.735.521	47,3	108	107
7- 90 dana	908.834	8,3	920.951	7,9	898.335	7,4	101	96
91 dan do jedne godine	2.278.639	20,8	2.126.249	18,5	2.193.643	18,0	93	103
1. Ukupno kratkoročni	8.128.798	74,2	8.390.463	72,8	8.827.499	72,8	103	105
Do 5 godina	2.609.727	23,8	3.002.846	26,1	3.150.040	26,0	115	105
Preko 5 godina	222.476	2,0	130.540	1,1	153.207	1,3	59	117
2. Ukupno dugoročni	2.832.203	25,8	3.133.386	27,2	3.303.247	27,2	111	105
UKUPNO (1 + 2)	10.961.001	100,0	11.523.849	100,0	12.130.746	100,0	105	105

Iz podataka se može zaključiti kako je ročna struktura depozita po preostalom dospjeću znatno lošija zbog visokog udjela kratkoročnih depozita od 72,8%, iako je prisutan trend stagnacije u odnosu na kraj 2013. godine. Kratkoročni depoziti su imali rast od 5% ili 436 milijuna KM, a dugoročni depoziti za 5% ili 171 milijun KM, dok su udjeli ostali isti kao na kraju 2013. godine. Ako se pogleda struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (95,4% dugoročnih depozita i 26,0% ukupnih depozita), a smanjenje depozita sa preostalom ročnošću preko pet godina u posljednje dvije godine zaustavljeno je u 2014. godini, kada je zabilježeno umjereno povećanje od 17% ili 23 milijuna KM. Ako se usporede podaci o ročnosti depozita po ugovorenom i preostalom dospjeću, može se zaključiti da je od 5,3 milijarde KM dugoročno ugovorenih depozita, sa 31. 12. 2014. cca 2,0 milijarde KM, odnosno 38% dugoročno ugovorenih depozita, imalo preostalo dospjeće manje od jedne godine.

Polazeći od činjenice da postojeća ročna struktura depozita, kao najvećeg izvora financiranja banaka u F BiH, kod većeg broja banaka postaje sve više limitirajući faktor kreditnog rasta, s obzirom da je najveća potreba banaka za plasiranjem dugoročnih kredita, te da se banke suočavaju s problemom kako osigurati kvalitetnije izvore u smislu ročnosti, posebno zbog činjenice da je značajno smanjen priljev financijskih sredstava (zaduživanje) iz inozemstva, kako od matičnih grupacija, tako i od financijskih institucija-kreditora, a domaći izvori su najvećim dijelom kratkoročnog karaktera, FBA je u lipnju 2014. godine izmijenila i dopunila postojeće propise o likvidnosti⁴⁰. Uz prethodno ispunjavanje propisanih uvjeta i suglasnost FBA, banke imaju mogućnost da određeni iznos (tzv. korektivni iznos) depozita stanovništva po viđenju koriste za kreditiranje s dužim rokovima dospijeca. Sa 31. 12. 2014. jedna banka je, nakon dobivene suglasnosti FBA, počela koristiti korektivni iznos, a u narednom razdoblju očekuje se da će još neke banke aplicirati za korištenje korektivnog iznosa. Cilj izmjene propisa primarno je u funkciji poticanja kreditnog rasta, prije svega kreditiranja realnog sektora, a efekti se očekuju u narednom razdoblju.

Međutim, supervizorska zabrinutost je također prisutna zbog činjenice da banke, u nedostatku kvalitetnih dugoročnih izvora, u cilju osiguranja poštivanja zakonom propisanih ograničenja vezano za ročnu usklađenost, odobravaju kratkoročne kredite koji se obnavljaju, odnosno zatvaraju novim kratkoročnim plasmanima, što suštinski znači dugoročno kreditiranje iz kratkoročnih izvora. Na taj način se prikriva prava ročnost kredita i usklađenost s izvorima, što može predstavljati ozbiljan problem u narednom razdoblju i potencijalnu opasnost za likvidnosnu poziciju banke.

U funkciji planiranja potrebne razine likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfelja je determinirana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana s funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontroliraju i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

-u 000 KM-

Tablica 41: Ročna struktura kredita								
KREDITI	31.12.2012.		31.12.2013.		31.12.2014.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Dospjela potraživanja i plaćene izvanbil. obveze	1.074.251	10,1	1.175.825	10,8	1.210.806	10,8	109	103
Kratkoročni krediti	2.472.571	23,2	2.360.832	21,8	2.256.837	20,2	95	96
Dugoročni krediti	7.119.302	66,7	7.315.743	67,4	7.702.634	69,0	103	105
UKUPNO KREDITI	10.666.124	100,0	10.852.400	100,0	11.170.277	100,0	102	103

U 2014. godini dugoročni krediti su povećani za 5% ili 387 milijuna KM, kratkoročni krediti bilježe pad od 4% ili 104 milijuna KM, dok su dospjela potraživanja blago povećana za 3% ili 35 milijuna KM, što je još jedan pokazatelj pogoršanja naplativosti dospjelih kreditnih potraživanja i problema koje imaju dužnici banaka u servisiranju svojih dugova zbog djelovanja ekonomske krize. U strukturi dospjelih potraživanja 64% se odnosi na privatna poduzeća, 33% stanovništvo i 3% na ostale sektore.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 84,8% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim poduzećima na dugoročne se odnosi 50,9%.

⁴⁰ Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima upravljanja rizikom likvidnosti banaka („Službene novine Federacije BiH“, br. 46 /14).

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveći udio od 69,1% što je za 1,2 postotna boda manje u odnosu na kraj 2013. godine, a krediti su ostvarili blagi rast od 3%. Novčana sredstva su povećana za 3% ili 142 milijuna KM, a njihov udio, u odnosu na kraj 2013. godine, neznatno je smanjen (28,6% na 28,2%).

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tablici. Prelazak na novu regulativu sa 31. 12. 2011. doveo je do značajnog povećanja iznosa ukupnih kredita što je imalo utjecaja na pogoršanje pokazatelja: krediti u odnosu na depozite i uzete kredite, u odnosu na prethodna razdoblja.

U 2012. godini zabilježeno je daljnje pogoršanje pokazatelja likvidnosti, uzrokovano smanjenjem novčanih sredstava radi povećanja kreditnih aktivnosti i izmirenja dospjelih kreditnih obveza, dok je koeficijent kratkoročne financijske obveze/ukupne financijske obveze bio neznatno poboljšán radi bolje ročne strukture izvora. Povećanje depozita i novčanih sredstava u 2013. godini dovelo je do blagog poboljšanja pokazatelja. Sa 31. 12. 2014. pokazatelji su na približno istoj razini kao i na kraju 2013. godine.

- u % -

Tablica 42: Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2012.	31.12.2013.	31.12.2014.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ⁴¹ / ukupna aktiva	26,8	28,9	28,5
Likvidna sredstva / kratkoročne financ.obveze	46,2	50,6	49,1
Kratkoročne financ.obveze/ ukupne financ.obveze	68,9	67,9	69,3
Kreditni / depoziti i uzeti krediti ⁴²	88,1	86,4	84,9
Kreditni / depoziti, uzeti krediti i subordinirani dugovi ⁴³	86,8	85,3	83,9

Pokazatelj krediti u odnosu na depozite i uzete kredite je u 2013. godini, nakon pogoršanja u 2012. godini, poboljšán (sa 88,1% na 86,4%), a isti trend je nastavljen i u 2014. godini i sa 31. 12. 2014. pokazatelj je iznosio 84,9%. Kod devet banaka pokazatelj je viši od 85% (kritična razina). S jedne strane, kod ovih banaka to je rezultat strukture pasive (relativno značajan udio kapitala), a s druge strane, visokog udjela kredita u aktivi. FBA posebnu pažnju, pri on site kontrolama, usmjerava na banke kod kojih su utvrđene slabosti u ovom poslovnom segmentu, te nalaže bankama da poduzmu mjere i aktivnosti u cilju poboljšanja razine likvidnosti, te poboljšaju prakse za upravljanje izvorima sredstava, kako bi se osigurale zadovoljavajuće pozicije likvidnosti.

Banke su u 2014. godini redovno ispunjavale obvezu održavanja propisane obvezne rezerve kod Centralne banke BiH. Obvezna rezerva kao značajan instrument monetarne politike, u BiH u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora i financijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uvjetima utjecaja krize i pojačanog odljeva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 1. 10. 2008. u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima, utječe također značajno na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankarskog sektora.

Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obvezu dekadnog prosjeka od 10% (do 10. 6. 2014. godine 20%) u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevnog minimuma od 5% (do 10. 6. 2014. godine 10%) prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

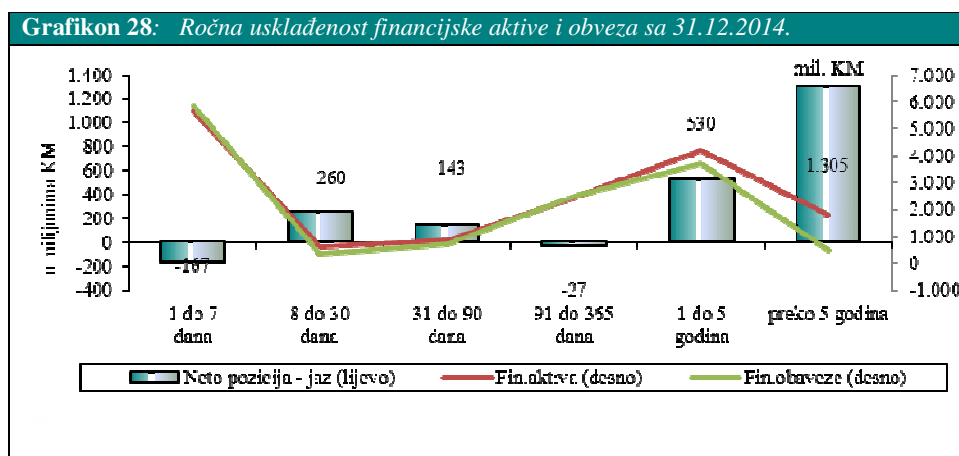
⁴¹ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga financijska sredstva s preostalim rokom dospijeca manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

⁴² Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

⁴³ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinirani dugovi, što je realniji pokazatelj.

Tablica 43: Pozicija likvidnosti - dekadni prosjek i dnevni minimum					
1	31.12.2012.	31.12.2013.	31.12.2014.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5(3/2)	6(4/3)
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	3.408.958	3.722.887	4.060.671	109	109
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč.sredst.	3.149.188	3.423.657	3.797.970	109	111
3. Kratkoročni izvori sred.(osnovica za obračun)	5.631.431	5.887.967	6.351.607	105	108
4.Iznos obveze ⁴⁴ :					
4.1. dekadni prosjek 10% od iznosa red.br. 3	1.126.286	1.177.593	635.163	105	54
4.2. dnevni minimum 5% od iznosa red.br.3	563.143	588.798	317.580	105	54
5.Ispunjenje obveze : dekadni prosjek ⁴⁵					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	2.282.672	2.545.294	3.425.485	112	135
6. Ispunjenje obveze : dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	2.586.045	2.834.859	3.480.390	110	123

Ukoliko se promatra ročna usklađenost preostalih dospijuća ukupne financijske aktive⁴⁶ i obveza, može se zaključiti da je usklađenost dobra, iako nešto lošija u odnosu na 31. 12. 2013.

Sa 31. 12. 2014. kratkoročna financijska aktiva banaka u iznosu od 9,6 milijardi KM bila je veća za 209 milijuna KM od kratkoročnih obaveza. U odnosu na kraj 2013. godine, kada je pozitivni jaz iznosio 522 milijuna KM, to je smanjenje od 313 milijuna KM ili 60,0%, a koeficijent pokrivenosti od 102,2% je i dalje na zadovoljavajućoj razini.

Kratkoročna financijska aktiva je povećana za 2,9%, a kratkoročne financijske obveze za 6,6%. U okviru kratkoročne financijske aktive najveće povećanje od 53,7% ili 205 milijuna KM zabilježeno je kod aktive za trgovinu, kod novčanih sredstava 3,2% ili 142 milijuna KM, te kod vrijednosnih papira koji se drže do dospijuća za 13,1% ili 11 milijuna KM. Pad je zabilježen kod kredita 1,9% ili 81 milijun KM i ostale financijske aktive 6,0% ili devet milijuna KM. Financijska aktiva preostalog roka dospijuća preko jedne godine je povećana za 7,9% ili 438 milijuna KM, najviše kao posljedica povećanje kredita za 7,6% ili 415 milijuna KM.

⁴⁴ U čl.1 Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka („Sl.novine F BiH“, br. 46/14) smanjen je prostotak održavanja prosječnog dekadnog minimuma likvidnosti sa 20% na 10% i visine dnevnog minimuma novčanih sredstava sa 10% na 5%.

⁴⁵ Promjene u indexima na pozicijama 4.1., 4.2., 5. i 6. su rezultat izmjene navedene u prethodnoj napomeni.

⁴⁶ Financijska aktiva iskazana je na neto osnovi (umanjena za ispravke vrijednosti).

Na strani obveza s rokom dospijeaća do jedne godine (9,4 milijarde KM), koje su povećane za 6,6% ili 580 milijuna KM, najveće povećanje se odnosi na rast depozita od 5,2% ili 436 milijuna KM, obveza po uzetim kreditima za 69,4% ili 147 milijuna KM i subordiniranih dugova za 8,3% ili dva milijuna KM. Obveze s rokom dospijeaća preko jedne godine (4,2 milijarde KM) ostale su gotovo na istoj razini.

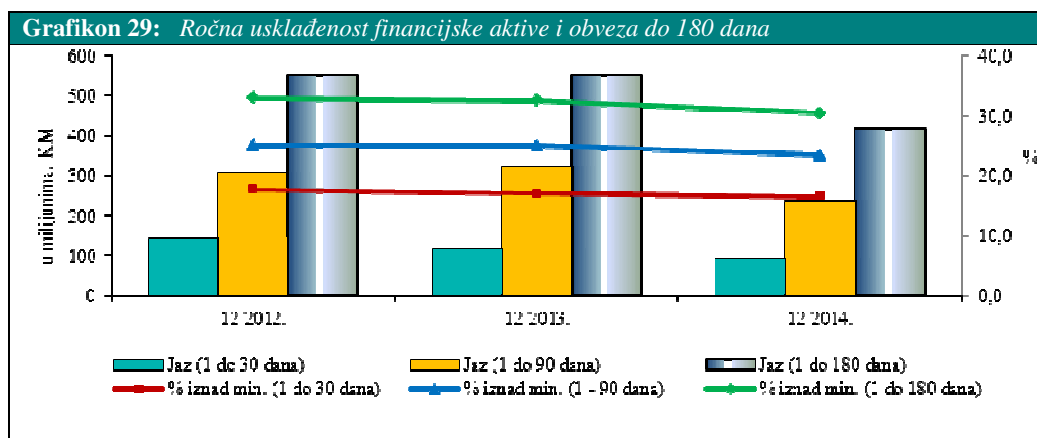
Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospijeaća stavki financijske aktive i obveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana⁴⁷.

- u 000 KM -

Tablica 44: Ročna usklađenost financijske aktive i obveza do 180 dana					
Opis	31.12.2012.	31.12.2013.	31.12.2014.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4		
I. 1-30 dana					
1. Iznos financijske aktive	5.490.582	5.924.526	6.309.132	108	106
2. iznos financijskih obveza	5.346.703	5.806.822	6.215.782	109	107
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	143.879	117.704	93.350	82	79
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	102,7%	102,0%	101,5%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	17,7%	17,0%	16,5%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos financijske aktive	6.355.017	6.809.340	7.137.846	107	105
2. iznos financijskih obveza	6.048.777	6.485.914	6.901.893	107	106
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	306.240	323.426	235.953	106	73
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	105,1%	105,0%	103,4%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	25,1%	25,0%	23,4%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos financijske aktive	7.454.731	7.812.974	8.068.361	105	103
2. iznos financijskih obveza	6.903.027	7.263.293	7.647.885	105	105
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	551.704	549.681	420.476	100	76
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	108,0%	107,6%	105,5%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	33,0%	32,6%	30,5%		

Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 31. 12. 2014. pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost financijske aktive i obveza u odnosu na propisane limite.

⁴⁷ Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka propisani su postotci za ročnu usklađenost financijske aktive i obveza: najmanje 85% izvora sredstava s rokom dospijeaća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospijeaća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospijeaća do 90 dana u plasmane s rokom dospijeaća do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospijeaća do 180 dana u plasmane s rokom dospijeaća do 180 dana.

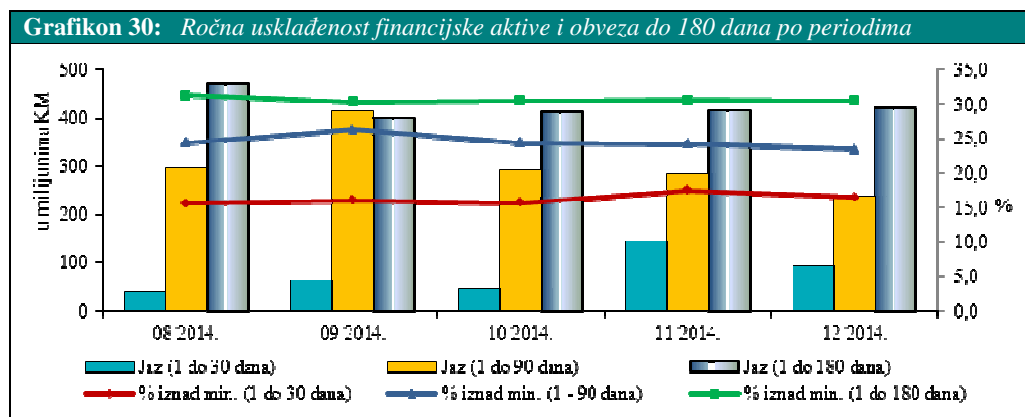
U prethodne dvije godine (2012. godine i 2013. godine) bio je prisutan trend poboljšanja ročne usklađenosti, sa 31. 12. 2012. finansijska aktiva bila je veća od finansijskih u sva tri intervala dospjeća, uz nešto veće poboljšanje pozicija likvidnosti u intervalu do 90 i do 180 dana, dok je pozitivni jaz u intervalu do 30 dana bio ipak nešto manji u odnosu na 31. 12. 2011. Ostvareni postotci ročne usklađenosti su bili iznad propisanog minimuma, i to za 17,7% u prvom intervalu, 25,1% u drugom i 33,0% u trećem intervalu.

Sa 31. 12. 2013. ostvareni postotci ročne usklađenosti su u sva tri intervala skoro isti kao na kraju 2012. godine i dalje su znatno iznad propisanog minimuma, i to u prvom intervalu za 17,0%, u drugom za 25,0% i u trećem intervalu za 32,6%.

Sa 31. 12. 2014. ostvareni postotci ročne usklađenosti su nešto niži nego na kraju 2013. godine, zbog smanjenja jaza po osnovi većeg povećanja finansijskih obveza od povećanja finansijske aktive, najvećim dijelom po osnovi rasta depozita i obveza po uzetim kreditima u drugom i trećem intervalu, dok je rast finansijske aktive najvećim dijelom ostvaren po osnovi rasta novčanih sredstava i aktive za trgovinu.

Ostvareni postotci ročne usklađenosti, iako nešto niži nego na kraju 2013. godine, su i dalje znatno iznad propisanog minimuma, i to u prvom intervalu za 16,5%, u drugom za 23,4% i u trećem intervalu za 30,5%.

U narednom grafikonu daje se trend ročne usklađenosti finansijske aktive i obveza u razdoblju kolovoz-prosinac 2014. godine, po vremenskim intervalima i ostvarenim postotcima usklađenosti u odnosu na zakonom propisane minimalne standarde.

Na temelju svih iznesenih pokazatelja likvidnost bankovnog sustava u F BiH i dalje se ocjenjuje zadovoljavajućom. Međutim, kako je ovaj segment poslovanja i razina izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte financijske krize na BiH i utjecaj na bankarski sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane, zbog loše ročne strukture depozita, te otplate dospjelih kreditnih obveza i znatno manjeg zaduživanja kod međunarodnih financijskih institucija, što je u proteklim godinama bio najkvalitetniji izvor financiranja banaka s aspekta ročnosti, a s druge strane, zbog slabijeg priljeva likvidnih sredstava zbog pada naplativosti kredita, treba istaknuti kako će u narednom razdoblju banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obaveza na vrijeme, a na temelju kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uvjetima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvješća i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i da li postupaju u skladu s usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilance i izvanbilance

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilančnim i izvanbilančnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih tečajeva i/ili neusklađenosti razine aktive, pasive i izvanbilančnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno s kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznosnih načela kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja utjecaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka⁴⁸ kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na temeljni kapital banke⁴⁹.

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i razinu izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvješćivati FBA. Na temelju kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvješća, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcioniра kao valutni odbor, gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 31. 12. 2014. na razini bankovnog sustava u valutnoj strukturi aktive banaka udio stavki u stranim valutama iznosio je 11,4% ili 1,8 milijardi KM (na kraju 2013. godine 12,6% ili 1,9 milijardi KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je udio obveza u stranoj valuti znatno veći i iznosi 44,2% ili 7,1 milijardu KM (na kraju 2013. godine 46,7% ili 7,2 milijarde KM).

⁴⁸ "Službene novine F BiH", br. 48/12 – Pročišćeni tekst.

⁴⁹ Člankom 7. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% temeljnog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

U sljedećoj tablici daje se struktura i trend financijske aktive i obveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu i ukupno.

-u milijunima KM-

Tablica 45: Devizna usklađenost financijske aktive i obveza (EURO i ukupno) ⁵⁰										
Opis	31.12.2013.				31.12.2014.				INDEKS	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Uio %	Iznos	Udio %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Financijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	996	13,0	1.516	18,0	960	12,6	1.385	16,7	96	91
2. Krediti	40	0,5	44	0,5	38	0,5	41	0,5	95	93
3. Krediti s val. klauzulom	6.285	82,2	6.465	76,9	6.301	83,0	6.449	77,9	100	100
4. Ostalo	332	4,3	386	4,6	295	3,9	409	4,9	89	106
Ukupno (1+2+3+4)	7.653	100,0	8.411	100,0	7.594	100,0	8.284	100,0	99	98
<i>II. Financijske obveze</i>										
1. Depoziti	5.345	72,6	5.990	74,7	5.363	72,5	5.975	74,4	100	100
2. Uzeti krediti	986	13,4	994	12,4	949	12,8	954	11,9	96	96
3. Dep. i kred. s val. klauz.	798	10,9	798	9,9	882	11,9	882	11,0	111	111
4. ostalo	226	3,1	237	3,0	209	2,8	216	2,7	92	91
Ukupno (1+2+3+4)	7.355	100,0	8.019	100,0	7.403	100,0	8.027	100,0	101	100
<i>III. Izvanbilanca</i>										
1. Aktiva	80		80		78		78			
2. Pasiva	255		359		50		109			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	122		113		219		226			
%	6,6%		6,1%		12,3%		12,7%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	23,4%		23,9%		17,7%		17,3%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u financijskoj aktivi⁵¹ dominantan je udio EURO od 70,4%, što je neznatno više od udjela 31. 12. 2013. (70,3%), zbog blažeg smanjenja nominalnog iznosa sa 1,36 milijardi KM na 1,29 milijardi KM. Udio EURO u obvezama od 91,3% je nešto više nego na kraju 2013. godine, uz pad nominalnog iznosa za 36 milijuna KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kreditni) i obveza⁵², koji je posebno značajan u aktivi (77,8% ili 6,5 milijardi KM) i približno je na istoj razini kao i 31. 12. 2013. (76,9% ili 6,5 milijardi KM). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 22,2% ili 1,8 milijardi KM sa strukturom: stavke u EURO 15,6% ili 1,3 milijarde KM i ostale valute 6,5% ili 0,5 milijardi KM (na kraju 2013. godine ostale stavke u EURO imale su udio od 16,3% ili 1,4 milijarde KM). Od ukupnih neto kredita (10 milijardi KM), cca 64,4% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (97,7%).

Na strani izvora, struktura financijskih obveza uvjetuje i determinira strukturu stavki financijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obvezama (osam milijardi KM) najveći udio od 81,2% ili 6,5 milijardi KM imaju stavke u EURO (najviše depoziti), dok je udio i iznos indeksiranih

⁵⁰ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

⁵¹ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio financijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, financijska aktiva se do 31.12.2011. iskazivala po neto načelu, odnosno umanjena za rezerve za kreditne gubitke, dok se sa prelaskom na novu metodologiju izračuna umanjena stavki financijske aktive u skladu sa MRS, od 31.12.2011., iskazuje umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obveze.

⁵² U cilju zaštite od promjena deviznog tečaja banke ugovaraju određene stavke aktive (kreditni) i obveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

obveza minimalan i iznosi 11,0% ili 0,9 milijardi KM (na kraju 2013. godine udio obveza u EURO bio je 81,8% ili 6,5 milijardi KM, a indeksiranih obveza 9,9% ili 0,8 milijardi KM).

Promatrano po bankama i ukupno na razini bankovnog sustava F BiH može se konstatirati da se izloženost banaka i sustava FX riziku u 2014. godini kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 31. 12. 2014. dugu deviznu poziciju imalo je 15 banaka, a kratku poziciju dvije banke. Na razini sustava iskazana je duga devizna pozicija od 12,7% ukupnog temeljnog kapitala banaka, što je za 17,3 postotna boda manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO, kao i ukupna, iznosila je 12,3% što je za 17,7 postotnih bodova manje od dozvoljene, pri čemu su stavke financijske aktive bile veće od financijskih obveza (neto duga pozicija).

Iako u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su se pridržavati propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te dnevno upravljati ovim rizikom sukladno usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Bankarski sektor Federacije BiH u razdoblju provođenja reformi je dostigao zavidnu razinu i predstavlja najrazvijeniji i najsnažniji dio financijskog i ukupnog ekonomskog sustava F BiH. Naredne aktivnosti trebaju biti usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktualnim stresnim uvjetima, te njegov daljnji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uvjetovani stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sustava, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduvjet za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi poticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor gospodarstva i stanovništva.

U cilju dodatnog jačanja otpornosti banaka u Federaciji BiH na potencijalno moguće oštrije krizne situacije, FBA je početkom 2013. godine donijela Odluku o privremenom ograničenju i minimalnim uvjetima za isplatu dividendi, diskrecijskih bonusa i otkup vlastitih dionica od strane banaka, čime je isplata dividendi vezana za postojanje kapitalnog zaštitnog amortizera u iznosu od 2,5% u odnosu na propisanu minimalnu stopu adekvatnosti kapitala i stopu temeljnog kapitala banaka u odnosu na rizičnu aktivu. U svibnju 2014. godine po usvajanju nove Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti, prestala je da važi ova privremena Odluka, a zahtjevi privremene Odluke su uključeni u novu Odluku. Novom Odlukom su osim kvantitativnog i strukturalnog jačanja regulatornih zahtjeva za kapital, uveli i dodatni kapitalni zahtjevi: kapitalna poluga 6%, konzervacijski tampon za pokriće povećanih gubitaka za slučaj krize (u visini 2,5%). Sukladno novoj Odluci, FBA u slučaju potrebe može posebnom odlukom propisati i druge specifične tampone za protucikličnu zaštitu i sistemski rizik, koje bi morao činiti temeljni kapital iznad minimalnog propisanog.

Polazeći od činjenice da postojeća ročna struktura depozita, kao najvećeg izvora financiranja banaka u F BiH, kod većeg broja banaka postaje sve više limitirajući faktor kreditnog rasta, te da se banke suočavaju s problemom kako osigurati kvalitetnije izvore u smislu ročnosti, FBA je u lipnju 2014. godine izmijenila i dopunila postojeće propise o likvidnosti. Cilj izmjene propisa primarno je u funkciji poticanja kreditnog rasta, prije svega kreditiranja realnog sektora, a efekti se očekuju u narednom razdoblju.

U 2014. godini Agencija je, također, donijela podzakonske akte vezano za primjenu Zakona o zaštiti žiranata u Federaciji Bosne i Hercegovine i Zakona o zaštiti korisnika financijskih usluga u Federaciji

Bosne i Hercegovine, čime se zaokružio regulatorni okvir za adekvatnu primjenu navedenih Zakona.

Agencija za bankarstvo FBiH će u narednom razdoblju:

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za prevladavanje i ublažavanje efekata globalne financijske krize na bankarski sektor u F BiH;
- nastaviti s provođenjem aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnoj razini;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvješća i kontrolama na licu mjesta sa težištem na kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da bi supervizija bila još efikasnija i u tom smislu:
 - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe nadprosječan rast aktive i smanjenje koeficijenta adekvatnosti kapitala,
 - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti u kojima je koncentriran veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,
 - nastaviti sistematsko praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i unapređivati suradnju s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
 - raditi, kao i do sada, na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva kao dio priprema za priključivanje BiH Europskoj uniji,
 - pregledati i redovito ažurirati plan za izvanredne situacije u sklopu pripreme za krizu,
 - razviti i implementirati alat „Sustav ranog upozorenja“ (SRU) u svrhu rane identifikacije financijskih i operativnih neefikasnosti i/ili negativnih trendova u poslovanju banaka,
 - nadzirati usklađenost banaka sa zakonima i podzakonskim aktima i primijenjene prakse u bankama u segmentu zaštite korisnika financijskih usluga i žiranata,
 - uspostavljati i širiti suradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru F BiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije,
 - nastaviti suradnju sa ECB-om i EBA-om u pravcu potpisivanja međusobnih memoranduma i razmjene informacija u nadzoru banaka, te za međunarodnim financijskim institucijama MMF, SB, EBRD-om i dr.
 - unapređivati suradnju s Udruženjem banaka BiH po svim segmentima bankarskog poslovanja, organizirati savjetovanja i pružati stručnu pomoć u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, unapređivati suradnju po pitanju stručnog osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka, uvođenju novih proizvoda, naplati potraživanja i potpuno se uključivati u gradnju i funkcioniranje jedinstvenog registra neurednih dužnika - pravnih i fizičkih osoba, s dnevnom ažurnosti podataka.
- kontinuirano operativno usavršavati informacijski sustav koji će omogućiti što ranije upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
- ubrzati okončanje postupaka likvidacije na temelju zaključka Upravnog odbora.

Također je potrebno i daljnje snažnije angažiranje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji Programa mjera za ublažavanje posljedica globalne ekonomske krize i unapređenja poslovnog ambijenta, prihvaćenog od strane Ekonomsko socijalnog vijeća za teritorij F BiH u prosincu 2008. godine, te sukladno dokumentu Vlade F BiH;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na razini države;

- kreiranju i dogradnji regulative za finansijski sektor koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje banaka, a posebno na pripremi i usvajanju novog Zakona o bankama i zakonskog okvira za sanaciju banaka;
- ubrzavanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se isti brže približavao razini ostvarenoj u monetarnom i bankarskom sektoru;
- pripremi i usvajanju Zakona o kompanijama za upravljanje imovinom;
- pripremanju za kreiranje zakonske regulative za bankarski sektor i finansijski sustav polazeći i od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva;
- uspostavljanju posebnih sudskih odjela za gospodarstvo;
- uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
- kreiranje i donošenje mjera u cilju rješavanja ili ublažavanja problema prezaduženih osoba;
- donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najbitniji dio sustava, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrirati na:

- potpunu posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te obrani od utjecaja krize koja je u sadašnjim uvjetima najveća opasnost za banke i za realni sektor gospodarstva i stanovništva;
- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje razine solventnosti razmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, a u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima;
- jačanje sustava internih kontrola i funkcije unutarnje revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obveza i uloge;
- unapređenju sustava ranog prepoznavanja kvarenja kreditnog portfelja i efikasnijim mjerama za rješavanje nekvalitetnih kredita;
- aktivno sudjelovanje u implementaciji mjera na rješavanju problema prezaduženosti pojedinaca, finansijskoj konsolidaciji gospodarskih društava;
- implementaciji zakona i podzakonskih akata u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga i žiradata;
- pripremi i ažuriranju svojih planova izvanrednih mjera;
- redovito, ažurno i točno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinstvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

Broj: U.O.-69-4 /15
Sarajevo, 31.3.2015.

PRILOZI

PRILOG 1.....	Osnovni podaci o bankama u F BiH
PRILOG 2.....	Zakonski okviri za rad Agencije za bankarstvo F BiH i banaka u F BiH
PRILOG 3.....	Bilanca stanja banaka u F BiH po shemi FBA
PRILOG 4.....	Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u F BiH
PRILOG 5.....	Štednja stanovništva u bankama u F BiH
PRILOG 6.....	Izvešće o klasifikaciji aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki u bankama u F BiH
PRILOG 7.....	Račun dobiti i gubitka banaka u F BiH po shemi FBA
PRILOG 8.....	Izvešće o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u F BiH
PRILOG 9.....	Podaci o zaposlenim u bankama u F BiH

PRILOG 1

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 31.12.2014.

Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Direktor
1	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/278-520, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
3	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	070/340-341, fax:036/444-235	DRAGAN KOVAČEVIĆ
4	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032/448-400, fax:448-501	SUVAD IBRANOVIĆ
6	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Ibrahima Mržljaka 3	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
7	MOJA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg međunarodnog prijateljstva br. 25	033/586-870, fax:586-880	MIRZA HUREM
8	NLB BANKA dd - TUZLA	Tuzla	Maršala Tita 34	035/259-259, fax:250-596	Privr.direktor - IZTOK GORNIK
9	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:664-175	ADNAN BOGUNIĆ
10	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Franca Lehara bb	033/250-950, fax:250-971	EDIN HRNJICA
11	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb.	033/755-010, fax: 213-851	KARLHEINZ DOBNIGG
12	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Igmanska 1	033/724-930, fax: 668-952	SALKO SELMAN
13	SBERBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Andela Zvizdovića 1	033/295-601, fax:263-832	EDIN KARABEG
14	SPARKASSE BANK dd BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne br. 7	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
15	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:312-121	IVAN VLAHO
16	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	SENAD REDŽIĆ
17	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13	033/280-100, fax: 663-399	MIRZET RIBIĆ
18	ZIRAATBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dženetića Čikma br. 2	033/252-230, fax: 252-245	ALI RIZA AKBAŞ

PRILOG 2

**PRAVNI OKVIR ZA RAD AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BiH,
BANAKA, MIKROKREDITNIH ORGANIZACIJA I LEASING DRUŠTAVA U
FEDERACIJI BiH**

I. PROPISI VEZANI ZA USTROJ AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BiH

Zakon o Agenciji za bankarstvo Federacije BiH (“Službene novine FBiH”, br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06, 48/08, 34/12 i 77/12),
 - Statut Agencije za bankarstvo Federacije BiH (“Službene novine FBiH”, broj: 42/04),
 - Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu Agencije za bankarstvo Federacije BiH (“Službene novine FBiH”, br. 46/09, 32/10, 65/12, 88/12, 60/13, 23/14-pročišćeni tekst).

II. PROPISI VEZANI ZA NADLEŽNOST POSLOVANJA AGENCIJE

Zakoni

1. Zakon o bankama (“Službene novine F BiH”, br. 39/98, 32/00, 48/01, 27/02, 41/02, 58/02, 13/03, 19/03, 28/03 i 66/13),
2. Zakon o mikrokreditnim organizacijama (“Službene novine FBiH”, broj: 59/06),
3. Zakon o udrugama i fondacijama („Službene novine FBiH“, broj: 45/02)
4. Zakon o leasingu („Službene novine FBiH", br. 85/08 i 39/09, 65/13),
5. Zakon o Razvojnoj banci Federacije BiH (“Službene novine FBiH”, broj: 37/08),
6. Zakon o osiguranju depozita u BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 20/02, 18/05, 100/08 i 75/09, 57/13),
7. Zakon o deviznom poslovanju (“Službene novine FBiH”, broj: 47/10),
8. Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti (“Službeni glasnik BiH“, broj: 53/09).
9. Zakon o zaštiti korisnika finansijskih usluga (“Službene novine FBiH”, broj 31/14 – stupio na snagu 1.5.2014., a primjenjuje se od 1.11.2014.)

Odluke i upute Agencije za bankarstvo vezano za rad banaka

1. Odluka o minimalnim standardima upravljanja informacijskim sustavima u bankama BiH („Službene novine FBiH“, broj: 1/12),
2. Odluka o minimalnim standardima upravljanja eksternalizacijom („Službene novine FBiH“, broj: 1/12),
3. Odluka o obliku izvješća koje banke dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, br. 110/12 i 15/13, 46/14, 62/14),
4. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje koncentracijom rizika banaka (“Službene novine FBiH”, broj: 48/12-pročišćeni tekst),
5. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka (“Službene novine FBiH”, broj 48/12-pročišćeni tekst,- prestao sa važi 2014.god.),
6. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti (“Službene novine FBiH”, broj: 46/14- stupila na snagu 19.6.2014.)
7. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka (“Službene novine FBiH”, broj: 48/12-pročišćeni tekst),
8. Odluka o minimumu opsega, oblika i sadržaja programa i izvješća o ekonomsko-financijskoj reviziji banaka (“Službene novine FBiH”, broj: 48/12-pročišćeni tekst),

9. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite (“Službene novine FBiH”, broj: 48/12-pročišćeni tekst),
10. Odluka o utvrđivanju tarife naknada Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj: 48/12-pročišćeni tekst),
11. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti (“Službene novine FBiH”, broj: 48/12),
12. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka (“Službene novine FBiH”, broj:48/12-pročišćeni tekst i 110/12, 46/14) ,
13. Odluka o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine FBiH“, broj: 85/11-pročišćeni tekst i 33/12-ispravka i 15/13) ,
14. Odluka o uvjetima i načinu postupanja banke po prigovoru klijenta („Službene novine FBiH“, broj: 32/10),
15. Odluka o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obveza fizičkih i pravnih osoba u bankama („Službene novine FBiH“, br. 2/10, 86/10, 1/12 i 111/12 i 1/14),
16. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje operativnim rizikom u bankama („Službene novine FBiH“, br. 6/08 i 40/09),
17. Kriteriji za interno rangiranje banaka od strane Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (“Službene novine FBiH”, br. 3/03 i 6/03 ispr.),
18. Odluka o izvješćivanju o nesolidnim komitentima koji se smatraju specijalnim kreditnim rizikom banaka (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
19. Odluka o uvjetima kada se banka smatra nesolventnom (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
20. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje kreditnih aktivnosti banaka (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03, 23/14),
21. Odluka o minimalnim standardima za poslovanje s osobama povezanim s bankom (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
22. Odluka o superviziji banaka i postupcima Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
23. Odluka o minimalnim standardima unutarnje i vanjske revizije u bankama (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
24. Odluka o postupku za utvrđivanje potraživanja i raspodjele aktive i pasive prilikom likvidacije banaka (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
25. Odluka o minimalnim standardima sustava interne kontrole u bankama (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
26. Odluka o obračunu kamata i naknada za neaktivne račune (“Službene novine F BiH”, broj: 7/03),
27. Odluka o visini i uvjetima dodjele kredita zaposlenicima banke (“Službene novine FBiH”, br. 7/03 i 83/08),
28. Odluka o izjavi o imovinskom stanju (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03) ,
29. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje tržišnim rizicima u bankama („Službene novine FBiH“, br. 55/07, 81/07, 6/08, 52/08 i 79/09).
30. Odluka o privremenom ograničenju i minimalnim uvjetima za isplatu dividendi, diskrecijskih bonusa i otkup vlastitih dionica od strane banaka („Službene novine FBiH“, broj: 15/13) ,
31. Uputa za licenciranje i druge suglasnosti Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj: 1/14 - pročišćeni tekst) ,
32. Uputa o izmijenjenom načinu formiranja, evidentiranja i izvještajnog iskazivanja rezervi za kreditne gubitke (prosinac 2011, siječanj 2013),
33. Uputa o načinu izvješćivanja privremenog upravnika o poslovanju banke pod privremenom upravom (19.7.2013.),
34. Uputa o formi i načinu dodatnog izvješćivanja banaka pod privremenom upravom

- (19.7.2013.),
35. Uputa o načinu izvješćivanja likvidacijskog upravnika o provođenju likvidacije u banci (19.7.2013.),
 36. Odluka o savjesnom postupanju članova organa banke („Službene novine FBiH, broj: 60/13),
 37. Odluka o procjeni članova organa banke („Službene novine FBiH“, broj: 60/13),
 38. Odluka o politici i praksi naknada zaposlenicima u banci („Službene novine FBiH“, broj: 60/13),
 39. Odluka o minimalnim standardima za obavljanje mjenjačkih poslova („Službene novine FBiH“, broj: 95/13 i 99/13),
 40. Odluka o postupku kontrole obavljanja mjenjačkih poslova („Službene novine FBiH“, broj: 95/13),
 41. Odluka o uvjetima i načinu obavljanja platnog prometa s inozemstvom („Službene novine FBiH“, broj: 95/13),
 42. Odluka o postupku kontrole deviznog poslovanja u banci-platni promet („Službene novine FBiH“, broj: 95/13).
 43. Odluka o uvjetima i načinu postupanja banke, mikrokreditne organizacije i leasing društva po prigovoru klijenta („Službene novine FBiH“, br. 23/14, 62,14),
 44. Odluka o uvjetima za procjenu i dokumentiranje kreditne sposobnosti („Službene novine FBiH“, broj: 23/14),
 45. Odluka o privremenim mjerama za tretman kreditnih obaveza klijenata banaka koji su pogođeni elementarnim nepogodama („Službene novine FBiH“, broj: 55/14)

Odluke i upute Agencije za bankarstvo vezano za rad mikrokreditnih organizacija

1. Odluka o uvjetima i postupku izdavanja i oduzimanja dozvole za rad i drugih suglasnosti mikrokreditnim organizacijama („Službene novine FBiH“, br. 27/07 i 46/11),
2. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad i suglasnosti za stjecanje vlasničkih udjela ulaganjem i prijenosom imovine mikrokreditne fondacije („Službene novine FBiH“, broj: 27/07),
3. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad mikrokreditnoj fondaciji nastaloj promjenom oblika mikrokreditne organizacije („Službene novine FBiH“, broj: 27/07),
4. Odluka o nadzoru poslovanja mikrokreditnih organizacija („Službene novine FBiH“, broj: 27/07),
5. Odluka o obliku i sadržaju izvješća koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH i rokovima izvještavanja („Službene novine FBiH“, broj: 27/07 i 110/12 i 15/13),
6. Odluka o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija („Službene novine FBiH“, broj: 27/07),
7. Odluka o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije („Službene novine FBiH“, broj: 27/07),
8. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite („Službene novine FBiH“, br. 27/07, 46/09 , 46/11, 48/12 - prečišćeni tekst, 23/14),
9. Odluka o uvjetima i načinu postupanja mikrokreditne organizacije po prigovoru klijenta („Službene novine Federacije BiH“, broj: 32/10),
10. Odluka o naknadama koje se za rad mikrokreditne organizacije plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH („Službene novine FBiH“, broj: 46/11),
11. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti mikrokreditnih organizacija na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti („Službene novine

- FBiH”, broj: 48/12),
12. Uputa za izračunavanje i ponderirane i efektivne kamatne stope,
 13. Uputa za izračunavanje prilagođenog povrata na aktivu,
 14. Uputa za izračunavanje pokazatelja operativne efikasnosti,
 15. Uputa za izradu izvješća MKO.
 16. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje kreditnih aktivnosti mikro kreditnih organizacija i procjenu kreditne sposobnosti („Službene novine FBiH“, broj: 23/14),

Odluke Agencije za bankarstvo vezano za rad leasing društava

1. Odluka o obliku i sadržaju izvješća koje leasing društva dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH i rokovima izvješćivanja („Službene novine FBiH“, br. 46/09, 48/12 i 110/12),
2. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje i oduzimanje dozvole za obavljanje poslova leasinga („Službene novine FBiH“, broj:46/09),
3. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje i oduzimanje suglasnosti leasing društvu („Službene novine FBiH“, br. 46/09 i 46/11),
4. Odluka o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope za ugovor o finansijskom leasingu („Službene novine FBiH“, broj: 46/09),
5. Odluka o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanja leasing naknade po ugovoru o operativnom leasingu („Službene novine FBiH“, broj: 46/09 i 48/12),
6. Odluka o minimalnoj visini i načinu formiranja, upravljanja i održavanja rezervi za gubitke i upravljanje rizicima leasing društva („Službene novine FBiH“, broj: 46/09),
7. Odluka o nadzoru leasing društva („Službene novine FBiH“, broj: 46/09),
8. Odluka o naknadama koje leasing društva plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, br. 46/09 i 46/11),
9. Odluka o uvjetima i načinu postupanja leasing društva po prigovoru korisnika leasing usluga („Službene novine FBiH“, broj: 48/12),
10. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti leasing društava na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti („Službene novine FBiH“, broj: 48/12),
11. Uputa za izradu izvješća leasing društva (31.1.2013.).
12. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje financiranja putem leasing ugovora i procjenu kreditne sposobnosti („Službene novine FBiH“, broj: 46/14)

Odluke i upute Agencije za bankarstvo vezano za rad ombudsmana za bankovni sustav

1. Pravila postupanja ombudsmana za bankovni sustav („Službene novine FBiH“, broj: 62/14)
2. Odluka o uvjetima i načinu postupanja po zahtjevu žiranta za oslobađanje od obaveze jamstva („Službene novine FBiH“, broj: 23/14, 62/14),
3. Odluka o minimalnim zahtjevima u pogledu sadržaja, razumljivosti i dostupnosti općih i posebnih uvjeta poslovanja davatelja finansijskih usluga („Službene novine FBiH“, broj: 62/14)

Ostali propisi:***Razvojna Banka FBiH***

1. Uredba o kriterijima i načinu vođenja nadzora nad poslovanjem Razvojne banke FBiH, (“Službene novine FBiH”, br. 57/08, 77/08 i 62/10),
2. Odluka o utvrđivanju visine naknada za obavljanje nadzora nad radom Razvojne banke FBiH, (“Službene novine FBiH”, broj: 65/09).

Devizno poslovanje

1. Pravilnik o postupku otvaranja i vođenja deviznih računa i deviznih štednih uloga rezidenata u banci (“Službene novine FBiH”, broj: 56/10),
2. Pravilnik o uslovima i načinu otvaranja, vođenja i zatvaranja računa nerezidenata u banci (“Službene novine FBiH”, broj: 56/10),
3. Pravilnik o načinu, rokovima i obrascima izvješćivanja o kreditnim poslovima s inozemstvom (“Službene novine FBiH”, broj 79/10),
4. Odluka o iznošenju strane gotovine i čekova (“Službene novine FBiH”, broj: 58/10),
5. Odluka o uvjetima i načinu obavljanja mjenjačkih poslova (“Službene novine FBiH”, broj: 58/10 i 49/11),
6. Odluka o uvjetima za izdavanje odobrenja za otvaranje deviznog računa u inozemstvu (“Službene novine F BiH”, broj: 58/10),
7. Odluka o plaćanju, naplati i prijenosu u devizama i stranoj gotovini (“Službene novine FBiH”, broj: 58/10),
8. Odluka o načinu i uvjetima pod kojima rezidenti u poslovanju s nerezidentima mogu primiti naplatu ili izvršiti plaćanje u stranoj gotovini i gotovini u konvertibilnim markama (“Službene novine FBiH”, broj: 58/10),
9. Instrukcija o strukturi i upotrebi Međunarodnog broja bankovnog računa (IBAN) (“Službene novine FBiH”, broj: 4/07).

Sprječavanje pranja novca

1. Pravilnik o procjeni rizika, podacima, informacijama, dokumentaciji, metodama identifikacije i ostalim minimalnim pokazateljima neophodnim za efikasnu provedbu odredbi Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti („Službeni glasnik BiH“, broj: 93/09),
2. Uputa o načinu popune obrazaca i elektroničkog unosa podataka za prijavu novčanih transakcija od strane obveznika („Službeni glasnik BiH“, broj 22/11).

III. OSTALI ZAKONI I PROPISI FBiH

1. Zakon o obveznim odnosima (“Službeni list RBiH” broj 2/92, 13/93 i 13/94, „Službene novine FBiH“, broj 29/03 i 42/11),
2. Zakon o platnim transakcijama (“Službene novine FBiH”, broj 32/00 i 28/03),
 - 2.1. Uputa o načinu na koji je banka obvezna izvješćivati komitente-trezore i izvanproračunske fondove (“Službene novine FBiH”, broj 55/00 i 2/01),
 - 2.2. Uputa o formi i sadržaju naloga za plaćanje i procedurama za izvršavanje platnih transakcija (“Službene novine FBiH”, broj 55/00, 2/01, 45/02, 7/04 i 11/04),
 - 2.3. Uputa o otvaranju i zatvaranju računa za obavljanje platnih transakcija i vođenje evidencije (“Službene novine FBiH”, broj 55/00, 61/05 i 62/11),

- 2.4. Uputa o obavezi banke prilikom otvaranja bankovnog računa za obavljanje unutarnjih platnih transakcija (“Službene novine FBiH”, br. 56/00, 9/01, 28/01 i 46/03),
- 2.5. Uputa o uspostavljanju Jedinstvenog registra imatelja računa u komercijalnim bankama, te sadržaja i načinu vođenja registra računa u Federacije BiH (“Službene novine FBiH”, broj: 14/01),
- 2.6. Instrukcija o strukturi računa za obavljanje platnih transakcija (“Službene novine FBiH”, broj 52/00),
- 2.7. Instrukcija o načinu plaćanja na i sa blokiranih računa, koji se vode u Zavodu za platni promet FBiH (“Službene novine FBiH”, broj 2/01 i 46/03),
3. Zakon o prestanku važenja Zakona o unutarnjem platnom prometu („Službene novine FBiH“, broj 56/04),
4. Zakon o čeku (“Službene novine FBiH”, broj 32/00),
5. Zakon o mjenici (“Službene novine FBiH”, broj 32/00 i 28/03),
6. Zakon o visini stope zatezne kamate (“Službene novine FBiH”, broj 27/98 i 51/01, 28/13),
7. Zakon o visini stope zatezne kamate na neizmirena dugovanja (“Službene novine FBiH”, broj 56/04, 68/04, 29/05 i 48/11, 28/13),
8. Zakon o visini stope zatezne kamate na javne prihode (“Službene novine FBiH”, broj 48/01, 52/01 i 42/06),
9. Zakon o gospodarskim društvima (“Službene novine FBiH” broj 23/99, 45/00, 2/02, 6/02, 29/03, 68/05, 91/07, 84/08, 88/8-ispr., 7/09-ispr. i 63/10, 75/13),
10. Zakon o preuzimanju dioničkih društava („Službene novine FBiH“, broj 7/06),
11. Zakon o registraciji poslovnih subjekata u FBiH (“Službene novine FBiH”, broj 27/05, 68/05 i 43/09),
12. Zakon o javnim poduzećima („Službene novine FBiH“, broj 8/05, 81/08, 22/09 i 109/12),
13. Zakon o likvidacijskom postupku (“Službene novine FBiH”, broj 29/03),
14. Zakon o stečajnom postupku (“Službene novine FBiH”, broj 29/03, 32/04 i 42/06),
15. Zakon o dugu, zaduživanju i garancijama u FBiH („Službene novine FBiH“, broj 86/07, 24/09 i 44/10) ,
 - 15.1. Pravilnik o evidenciji vanjskog duga u FBiH (“Službene novine FBiH”, broj 14/08),
 - 15.2. Pravilnik o potrebnoj dokumentaciji za izdavanje prethodnog odobrenja kantonu, općini ili gradu za zaduživanje i izdavanje garancije po osnovu unutrašnjeg duga (“Službene novine FBiH”, broj 14/08),
 - 15.3. Pravilnik o pratećoj dokumentaciji i informacijama neophodnim u proceduri donošenja odluke o izdavanju garancije FBiH i procentu premije i provizije za izdavanje garancija (“Službene novine FBiH”, broj 14/08),
 - 15.4. Pravilnik o evidenciji garancija u FBiH (“Službene novine FBiH”, broj 14/08),
 - 15.5. Odluka o uslovima i procedurama emisije obveznica FBiH (“Službene novine FBiH”, broj 31/12),
 - 15.6. Odluka o uslovima i procedurama emisije trezorskih zapisa FBiH (“Službene novine FBiH”, broj 88/12),
16. Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH (“Službene novine FBiH”, broj 83/09),
17. Zakon o klasifikaciji djelatnosti u FBiH (“Službene novine FBiH”, broj 64/07 i 80/11),
18. Zakon o klasifikaciji zanimanja u FBiH (“Službene novine FBiH”, broj 111/12),
 - 18.1. Odluka o standardnoj klasifikaciji zanimanja u FBiH (“Službene novine FBiH”, broj 40/04, 26/09 i 40/09),
19. Zakon o tržištu vrijednosnih papira (“Službene novine FBiH”, broj 85/08 i 109/12),
20. Zakon o registru vrijednosnih papira (“Službene novine FBiH”, broj 39/98, 36/99 i 33/04),
21. Zakon o komisiji za vrijednosne papire (“Službene novine FBiH” broj 39/98, 36/99 i 33/04),
22. Zakon o radu (“Službene novine FBiH”, broj 43/99, 32/00 i 29/03),
23. Zakon o vijeću zaposlenika (“Službene novine FBiH”, broj 38/04),
24. Zakon o zapošljavanju stranaca (“Službene novine FBiH”, broj 111/12),
25. Zakon o investicijskim fondovima (“Službene novine FBiH”, broj 85/08),

26. Zakon o društvima za upravljanje fondovima i investicijskim fondovima (“Službene novine FBiH”, broj 41/98, 36/99, 36/00, 27/02, 44/02, 50/03 i 70/04),
27. Zakon o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju (“Službene novine FBiH”, broj 24/05 i 36/10),
28. Zakon o posredovanju u privatnom osiguranju (“Službene novine FBiH”, broj 22/05 i 8/10),
29. Zakon o poreznoj upravi Federacije BiH (“Službene novine FBiH”, broj 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 29/11 i 27/12, 7/13),
30. Zakon o porezu na dobit (“Službene novine FBiH”, broj 97/07, 14/08-isp. i 39/09),
31. Zakon o porezu na dohodak (“Službene novine FBiH”, broj 10/08, 9/10 i 44/11, 7/13, 65/13),
32. Zakon o doprinosima (“Službene novine FBiH”, broj 35/98, 54/00, 16/01, 37/01, 1/02, 17/06 i 14/08),
33. Zakon o naplati i djelomičnom otpisu dospjelih, a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje (“Službene novine FBiH”, broj 25/06 i 57/09),
34. Zakon o Jedinstvenom sustavu registracije kontrole i naplate doprinosa (“Službene novine FBiH”, broj 42/09 i 109/12),
35. Zakon o početnoj bilanci stanja poduzeća i banaka (“Službene novine FBiH”, broj 12/98, 40/99, 47/06, 38/08 i 65/09),
36. Zakon o reviziji privatizacije državnog kapitala u gospodarskim društvima i bankama (“Službene novine FBiH”, broj 55/12),
37. Zakon o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije (“Službene novine FBiH”, broj 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 7/01, 32/01, 27/02, 57/03, 44/04, 79/07, 65/09, 48/11 i 111/12),
38. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza FBiH (“Službene novine FBiH”, broj 66/04, 49/05, 5/06, 35/06, 31/08, 32/09, 65/09 i 42/11, 91/13),
39. Zakon o izmirenju obaveza na osnovu računa stare devizne štednje u FBiH (“Službene novine FBiH”, broj 62/09 i 42/11, 91/13),
40. Zakon o udruženjima i fondacijama (“Službene novine FBiH”, broj 45/02),
41. Zakon o obrtu i srodnim djelatnostima (“Službene novine FBiH”, broj 35/09 i 42/11),
42. Zakon o eksproprijaciji (“Službene novine FBiH”, broj 70/07, 36/10 i 25/12),
43. Zakon o prestanku važenja Zakona o građenju (“Službene novine FBiH”, broj 55/02, 34/07),
44. Zakon o građevinskom zemljištu u FBiH (“Službene novine FBiH”, broj 67/05),
45. Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom FBiH (“Službene novine FBiH”, broj 20/05, 17/06, 62/06, 40/07, 70/07, 94/07 i 41/08),
46. Zakon o slobodi pristupa informacijama u FBiH („Službene novine FBiH“, broj 32/01 i 48/11),
47. Zakon o prekršajima FBiH (“Službene novine FBiH”, broj 31/06 i 37/10-isp.),
48. Zakon o notarima (“Službene novine FBiH”, broj 45/02),
49. Zakon o vještacima (“Službene novine FBiH”, broj 49/05 i 38/08),
50. Zakon o agencijama i unutrašnjim službama za zaštitu ljudi i imovine (“Službene novine FBiH”, broj 78/08, 67/13),
51. Zakon o zemljišnim knjigama FBiH (“Službene novine FBiH”, broj 58/02, 19/03 i 54/04),
52. Zakon o stranim ulaganjima (“Službene novine FBiH”, broj 61/01 i 50/03),
53. Zakon o postupku medijacije (“Službene novine FBiH”, broj 49/07),
54. Zakon o trezoru FBiH (“Službene novine FBiH”, broj 58/02, 19/03 i 79/07),
55. Zakon o Vladi FBiH („Službene novine FBiH“, broj 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06),
56. Zakon o federalnom tužilaštvu FBiH (“Službene novine FBiH”, broj 42/02 i 19/03),
57. Zakonu o sudovima u FBiH (“Službene novine FBiH”, broj 38/05, 22/06, 63/10 i 72/10-isp.),
58. Zakon o izvršnom postupku (“Službene novine FBiH”, broj 32/03, 52/03, 33/06, 39/06- isp., 39/09, 74/11 i 35/12),
59. Zakon o privremenom odlaganju od izvršenje potraživanja na osnovu izvršnih odluka na teret budžeta FBiH (“Sl. novine FBiH”, broj 9/04 i 30/04),

60. Zakon o upravnom postupku ("Službene novine FBiH", broj 2/98 i 48/99),
61. Zakon o upravnim sporovima ("Službene novine FBiH", broj 9/05),
62. Zakon o parničnom postupku ("Službene novine FBiH", broj 53/03, 73/05 i 19/06),
63. Zakon o vanparničnom postupku („Službene novine FBiH“, broj 2/98, 39/04 i 73/05),
64. Krivični zakon FBiH („Službene novine FBiH“, broj 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10 i 42/11),
65. Zakon o krivičnom postupku FBiH ("Službene novine FBiH", broj 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09 i 12/10, 8/13),
66. Zakon o izvršenju krivičnih sankcija u FBiH ("Službene novine FBiH", broj 44/98, 42/99, 12/09 i 42/11),
67. Zakon o sukobu interesa u organima vlasti u FBiH ("Službene novine FBiH", broj 70/08),
68. Zakon o finansijsko-informatičkoj agenciji ("Službene novine FBiH", broj 80/11),
69. Zakon o fiskalnim sistemima ("Službene novine FBiH", broj 81/09),
70. Zakon o privatizaciji banaka ("Službene novine FBiH", broj 12/98, 29/00, 37/01 i 33/02),
71. Zakon o arhivskoj građi Federacije BiH ("Službene novine FBiH", broj 45/02),
 - 71.1. Uredba o organizaciji i načinu vršenja arhivskih poslova u pravnim licima u Federaciji BiH ("Službene novine FBiH", broj 12/03, 22/03),
72. Zakon o priznavanju javnih isprava na teritoriji FBiH ("Službene novine FBiH", broj 4/98),
73. Zakon o štrajku ("Službene novine F BiH", broj 14/00),
74. Kolektivni ugovor za granu financija ("Službene novine FBiH", broj 48/00),
75. Zakon o zaštiti žiranata/jamaca u FBiH („Službene novine FbiH“, broj 100/13),
76. Zakon o stvarnim pravima („Službene novine FBiH“, broj 66/13 i 100/13),
77. Zakon o budžetima FBiH („Službene novine FBiH“, broj 102/13).

IV. OSTALI ZAKONI I PROPISI BiH

1. Zakon o Centralnoj banci BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 1/97, 29/02, 8/03, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 i 32/07),
2. Zakon o zaštiti potrošača u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 25/06),
3. Zakon o nadzoru nad tržištem u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 45/04, 44/07 i 102/09),
4. Zakon o konkurenciji („Službene glasnik BiH“, broj 48/05, 76/07 i 80/09),
5. Zakon o politici direktnih stranih ulaganja u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 4/98, 17/98, 13/03, i 48/10),
6. Zakon o zaštiti ličnih podataka („Službeni glasnik BiH“, broj 49/06, 76/11 i 89/11-ispr.),
7. Zakon o zaštiti tajnih podataka („Službeni glasnik BiH“, broj 54/05 i 12/09),
8. Zakon o elektronskom potpisu („Službeni glasnik BiH“, broj 91/06),
 - a. Odluka o osnovama upotrebe elektronskog potpisa i pružanja usluga ovjeravanja („Službeni glasnik BiH“, broj 21/09),
9. Zakon o klasifikaciji djelatnosti u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 76/06, 100/08 i 32/10),
10. Zakon o zaduživanju, dugu i garancijama BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 52/05 i 103/09),
 - a. Odluka kojom se odobrava izdavanje državne garancije („Službeni glasnik BiH“, broj 85/10),
11. Zakon o izmirenju obveza po osnovu računa stare devizne štednje („Službeni glasnik BiH“, broj 28/06, 76/06, 72/07 i 97/11, 100/13),
12. Zakon o računovodstvu i reviziji BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 42/04),
13. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 44/04),
14. Okvirni zakon o zalozima ("Službeni glasnik BiH", broj 28/04 i 54/04),

15. Zakon o porezu na dodanu vrijednost ("Službeni glasnik BiH", broj 9/05, 35/05 i 100/08),
16. Zakon o javnim nabavama BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 49/04, 19/05, 52/05, 94/05, 8/06, 24/06, 70/06, 12/09 i 60/10, 87/13),
17. Zakon o carinskoj tarifi ("Službeni glasnik BiH", broj 58/12),
18. Zakon o carinskim prekršajima BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 88/05),
19. Zakon o patentu ("Službeni glasnik BiH", broj 53/10),
20. Zakon o slobodi pristupa informacijama u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 28/00, 45/06, 102/09 i 62/11, 100/13),
21. Zakon o jedinstvenom matičnom broju ("Službeni glasnik BiH", broj 32/01, 63/08 i 103/11),
22. Zakon o udruženjima i fondacijama BiH("Službeni glasnik BiH", broj 32/01, 42/03, 63/08 i 76/11),
23. Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 18/05, 29/06, 85/06, 32/07, 41/07, 74/07, 99/07 i 58/08),
24. Zakon o upotrebi i zaštiti naziva BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 30/03, 42/04, 50/08 i 76/11),
25. Zakon o fiskalnom vijeću u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 63/08),
26. Zakon o trezoru institucija BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 27/00 i 50/08),
27. Zakon o postupku medijacije ("Službeni glasnik BiH", broj 37/04),
28. Zakon o prijenosu poslovanja medijacije na udruženje medijatora ("Službeni glasnik BiH", broj 52/05),
29. Zakon o postupku prisilne naplate indirektnih poreza ("Službeni glasnik BiH", broj 89/05 i 62/11),
30. Zakon o prekršajima ("Službeni glasnik BiH", broj 41/07 i 18/12),
31. Zakon o sudu BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 49/09-prečišćeni tekst, 74/09-ispr. i 97/09),
32. Zakon o visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 35/02, 39/03, 42/03, 10/04, 25/04, 93/05, 32/07 i 48/07),
33. Zakon o tužilaštvu BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 49/09-prečišćeni tekst i 97/09),
34. Zakon o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", broj 29/02, 12/04, 88/07 i 93/09, 41/13),
35. Zakon o upravnim sporovima BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 19/02, 88/07, 83/08 i 74/10),
36. Zakon o parničnom postupku pred Sudom BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 36/04 i 84/07, 58/13),
37. Zakon o izvršnom postupku pred sudom BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 18/03),
38. Zakon o privremenom odgađanju od izvršenja potraživanja po osnovu izvršnih odluka na teret budžeta institucija BiH i međunarodnih obveza BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 43/03 i 43/04),
39. Krivični Zakon BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07 i 8/10),
40. Zakon o krivičnom postupku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09 i 93/09, 72/13),
41. Zakon o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 13/02, 16/02, 14/03, 12/04, 63/08 i 18/12, 87/13),
42. Zakon o arhivskoj građi i arhivu BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 16/01).
46. Pravilnik o obrascu zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka („Službene novine FBiH“, broj 15/14 – stupio na snagu 6.2.2014.god.)

PRILOG 3

**BILANCA STANJA BANAKA U FBiH PO SHEMI FBA
AKTIVNA PODBILANCA**

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2012.	31.12.2013.	31.12.2014.
	A K T I V A			
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	3.962.581	4.417.898	4.560.234
1a	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	625.188	627.016	618.460
1b	Kamatonski računi depozita	3.337.393	3.790.882	3.941.774
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	375.032	381.909	586.809
3.	Plasmani drugim bankama	78.522	51.960	50.836
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima leasinga i dospjela potraživanja	10.666.124	10.852.400	11.170.277
4a	Kreditni	9.591.819	9.676.527	9.959.429
4b	Potraživanja po poslovima leasinga	54	48	42
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima leasinga	1.074.251	1.175.825	1.210.806
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijea	173.435	180.604	214.585
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	491.370	476.199	493.275
7.	Ostale nekretnine	30.123	36.786	34.283
8.	Investicije u nekonsolidirana povezana poduzeća	24.756	23.762	23.135
9.	Ostala aktiva	255.247	252.122	242.945
10.	MINUS:Ispravke vrijednosti	1.066.424	1.227.090	1.211.049
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive	1.007.459	1.163.928	1.149.468
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4.	58.965	61.162	61.581
11.	UKUPNA AKTIVA	14.990.766	15.446.550	16.165.330
	O B A V E Z E			
12.	Depoziti	10.961.001	11.523.849	12.130.746
12a	Kamatonski depoziti	9.281.938	9.363.284	9.626.571
12b	Nekamatonski depoziti	1.679.063	2.160.565	2.504.175
13.	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	1.752	1.577	150
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obaveza	0	0	0
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje vanbilančnih obaveza	1.752	1.577	150
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	2.000	0	0
15.	Obaveze prema vladi	0	0	0
16.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	1.141.561	1.039.381	1.026.503
16a	sa preostalim rokom dospijea do jedne godine	244.160	212.485	359.866
16b	sa preostalim rokom dospijea preko jedne godine	897.401	826.896	666.637
17.	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	186.675	166.889	156.233
18.	Ostale obaveze	480.402	406.909	416.771
19.	UKUPNE OBAVEZE	12.773.391	13.138.605	13.730.403
	K A P I T A L			
20.	Trajne prioritetne dionice	26.059	11.959	11.959
21.	Obične dionice	1.175.547	1.196.633	1.221.591
22.	Emisioni ažio	136.485	136.485	136.485
22a	na trajne prioritetne dionice	8.420	8.420	88
22b	na obične dionice	128.065	128.065	136.397
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	453.269	649.879	618.214
24.	Kursne razlike			
25.	Ostali kapital	110.281	-2.745	130.944
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	315.734	315.734	315.734
27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	2.217.375	2.307.945	2.434.927
28.	UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL (19 +26)	14.990.766	15.446.550	16.165.330
	PASIVNI I NEUTRALNI PODBILANS	661.321	638.913	677.066
	UKUPNA BILANČNA SUMA BANAKA	15.652.087	16.085.463	16.842.396

PRILOG 4

**PREGLED AKTIVE, KREDITA, DEPOZITA I FINANCIJSKOG REZULTATA
BANAKA U F BiH na dan 31.12.2014. godine**

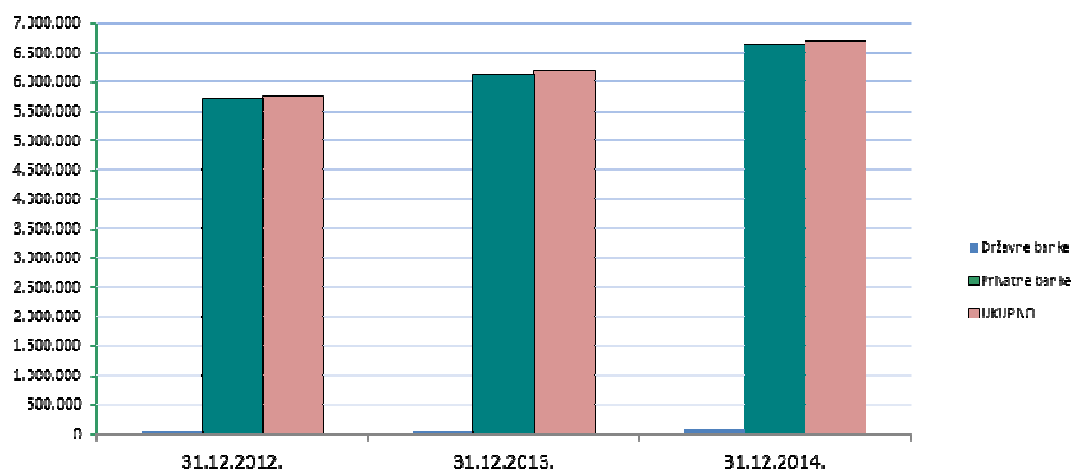
u 000 KM

R. br.	BANKA	Aktiva		Kredit		Depoziti		Financij ski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1	BOR Banka dd - Sarajevo	242.200	1,50%	193.044	1,73%	128.767	1,06%	132
2	Bosna Bank International dd - Sarajevo	638.164	3,95%	392.266	3,51%	417.630	3,44%	4.014
3	Hypo Alpe Adria Bank dd - Mostar	991.282	6,13%	626.853	5,61%	639.538	5,27%	-10.026
4	Intesa Sanpaolo banka dd Bosna i Hercegovina - Sarajevo	1.443.064	8,93%	1.156.929	10,36%	1.001.346	8,25%	19.648
5	Investiciono Komercijalna banka dd - Zenica	216.234	1,34%	95.641	0,86%	159.346	1,31%	1.788
6	Komercijalno-Investiciona banka dd - Velika Kladaša	77.658	0,48%	38.870	0,35%	51.567	0,43%	1.248
7	Moja banka dd - Sarajevo	201.273	1,25%	141.038	1,26%	171.462	1,41%	220
8	NLB banka dd - Tuzla	910.166	5,63%	656.786	5,88%	741.309	6,11%	5.226
9	Privredna Banka Sarajevo dd - Sarajevo	167.003	1,03%	100.186	0,90%	135.656	1,12%	378
10	ProCredit Bank dd - Sarajevo	388.487	2,40%	327.571	2,93%	253.458	2,09%	96
11	Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina - Sarajevo	3.708.081	22,94%	2.299.323	20,58%	2.905.196	23,95%	53.833
12	Sberbank BH dd - Sarajevo	1.006.805	6,23%	838.587	7,51%	762.044	6,28%	4.622
13	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Sarajevo	1.038.138	6,42%	833.285	7,46%	864.523	7,13%	10.721
14	Union banka dd - Sarajevo	379.330	2,35%	123.807	1,11%	314.586	2,59%	208
15	UniCredit bank dd - Mostar	3.976.759	24,60%	2.763.310	24,74%	3.033.124	25,00%	61.398
16	Vakufska banka dd - Sarajevo	234.764	1,45%	188.218	1,68%	204.981	1,69%	-26.360
17	Ziraatbank BH dd - Sarajevo	545.922	3,38%	394.563	3,53%	346.213	2,85%	3.798
	UKUPNO	16.165.330	100%	11.170.277	100%	12.130.746	100%	130.944

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA U BANKAMA U F BiH

u 000 KM

	31.12.2012.	31.12.2013.	31.12.2014.
Državne banke	58.050	65.179	73.072
Privatne banke	5.698.300	6.135.711	6.618.891
UKUPNO	5.756.350	6.200.890	6.691.963

PRILOG 6

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANCE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 31.12.2014.
- KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANCE -**

u 000 KM

Red br.	STAVKE AKTIVE BILANCE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.042.992	184.630	22.338	4.827	2.050	2.256.837
2.	Dugoročni krediti	6.715.726	557.570	197.225	135.527	31.940	7.637.988
3.	Ostali plasmani	189.758	1.110	81	1.147	2.344	194.440
4.	Obračunata kamata i naknada	36.156	4.103	1.710	6.474	26.130	74.573
5.	Dospjela potraživanja	32.947	19.349	23.112	358.162	751.018	1.184.588
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama	0	0	0	500	25.718	26.218
7.	Ostala bilančna aktiva koja se klasificira	311.882	3.354	5.137	8.605	33.994	362.972
8.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA KOJA SE KLASIFICIRA (zbir pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	9.329.461	770.116	249.603	515.242	873.194	11.737.616
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	183.201	72.668	60.645	297.087	872.497	1.486.098
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANČNE AKTIVE	116.621	65.887	69.684	255.547	703.312	1.211.051
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	102.757	42.062	19.048	80.865	168.980	413.712
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	79.789	28.505	23.903	77.360	69.490	279.047
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI						196.042
14.	BILANČNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFICIRA (bruto knjigovod. vrijednost)						5.638.763
15.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						17.376.379

PREGLED AKTIVE BILANCE KOJA SE NE KLASIFICIRA I IZNOSA PLASMANA OSIGURANIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	3.311.821
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka sa utvrđenim investicionim rejtingom	1.163.298
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	509.126
14.d	Stečena financijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja u toku godinu dana od dana stjecanja	3.967
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	
14.f	Potraživanja za više uplaćene poreske obaveze	14.719
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	119.296
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade FBIH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitirani od strane Vlade BiH, Vlade FBIH i Vlade RS i potraživanja osigurana njihovim bezuvjetnim garancijama plativim na prvi poziv	516.536
	UKUPNO pozicija 14	5.638.763
8a.	Iznos plasmana osiguranih novčanim depozitima	169.521

PRILOG 6A

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANCE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 31.12.2014.**

- KLASIFIKACIJA IZVANBILANČNIH STAVKI -

u 000 KM

Red br.	IZVANBILANČNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	388.404	40.988	2.901	3	0	432.296
2.	Činidbene garancije	512.446	101.949	331	5.408	81	620.215
3.	Nepokriveni akreditivi	44.811	603	108	0	0	45.522
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.430.717	62.474	1.292	285	977	1.495.745
5.	Ostale potencijalne obaveze banke	11.356	287	0	1	119	11.763
6.	UKUPNE VANBILANČNE STAVKE KOJE SE KLASIFICIRAJU (zbir pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke	2.387.734	206.301	4.632	5.697	1.177	2.605.541
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO VANBILANČNIM STAVKAMA	46.688	13.498	998	3.355	1.178	65.717
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA VANBILANČNE STAVKE	22.594	2.437	992	3.348	1.060	30.431
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANČNIM STAVKAMA	27.891	11.645	498	629	227	40.890
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBIL. STAVKAMA	23.902	10.232	941	1.388	224	36.687
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANČNIM STAVKAMA						7.196
12.	VANBILANČNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFICIRAJU						357.887
13.	UKUPNE VANBILANČNE STAVKE						2.963.428
6a.	Iznos potencijalnih obaveza osiguranih novčanim depozitom						53.274
6b.	Iznos odobrenih a neiskorištenih kredita sa klauzulom o bezuvjetnom otkazivanju						206.839

PRILOG 7

RAČUN DOBITI I GUBITKA BANAKA U FBiH PO SHEMI FBA

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2012.	31.12.2013.	31.12.2014.
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA			
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi			
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	3.991	2.461	3.459
2)	Plasmani drugim bankama	3.436	1.964	2.199
3)	Kreditni i poslovi leasinga	729.602	703.462	692.603
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	6.564	7.496	7.246
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	186	153	1.307
6)	Potraživanja po plaćenim izvanbilančnim obavezama	0	0	7
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	65.645	65.509	63.895
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	809.424	781.045	770.716
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi			
1)	Depoziti	218.614	205.187	192.455
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	276	436	0
3)	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	0	0	0
4)	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	36.520	21.253	18.880
5)	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	10.997	10.050	11.206
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	3.362	2.376	1.877
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	269.769	239.302	224.418
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	539.655	541.743	546.298
2.	OPERATIVNI PRIHODI			
a)	Prihodi iz poslovanja sa devizama	45.081	42.695	45.760
b)	Naknade po kreditima	7.674	6.986	6.658
c)	Naknade po vanbilančnim poslovima	24.781	24.902	25.160
d)	Naknade za izvršene usluge	184.256	195.262	208.544
e)	Prihod iz poslova trgovanja	1.139	3.210	219
f)	Ostali operativni prihodi	46.042	44.167	40.923
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	308.973	317.222	327.264
3.	NEKAMATNI RASHODI			
a)	Poslovni i direktni rashodi			
1)	Trošk.ispr.vrijed. riz.aktive, rezerviranja za potenc.obveze i ost.vrijed.usklad	144.750	232.804	137.806
2)	Ostali poslovni i direktni troškovi	76.181	75.621	80.006
3)	UKUPNI POSLOVNI I DIREKTNI RASHODI 1) + 2)	220.931	308.425	217.812
b)	Operativni rashodi			
1)	Troškovi plata i doprinosa	243.133	246.087	248.007
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija	158.933	168.794	150.709
3)	Ostali operativni troškovi	98.441	120.634	104.424
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	500.507	535.515	503.140
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	721.438	843.940	720.952
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	145.003	155.468	188.996
5.	GUBITAK	17.813	140.443	36.386
6.	POREZI	16.706	17.667	21.367
7.	DOBIT PO OSNOVI POVEĆANJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH POREZNIH OBVEZA	60	147	39
8.	GUBITAK PO OSNOVI SMANJENJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH POREZNIH OBVEZA.	188	175	338
9.	NETO-DOBIT 4. - 6.	128.173	137.775	167.330
10.	NETO-GUBITAK 4. - 6.	17.817	140.445	36.386
11.	FINANCIJSKI REZULTAT 9.-10.	110.356	-2.670	130.944

PRILOG 8 IZVJEŠĆE O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA BANAKA U F BiH - AKTIVNA BILANCA

u 000 KM

R.br	O P I S	31.12.2012.	31.12.2013.	31.12.2014.
1	OSNOVNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dion. kap. iz osnova nominalnog iznosa običnih i trajnih prioritetnih nekumul. dionica izdanih po osnovu novč. uplata u dionički kap.	1.185.966	1.188.094	1.217.909
1.2.	Dion. kap. iz osnova nom. iznosa običnih i trajnih prioritetnih nekumul. dionica izdanih po osnovi uloženi stvari i prava u dion. kap.	12.550	12.550	12.550
1.3.	Iznos emisioh ažia ostvarenih pri uplati dionica	136.485	136.485	136.485
1.4.	Opće zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	101.836	206.809	106.051
1.5. ¹	Ostale rezerve formirane iz dobiti nakon opozivanja na osnovu odluke skupštine banke			409.634
1.6. ¹	Zadržana, neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina i dobit tekuće godine			108.756
1.5. ²	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvaliteta aktive	309.179	362.349	
1.6. ¹	Zadržana - neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	167.825	248.901	
1.a.	UKUPNO (od 1.1 do 1.6)	1.913.841	2.155.188	1.991.385
1.b.	Odbitne stavke od 1.a			
1.7.	Nepokriveni gubici preneseni iz prethodnih godina	120.740	112.610	122.705
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	17.818	140.445	36.386
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	156	156	81
1.10. ¹	Iznos nematerijalne imovine u skladu sa primjenjivim računovodstvenim okvirom	52.590	41.418	41.873
1.11. ¹	Iznos odloženih poreskih sredstava			4.043
1.12. ¹	Iznos negativnih revalorizacijskih rezervi po osnovu efekata promjene fer vrijednosti imovine			1.282
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10)	191.304	294.629	206.370
1.	IZNOS OSNOVNOG KAPITALA: (1.a. - 1.b.)	1.722.537	1.860.559	1.785.015
2	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dion. kap. iz osnova nominalnog iznosa trajnih prioritetnih kumulativnih dionica izdanih po osnovi novčanih uplata u dionički kap.	3.090	3.091	3.091
2.2.	Dion. kap. iz osnova nominalnog iznosa trajnih prioritetnih kumul. dionica izdanih po osnovi uloženi stvari i prava u dionički kap.	0	0	0
2.3.	Iznos općih rezervi za pokriće kreditnih gubitaka za aktivu banke procijenjenu kao kategorija A - Dobra aktiva	211.433	215.083	229.889
2.4. ¹	Iznos pozitivnih revalorizacijskih rezervi po osnovu efekata promjene fer vrijednosti imovine			23.703
2.4. ²	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene od strane eksternog revizora	67.243	71.984	
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0	0	0
2.6. ³	Iznos subordiniranih dugova	120.264	165.473	154.814
2.7. ³	Iznos hibridnih odnosno konvertibilnih stavki - instrumenata kapitala	0	0	0
2.8. ³	Iznos ostalih instrumenata kapitala	65.070	1.416	1.419
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1 do 2.8)	467.100	457.047	412.916
3	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženi dioničkog kapitala koji po ocjeni FBA predstavlja primljenu, a precijenjenu vrijednost	0	0	0
3.2.	Ulozi (investicije) banke u kapital drugih pravnih lica koji prelazi 5% visine Osnovnog kapitala banke	3.043	2.844	1.678
3.3.	Potraž. od dionič. koji posjed. znač. glas. pravo u banci odobrena od banke suprotno odredb. Zakona, prop. FBA i posl. polit. banke	85	0	1.509
3.4.	Velika izlaganja banke kred. riziku prema dioničarima sa značajnim glas. pravom u banci izvršena bez prethodne suglasnosti FBA	0	0	0
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu	95.720	156.866	203.239
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1 do 3.5.)	98.848	159.710	206.426
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE(1+2-3)	2.090.789	2.157.896	1.991.505
B.³	RIZIK AKTIVE BILANCE I IZVANBILANCE	11.078.498	10.998.977	11.403.153
C.	POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	974.201	981.318	982.250
D.	PTR (PONDERIRANI TRŽIŠNI RIZIK)	0	0	0
E.³	UKUPAN RIZIK AKTIVE (B + C+D)	12.052.699	11.980.295	12.385.403
F.	STOPA NETO-KAPITALA (A/E) (% 1 dec.)	17,3%	18,0%	16,1%

¹ Opis pozicije je važeći od 30.09.2014. godine

² Opis pozicije je važeći do 30.06.2014. godine

³ Opis pozicija važe od 30.09.2014. godine, a stari opisi bili su:

1.10. Iznos nematerijalne imovine: patenti, licence, koncesije, ulaganja u: istraživanje tržišta, trgovačko ime, trgovačke znak te goodwill i sl.

2. 6. Iznos subordiniranih dugova najviše 50% iznosa Temeljnog kapitala

2. 7. Iznos hibridnih odnosno konvertibilnih stavki - instrumenata kapitala najviše 50% iznosa Osnovnog kapitala

2. 8. Iznos stavki - obaveza trajnog karaktera bez obaveze za vraćanje

B. RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KREDITNIH EKIVALENATA; E. UKUPNI PONDERIRANI RIZICI (B+C+D)

PRILOG 9

PODACI O ZAPOSLENIM U BANKAMA F BiH

R.br.	BANKA	31.12.2012.	31.12.2013.	31.12.2014.
1	BOR Banka dd - Sarajevo	62	64	64
2	Bosna Bank International dd - Sarajevo	247	279	312
3	Hypo Alpe Adria Bank dd - Mostar	579	517	513
4	Intesa Sanpaolo banka dd Bosna i Hercegovina - Sarajevo	537	528	521
5	Investiciono Komercijalna banka dd - Zenica	166	164	164
6	Komercijalno-Investiciona banka dd - Velika Kladuša	71	71	75
7	Moja banka dd - Sarajevo	151	156	142
8	NLB banka dd - Tuzla	456	442	430
9	Poštanska banka dd - Sarajevo	85		
10	Privredna Banka Sarajevo dd - Sarajevo	179	177	164
11	ProCredit Bank dd - Sarajevo	344	333	291
12	Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina - Sarajevo	1.552	1.531	1.578
13	Sberbank BH dd - Sarajevo	360	411	435
14	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Sarajevo	452	462	475
15	Union banka dd - Sarajevo	183	200	202
16	UniCredit bank dd - Mostar	1.305	1.262	1.216
17	Vakufska banka dd - Sarajevo	230	225	231
18	Ziraatbank BH dd - Sarajevo	171	229	247
	UKUPNO	7.130	7.051	6.960